

STORTINGET

Innst. 625 L

(2020–2021)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om barnevern
(barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven

	Side
1. Sammendrag	1
1.1 Innledning	1
1.2 Bakgrunn	1
1.3 Menneskerettslige forpliktelser	2
1.4 Krav til kompetanse i barnevernet	2
1.5 Institusjonstilbudet i barnevernet	2
1.6 En enklere og mer tilgjengelig barnevernslov	3
1.7 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser	3
1.8 Bekymringsmelding og undersøkelse	4
1.9 Hjelpetiltak	4
1.10 Akuttiltak	4
1.11 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon	5
1.12 Atferdstiltak m.m.	5
1.13 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse	5
1.14 Oppfølging av barn og foreldre	6
1.15 Fosterhjem	6
1.16 Barnevernsinstitusjoner m.m.	6
1.17 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere	6
1.18 Saksbehandlingsregler	7
1.19 Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å formidle opplysninger	7
1.20 Behandling av saker i barneverns- og helsenemnda	7
1.21 Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver	8
1.22 Statlig barnevernsmyndighet	8
1.23 Statlig tilsyn	9
1.24 Økonomiske og administrative konsekvenser	9
1.25 Merknader til den enkelte bestemmelse	9
2. Komiteens merknader	9
2.1 Overordnede mål – barnets beste	9
2.2 EMD-sakene	10
2.3 Generelle merknader	10
2.4 Medvirkning og barns rettigheter	13
2.5 Kompetansekrav og utdanning	15
2.6 Omsorgsovertakelse og oppfølging	17
2.7 Kommunenes ansvar	17
2.8 Behandling av saker i nemnd	21
2.9 Fosterhjem	22
2.10 Begrepsbruk	23
2.11 Institusjonstilbudet i barnevernet	24
2.11.1 Barns rett til medvirkning	26
2.11.2 Fysiske korrigeringer	26
2.11.3 Institusjonene	28
2.12 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere	30
2.13 Lovbehandlingen	31
3. Forslag fra mindretall	32
4. Komiteens tilråding	34

STORTINGET

Innst. 625 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 133 L (2020–2021)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Barne- og familiedepartementet legger i proposisjonen frem forslag til ny barnevernslov. Gjeldende barnevernlov er snart 30 år gammel, og formålet med ny barnevernslov er å få en mer tilgjengelig lov som er bedre tilpasset dagens samfunn. Ny barnevernslov skal bidra til bedre barnevernsfaglig arbeid, styrke barns og foreldres rettssikkerhet og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats. Barnevernet er først og fremst en hjelpetjeneste, men barnevernsloven åpner samtidig for svært inngripende tvangstiltak. Dette stiller store krav til barnevernets arbeid og til at rettssikkerheten for barn og foreldre blir ivarettatt på en god måte. Loven skal avløse lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester.

I juni 2017 sluttet Stortinget seg til forslagene til endringer i barnevernloven som ble lagt frem i Prop. 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreform). Barnevernsreformen skal gi kommunene et større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Målet er økt vekt på forebygging og tidlig innsats overfor utsatte barn og familier. Regjeringen la høsten 2017 frem en kompetansestrategi for det kommunale barnevernet.

Departementet legger opp til at enkelte av forslagene i ny barnevernslov kan tre i kraft samtidig med de

vedtatte lovendringene i barnevernsreformen 1. januar 2022, og før ny barnevernslov som helhet trer i kraft. Dette gjelder forslag som tydeliggjør kommunenes forebyggende ansvar, styrker kommunens styring med barnevernet, krav til kompetanse i det kommunale barnevernet og i institusjonene, samt regulering av kommunens adgang til å benytte fosterhjem levert av private aktører.

Departementet tar sikte på å legge frem en lovproposisjon om helsekartlegging av barn i barnevernet i juni 2021.

Departementet har nedsatt et offentlig utvalg som skal vurdere hvordan barnevernet kan sørge for bedre kvalitet og rettssikkerhet i de mest alvorlige og sammensatte sakene, både i kommunalt og statlig barnevern.

1.2 Bakgrunn

Proposisjonens kapittel 2 gir en oversikt over bakgrunnsdokumenter og forutgående høringer.

Departementet sendte forslag til ny barnevernslov på høring våren 2019. I proposisjonen gjennomgås innholdet i høringsinstansenes syn i forbindelse med hvert enkelt forslag.

Forslaget tar utgangspunkt i NOU 2016:16 Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse, og bygger videre på vedtatte lovendringer som er en oppfølging av Barnevernslovutvalgets forslag. Dette gjelder lovendringer som er vedtatt ved Stortingets behandling av Prop. 169 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre), og som trådte i kraft i 2018, hvor blant annet barnevernloven ble en rettighetslov for barn og det ble gitt tydeligere regler for barnets rett til medvirkning. Også flere av de vedtatte lovendringene, jf. Prop. 84 L (2019–

2020) Endringer i barnevernloven (årlig tilstandsrapportering, samtaleprosess mv.) som trådte i kraft i 2020, er en oppfølging av Barnevernslovutvalgets anbefalinger.

I kapitlet presenteres også en del nøkkeltall om barnevernet. Om lag fire pst. av befolkningen i alderen 0–22 år, mottar tiltak fra barnevernstjenesten. Dette utgjør cirka 55 000 barn og unge. Flertallet av disse barna mottar hjelpetiltak i hjemmet. Per utgangen av 2019 var 72 pst. av barna under 18 år i barnevernet mottakere av hjelpetiltak. I løpet av 2019 mottok barnevernstjenesten 58 000 bekymringsmeldinger.

En trend de seneste årene, er at antall barn med tvangsvedtak er redusert. Antall nye barn og unge med vedtak om omsorgsovertakelse er fra 2013 til 2019 redusert med 44 pst., og bare fra 2018 til 2019 var det en nedgang på 11 pst. i antall nye barn med vedtak om omsorgsovertakelse. I overkant av 11 000 barn var plassert utenfor hjemmet ved utgangen av 2019. 83 pst. av disse barna bor i fosterhjem, og fem pst. i midlertidig beredskapshjem. Åtte pst. bor i barnevernsinstitusjon, og de resterende barna bor i bolig med oppfølging. Samlet sett bor 29 pst. av barna i fosterhjem hos sin familie eller nære nettverk.

1.3 Menneskerettslige forpliktelser

Både Grunnloven og folkerettslige forpliktelser oppstiller rettslige skranke ved utforming og anvendelse av barnevernloven. Det er særlig de menneskerettslige forpliktelsene som er sentrale, som statens plikt til å sikre barns behov for beskyttelse og omsorg, barnets beste og barn og foreldres rett til familieliv og privatliv. Også andre menneskerettighetsforpliktelser, som vernet mot vilkårlig frihetsberøvelse, bevegelsesfrihet, forbudet mot umenneskelig og nedverdiggende behandling, diskrimineringsforbud og religionsfrihet kan ha betydning i barnevernssaker. Først og fremst vil menneskerettighetsspørsmål oppstå overfor barn og foreldre, men tidvis vil de også angå andre, slik som søsken, fosterforeldre eller besteforeldre.

Det er særlig to konvensjoner som er viktige på barnevernsfeltet, FNs barnekonvensjon (BK) og den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), som begge er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven, og skal ved motstrid gå foran annen lovgivning.

Departementet har lagt stor vekt på menneskerettslige vurderinger. Departementet viser til at Stortinget i anmodningsvedtak nr. 637 av 28. mai 2020 har bedt regjeringen om å «sikre at forslagene til ny barnevernlov er i tråd med FNs barnekonvensjons prinsipper om barns rett til informasjon, til å bli hørt, beslutninger til barnets beste og barns rett til privatliv.» Departementet viser videre til at Den europeiske menneskerettsdomstol i Strasbourg (EMD) fra 2015 har tatt til behandling 39 barnevernssaker mot Norge. I åtte av ti dommer som

hittil er avsagt, konstaterer EMD krenkelse av den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8 om retten til familieliv. Kritikken fra EMD har i hovedsak vært rettet mot barnevernsmyndighetenes og domstolenes avgjørelsesgrunnlag og begrunnelser, herunder i tilknytning til myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre. I denne vurderingen har også fastsettelse av samvær vært sentralt. Høyesterett har etter EMDs avgjørelse i storkammersaken Strand Lobben m.fl. mot Norge (2019) avgjort flere barnevernssaker. Departementet legger til grunn at den praksis som per i dag foreligger fra EMD, ikke gir holdpunkter for at bestemmelser i dagens barnevernlov er i strid med EMK. Høyesterett har også, innenfor de spørsmål som retten har vurdert, lagt dette til grunn, men pekt på at det er behov for enkelte justeringer i praksis. Departementet foreslår på denne bakgrunn flere presiseringer i loven og gir utfyllende omtaler av våre menneskerettslige forpliktelser i proposisjonen.

1.4 Krav til kompetanse i barnevernet

Kapittel 4 og 5 i proposisjonen er meldingskapitler. I kapittel 4 beskrives utdannings- og kompetansetiltak. Barnevernets viktigste ressurs er kompetansen til de som jobber i tjenestene. Ansatte i barnevernet har en svært viktig og krevende jobb, og det ytes mye godt arbeid i barnevernet. Samtidig viser tilsyns- og forskningsrapporter at det er kvalitetsutfordringer. Proposisjonen inneholder forslag om krav til kompetanse for ansatte i barnevernet. Forslagene inngår som del av regjeringens kompetansestrategi for det kommunale barnevernet, og skal styrke de ansattes forutsetninger for å løse sine oppgaver, samtidig som de også anerkjenner alvorlighetsgraden og kompleksiteten i samfunnsoppdraget.

Et sentralt forslag er å innføre krav om barnevernsfaglig eller annen relevant mastergradsutdanning for institusjonsledere og for ansatte i det kommunale barnevernet med lederfunksjoner, utredningsoppgaver og vedtaksmyndighet.

Kapitlet omhandler blant annet utforming av og innholdet i nye barnevernsfaglige masterutdanninger, som er sentrale for at barnevernstjenestene skal få tilgang på kvalifiserte kandidater til å oppfylle det foreslåtte kompetansekravet om mastergrad.

1.5 Institusjonstilbudet i barnevernet

Kapitlet omtaler arbeid som er igangsatt for å styrke kvaliteten på institusjonsområdet, blant annet på områdene kompetanse, helse, skole og medvirkning. Kapitlet gir en beskrivelse av utfordringsbildet som utgangspunkt for videre utviklingsarbeid, hvor det særlig pekes på institusjonsbarnevernets rammer for å gi et godt tilbud til barna med størst oppfølgingsbehov, herunder barn med sammensatte utfordringer.

Departementet vil:

- vurdere behovet for en tydeligere regulering av ene-tiltak
- vurdere hvilke forutsetninger som må på plass for at flest mulig barn med behov for et institusjonstilbud skal kunne få et tilpasset og tilrettelagt tilbud sammen med andre barn

Departementet vil:

- gjennomgå regelverket for rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon
- at alle institusjonsansatte har opplæring i rettighetsforskriften, og i sikkerhet og forebygging av tvang
- fremskaffe kunnskap om effekten av barns digitale hverdag på utfordringsbildet og virkemidler i barnevernet, og vurdere behovet for tiltak som gir barn bedre beskyttelse mot skadelig digital påvirkning

Departementet vil:

- at alle ansatte i barnevernsinstitusjoner skal ha tilgang på relevante kompetansehevede tiltak
- at ledere og ansatte i barnevernsinstitusjoner skal ha tilgang på nødvendig støtte og veiledning
- øke kompetansekravene for tilsetting i barnevernsinstitusjoner

Departementet vil:

- at barn som har behov for det skal få kartlagt sin psykiske og fysiske helse i forkant av en institusjonsplassering
- at barn i barnevernet som har behov for helsehjelp skal få tilgang til kartlegging og behandling (psykisk helse, rus og somatikk)

Departementet vil:

- videreføre arbeidet med å sørge for at barn på institusjon kan gjennomføre skole og utdanning på en best mulig måte
- at alle barn på institusjon skal få et tilrettelagt skole-/dagtilbud

Departementet vil:

- styrke barns rett til medvirkning i forslaget til ny barnevernslov
- sørge for systemer som ivaretar barns mulighet til å medvirke på en god, informert og tilpasset måte, både i forkant av plassering og under institusjonsoppholdet
- utvikle faglige anbefalinger om barn og unges medvirkning i barnevernets tiltak

Departementet vil:

- vurdere en styrking og omstilling av det statlige tilbudet og en dreining i bruken av private leverandører, som tar utgangspunkt i at Bufetat selv i hoved-

sak driver tilbudet til barna med særlig omfattende oppfølgingsbehov

Departementet vil:

- sørge for systemer som sikrer at kartlegging av barnets behov i forkant av et institusjonsopphold er systematisk og godt barnevernsfaglig begrunnet

Departementet vil:

- sørge for system som sikrer bedre dokumentasjon av hvordan barnevernstjenestene vurderer barns behov for omsorg og behandling under institusjonsopphold
- tydeliggjøre barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn under opphold på barnevernsinstitusjon

Departementet vil:

- at det skal være klart definerte og konkrete mål for det enkelte barns institusjonsopphold

Departementet vil:

- at barnevernstjenesten skal ha en plan for overgangen til livet etter institusjon, som inkluderer en trygg og tilpasset overgang til tiltak for de med behov for det
- gjennomføre tiltak for å styrke samhandlingen mellom forvaltningsnivåer for å ivareta kontinuitet og helhet i det langsiktige tilbudet til det enkelte barn

Departementet vil:

- utforme forskrift om krav til kvalitet i botiltak og til barnevernstjenestens oppfølging ved bruk av kommunale botiltak
- utvikle faglig anbefaling om målgruppe for kommunale botiltak etter barnevernloven
- evaluere alternative bo- og plasseringstiltak som grunnlag for å vurdere behovet for en mer helhetlig tiltaksportefølje

1.6 En enklere og mer tilgjengelig barnevernslov

Kapitlet omhandler premisser for oppbygningen av lovforslaget. Dagens lov kan fremstå som fragmentert og lite pedagogisk. Barnevernslovutvalgets forslag til språklige og strukturelle endringer i loven var en vesentlig del av utvalgets utredning. Departementet har foretatt en omfattende språklig og redaksjonell omarbeiding av hele loven med vekt på klart språk, for å gjøre loven mer tilgjengelig for brukerne.

1.7 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

Kapitlet omhandler lovforslaget kapittel 1 Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser. Et viktig mål med ny barnevernslov er å styrke barneperspektivet, og departementet foreslår en ny overordnet bestemmelse om at barnets beste er et grunnleggende

hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører et barn. Forslaget fremhever at barnets beste ikke bare er sentralt ved avgjørelser om tiltak slik det fremgår av gjeldende lov, men for alle handlinger og avgjørelser i barnevernet. Departementet foreslår videre å lovfeste at «barnevernets tiltak skal være til barnets beste». Dette er ment som en tydeliggjøring og presisering av gjeldende rett. Departementet foreslår å videreføre den overordnede bestemmelsen om barns rett til medvirkning som ble innført i 2018, men slik at dagens aldershenvising på syv år som fremgår av saksbehandlingsreglene, foreslås fjernet. Departementet foreslår videre å lovfeste barns rett til omsorg og beskyttelse, retten til familieliv, samt minste inngreps prinsipp i en ny overordnet bestemmelse. Ordlyden bygger delvis på Grunnloven, og det foreslås at «Barnet har rett til omsorg og beskyttelse, fortrinnsvis i egen familie. Barnevernets tiltak skal ikke være mer inngripende enn nødvendig».

Departementet foreslår også en overordnet bestemmelse om at barnevernet skal ta hensyn til barns etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn på alle stadier av en barnevernssak. Forslaget skal bidra til økt bevisstgjøring i tjenestene, bedre barnevernsfaglige vurderinger og riktige avgjørelser til barnets beste. Departementet foreslår også enkelte endringer i lovens virkeområde. Departementet foreslår at virkeområdet utvides slik at barnevernstjenesten skal tilby foreldre hjelpetiltak når et barn med vanlig bosted i Norge oppholder seg i en annen stat og har særlig behov for hjelp, samt hjemmel til å pålegge slike hjelpetiltak. Departementet foreslår videre å presisere at barnevernet skal legge til rette for å involvere barnets familie og nære nettverk. Forslaget skal bidra til at barnevernet benytter ressursene som finnes rundt barnet. Dette er viktig både for å kunne sette inn tiltak som er godt tilpasset barna og familiens behov, og for å ivareta viktige relasjoner for barnet dersom det er behov for tiltak utenfor hjemmet.

1.8 Bekymringsmelding og undersøkelse

Kapittel gjelder lovforslaget kapittel 2. Departementet foreslår av pedagogiske hensyn å tydeliggjøre overordnede krav til undersøkelsens innhold. Det foreslås lovfestet at barnevernstjenesten skal undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon og behov. For barn som har foreldre som ikke bor sammen, vil den helhetlige omsorgssituasjonen vanligvis omfatte begge foreldre. Undersøkelsen skal videre gjennomføres systematisk og grundig nok til å kunne avgjøre om det er nødvendig å iverksette tiltak etter loven. Departementet foreslår videre å lovfeste at barnevernstjenesten skal lage en plan for undersøkelsen, samt at barnevernstjenesten ved avslutningen av undersøkelsen skal foreta en samlet vurdering av opplysningene i saken. I 2021 iverksettes Bufetats tilbud om utredning av omsorgssituasjonen til barn i i alderen 0–6 år, jf. lovendringer vedtatt ved

behandlingen av Prop. 73 L (2016–2017). Departementet foreslår at det gis hjemmel for å pålegge slik utredning når dette er nødvendig for å avklare om vilkårene for omsorgsovertakelse er til stede. Departementet foreslår videre å gi hjemmel til at barnevernstjenesten ved henleggelse av en undersøkelse etter nærmere vilkår kan beslutte å åpne ny undersøkelse inntil seks måneder etter henleggelsen.

1.9 Hjelpetiltak

Kapitlet samler reglene om frivillige og pålagte hjelpetiltak og gjelder lovforslaget kapittel 3. Departementet foreslår av pedagogiske hensyn å presisere at barnevernstjenesten skal tilby hjelpetiltak som er egnet til å møte barnets og foreldrenes behov. Målet er å bidra til at barnevernstjenesten iverksetter hjelpetiltak som er i samsvar med bekymringstemaet i saken. I tillegg foreslår departementet å ta inn en hjemmel for å gi forskrift om kvalitet i hjelpetiltak. Hjemmelen vil også omfatte botiltak som benyttes som hjelpetiltak etter barnevernsloven, og for denne typen hjelpetiltak foreslås det også at det kan gis bestemmelser i forskrift om barnevernstjenestens oppfølging av barn i botiltak. Departementet foreslår videre å utvide dagens hjemmel til å pålegge hjelpetiltak til også å omfatte hjelpetiltak i samværs hjemmet. Det foreslås også å styrke retten til ettervern. Aldersgrensen for rett til ettervern ble utvidet til 25 år med virkning fra 1. januar 2021, og det foreslås tydeligere vilkår for denne retten, blant annet at retten til ettervern ikke bortfaller selv om ungdommen er uten tiltak en periode. Det foreslås videre strengere vilkår for å pålegge hjelpetiltak i senter for foreldre og barn.

1.10 Akutttiltak

Bestemmelsene om midlertidige akutttiltak er tatt inn i lovforslaget kapittel 4. Departementet understreker at midlertidige akuttplasseringer utenfor hjemmet er et svært dramatisk tiltak for alle involverte, og særlig for det barnet saken gjelder. Departementet har lagt vekt på at hjemlene for å fatte akuttvedtak skal bli klare enn i dag og foreslår flere endringer i hvordan hjemlene er regulert i loven. Departementet foreslår at et vedtak om midlertidig å flytte et barn utenfor hjemmet, skal regnes som et akuttvedtak om omsorgsovertakelse. Målet er å få en klarere regulering av barnevernstjenestens ansvar etter slike vedtak. Departementet foreslår å videreføre at hovedvilkåret for å treffe et akuttvedtak om omsorgsovertakelse, er at det er «fare for at barnet blir vesentlig skadelidende». Departementet foreslår samtidig at det presiseres at akuttvedtak bare kan treffes dersom det er nødvendig at vedtaket gjennomføres straks. Bakgrunnen er at midlertidige akuttvedtak om å plassere et barn utenfor hjemmet er svært inngripende, og bare skal fattes i tilfeller der mindre inngripende tiltak ikke vil være tilstrekkelig til å beskytte bar-

net. Departementet foreslår videre å tydeliggjøre at hjemmelen for å treffe akuttvedtak også gjelder når barnet er i en akutt faresituasjon utenfor hjemmet det barnet bor fast, for eksempel i samværshjemmet. Bestemmelsen omfatter også nyfødte barn, etter samme vilkår som andre akuttvedtak om omsorgsovertakelser. Ved akuttvedtak av nyfødte har foreldrene i liten eller ingen grad fått utøvet omsorgen for barnet. På bakgrunn av disse særlige forholdene foreslås det presisert at det ved vurderingen av om det skal treffes et akuttvedtak om omsorgsovertakelse av et nyfødt barn, skal legges særlig vekt på barnets behov for nærhet til foreldrene umiddelbart etter fødselen.

1.11 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

Kapitlet omfatter lovforslaget kapittel 5 som samler reglene om omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon. Departementet foreslår enkelte mindre endringer for å bidra til økt tilgjengelighet og tydeligere bestemmelser. I kapitlet videreføres i hovedsak dagens vilkår for vedtak om omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar, oppheving av slike vedtak, samt adopsjon. Det gis en utfyllende omtale av menneskerettslige forpliktelser, inkludert nyere praksis fra Høyesterett. Departementet foreslår å samle alle inngrepshjemlene om omsorgsovertakelse i en felles bestemmelse, og å tydeliggjøre hva som ligger til foreldreansvaret etter en omsorgsovertakelse. Departementet foreslår videre å presisere at det må foreligge særlige grunner for å frata foreldreansvar, å lovfeste hjemmel for å oppheve vedtak om fratakelse av foreldreansvar samt å lovfeste kravet om at det må foreligge særlige tungtveiende grunner for å vedta adopsjon. Dette følger av gjeldende rett, men foreslås nå tydeliggjort i loven.

1.12 Atferdstiltak m.m.

Kapitlet omfatter hjemlene i lovforslaget kapittel 6 for plassering i atferdsinstitusjon, nye regler om varsling når barn under 15 år begår alvorlige lovbrudd og plasseres i atferdsinstitusjon, samt plassering av barn i institusjon ved fare for menneskehandel. Departementet viderefører dagens vilkår for plassering på institusjon på grunn av barnets atferd. Dette inkluderer dagens grunnvilkår som bygger på begrepet «alvorlige atferdsvansker». Departementet har vurdert ulike alternativer for å imøtekomme kritikken mot at dagens begrep oppleves som stigmatiserende av barna selv. Departementet har imidlertid ikke funnet frem til et alternativt begrep som i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til barnets rettssikkerhet. Departementet foreslår å oppheve dagens adgang til fortsatt tvangsplassering etter fylte 18 år.

Departementet foreslår videre å innføre regler om varsling som skal gjelde i tilfeller der barn under 15 år

begår alvorlige lovbrudd og plasseres i barnevernsinstitusjon. Det foreslås at barneverns- og helsenemnda kan vedta at etterlatte og fornærmede skal få informasjon om plasseringen, samt at institusjonens leder kan gi varsel ved visse typer fravær fra institusjon.

1.13 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

Reglene for samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse er tatt inn i lovforslaget kapittel 7. Spørsmålet om samvær og kontakt mellom foreldre og barn etter omsorgsovertakelse har vært sentralt i flere av sakene som nylig har vært behandlet av EMD og Høyesterett, der særlig sammenhengen mellom gjenforeningsmålsettingen og samværet har vært understreket. Departementet foreslår å lovfeste at barneverns- og helsenemnda skal fastsette samvær etter en konkret vurdering, samt å lovfeste hvilke hovedhensyn som skal vektlegges ved fastsettelsen av samværet. Hovedhensynene er å sikre barnets rett til beskyttelse og utvikling, samt barnets og foreldrenes mulighet til å opprettholde og styrke båndene mellom seg. Det skal gjøres en helhetlig vurdering av om samværet er til barnets beste. Departementet foreslår videre å lovfeste at samværet kan begrenses eller falle helt bort bare der det foreligger spesielle og sterke grunner.

Departementet foreslår å innføre en ny bestemmelse om at barnevernstjenesten skal utarbeide en plan for samvær og kontakt. Både EMD og Høyesterett har fremhevet myndighetenes plikt til å jevnlig vurdere samværet. Det foreslås lovfestet at barnevernstjenesten jevnlig skal vurdere om det er behov for å endre samværsplanen. Det foreslås videre å presisere at barnevernstjenesten kan innvilge mer samvær enn det nemnda har fastsatt, hvis det ikke er i strid med forutsetningene i nemndas vedtak. Målet er å gi en mer fleksibel og dynamisk samværsfastsettelse. Departementet foreslår samtidig å utvide dagens sperrefrist for samværsaker fra 12 til 18 måneder.

Videre foreslår departementet at barnevernstjenesten skal sørge for at barnet kan opprettholde og styrke bånd til søsken. Samvær med søsken skal inngå i samværsplanen. Med søsken menes helsøsken, halvsøsken, stesøsken og adoptivsøsken som barnet har hatt et etablert familieliv med og nære personlige bånd til. Samværsplanen skal også inkludere samvær med andre nærstående som barnet har et etablert familieliv med og nære personlige bånd til, for eksempel besteforeldre eller tanter og onkler. For å skjerme barnet fra å dras inn i prosesser, kan planen ikke påklages. Uenighet med barnevernstjenesten må i hovedsak søkes løst ved dialog. Barnevernstjenesten kan også fastsette samvær og kontakt med personer barnet ikke har et etablert familieliv med, men det foreslås ingen plikt til å vurdere dette som del av samværsplanen.

1.14 Oppfølging av barn og foreldre

Kapittelet i proposisjonen omhandler barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn og foreldre etter at barnevernstiltak er iverksatt. Reglene foreslås innført i lovforslaget kapittel 8. De fleste av Barnevernslovutvalgets materielle endringsforslag knyttet til oppfølging og planer ble fulgt opp i Prop. 169 L (2016–2017). Departementet foreslår i tillegg å innføre en ny bestemmelse om plikt til å utarbeide planer ved akuttvedtak, samt egne bestemmelser om oppfølging og planer ved ettervernstiltak. I kapittelet gis en grundig omtale av menneskerettslige forpliktelser, inkludert praksis fra EMD og Høyesterett. Omsorgsovertakelser er i utgangspunktet midlertidige og målet skal være gjenforening. For å tydeliggjøre denne plikten foreslås det å presisere i loven at barnevernstjenesten systematisk og regelmessig må vurdere om vedtak om omsorgsovertakelse kan oppheves.

1.15 Fosterhjem

Departementet foreslår at reglene om fosterhjem samles i et eget kapittel 9 i lovforslaget og at enkelte bestemmelser som i dag står i forskrift, løftes inn i loven. Målet er å synliggjøre fosterhjem som tiltak og styrke kvaliteten på fosterhjemstilbudet. Forslagene må ses i sammenheng med andre forslag på området, herunder oppfølging av NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem. Departementet foreslår å lovfeste barnets rett til forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, generelle krav til fosterforeldre og at det skal inngås en avtale mellom barnevernstjenesten og fosterforeldrene. Departementet foreslår å lovfeste en uttalerett for fosterforeldre i saker om flytting av et barn. Dette er en oppfølging av forslag fra Fosterhjemsutvalget. Departementet foreslår også å lovfeste at fosterforeldre kan gis klageadgang på vedtak om flytting.

1.16 Barnevernsinstitusjoner m.m.

Kapittelet omfatter reglene for barnevernsinstitusjoner og sentre for foreldre og barn og gjelder lovforslaget kapittel 10. Departementet foreslår å flytte inn i loven sentrale bestemmelser om barns rettigheter og bruk av tvang som i dag fremgår av rettighetsforskriften. Målet er å styrke rettssikkerheten til barn og unge under opphold på barnevernsinstitusjoner. Det foreslås ingen endringer i adgangen til å bruke tvang eller beslutte inngrep i barnets personlige frihet på institusjoner, ut over å utvide muligheten til rusmiddeltesting, slik at den gjelder biologisk materiale, og ikke kun urinprøver, samt at post kan kontrolleres også ved begrunnet mistanke om tyvegods eller skadelige medikamenter.

Videre foreslås det å lovfeste at institusjonen skal arbeide systematisk med å forebygge tvang og andre inngrep i barns personlige integritet, både på systemnivå og i enkelttilfeller. Det er lagt vekt på beskrivelser av

menneskerettslige forpliktelser og presiseringer i proposisjonen, samt enkelte presiseringer i lovforslaget for å tydeliggjøre regelverket og de menneskerettslige kravene til inngrep. Departementet foreslår å lovfeste i en overordnet bestemmelse at barn på institusjon ikke skal utsettes for tvang eller andre inngrep i deres personlige integritet med mindre det etter en helhetsvurdering er nødvendig i situasjonen. Andre mindre inngripende tiltak skal være forsøkt eller vurdert som utilstrekkelige. Videre foreslås det presisert at tiltaket må være egnet til å oppnå lovens angitte formål og stå i rimelig forhold til den interessen som skal ivaretas. I tillegg foreslås det presisert formålet med inngrepet i de enkelte inngrepshjemlene. Departementet foreslår også å presisere i loven at institusjonen skal gjennomgå bruk av tvang og andre inngrep sammen med barnet, så snart som mulig etter at tiltaket er avsluttet.

Videre varsles en fullstendig gjennomgang av regelverket om tvang på institusjon i etterkant av Helse- og omsorgsdepartementets oppfølging av tvangsbegrensningsutvalgets utredning, NOU 2019:14 Tvangsbegrensningsloven – Forslag til felles regler om tvang og inngrep uten samtykke i helse- og omsorgstjenesten, og Kunnskapsdepartementets arbeid med endringer i regelverket for tvangsbruk i skolen.

Departementet foreslår videre å flytte enkelte overordnede krav til kvalitet i barnevernsinstitusjon fra kvalitetsforskriften til ny barnevernslov. Dette omfatter krav om at institusjonen skal ha en definert målgruppe og et formulert mål for virksomheten, samt krav om å angi hvilke metoder institusjonen skal benytte. Videre foreslås det å synliggjøre i loven at institusjonene skal ha en internkontroll som sikrer forsvarlig drift. Det foreslås også å lovfeste krav til forsvarlig bemanning og kompetanse. Det foreslås å stille krav om relevant bachelor for fagpersonell som ansettes i barnevernsinstitusjon. For institusjonsledere stilles det krav om relevant utdanning på masternivå. Det foreslås videre at tilsvarende krav skal omfatte omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere.

For øvrig foreslås det å innføre krav om godkjenning av statlige institusjoner samt en hjemmel for å kartlegge barn i barnevernsinstitusjon. Det foreslås videre å ta inn en hjemmel til å fastsette bestemmelser i forskrift om barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn på barnevernsinstitusjon. Målet er å bidra til at det enkelte barn får god og forsvarlig omsorg og behandling.

1.17 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

Reglene om omsorgssentre videreføres i et eget kapittel 11 i lovforslaget. Det foreslås kun enkelte mindre endringer, herunder å fjerne kravet om samtykke fra barnet for oversending av kartlegging av barnets situa-

sjon og behov til bosettingsmyndighetene. Målet er harmonisering med introduksjonsloven, og å bidra til bedre bosetting fra omsorgssentrene. Det foreslås også mindre språklige endringer for å synliggjøre Bufetats omsorgsansvar for enslige mindreårige asylsøkere som bor i omsorgssentre.

1.18 Saksbehandlingsregler

Departementet foreslår å videreføre et eget kapittel om saksbehandlingsregler for barnevernet i lovforslaget kapittel 12. Det foreslås endringer for å bidra til å styrke barns og foreldres rettssikkerhet og bedre barnevernets saksbehandling.

Departementet foreslår å innføre en journalplikt med hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift. Departementet foreslår videre å ta inn skjerpede krav til barnevernets begrunnelse av vedtak. Det foreslås presisert et generelt krav om at de faktiske opplysninger og barnevernsfaglige vurderinger som er lagt til grunn for, eller har hatt betydning for avgjørelsen, må fremkomme av vedtaket. Videre foreslås det å stille krav om at det i vedtaket skal fremgå hvordan hensynet til familieband er vurdert. Det foreslås også å gi en hjemmel for departementet til å gi forskrift om krav til sakkyndiges mandater, rapporter og egenerklæringer.

Departementet foreslår å styrke barns medvirkning og tilrettelegge for at barn kan forklare seg til barnevernet i trygge rammer. For å beskytte barnet foreslås det å ta inn begrensninger i partenes rett til dokumentinnsyn. Forslagene innebærer at det kan gis utsatt innsyn mens undersøkelsen pågår og at innsyn senere kan nektes dersom innsyn kan utsette barnet eller andre for fare eller skade. Forslaget innebærer at unntaksbestemmelser som fremgår av forvaltningsloven gjøres tilgjengelige og tilpasset barnevernssaker. Begrensningene gjelder ikke når saken behandles i barneverns- og helsenemnda. Departementet foreslår videre å utvide den skjønnsmessige adgangen for nemnda til å kunne gi partsrettigheter til yngre barn i tvangssaker. Forslaget må ses i sammenheng med forslaget om å tydeliggjøre barns rett til å bli hørt i saker for barneverns- og helsenemnda, se omtale av dette i kapittel 1.20 nedenfor.

Et viktig mål med ny barnevernslov er å bedre ivareta situasjoner der barn vokser opp i to hjem. Departementet foreslår å lovfeste at barnevernstjenesten alltid skal vurdere foreldrenes partsstatus, for å bevisstgjøre barnevernstjenesten og bidra til at begge foreldre involveres på riktig måte. Videre foreslås det at foreldre med foreldreansvar som hovedregel skal informeres om alle vedtak som treffes av barnevernstjenesten.

1.19 Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å formidle opplysninger

Taushetspliktregelverket ivaretar behovet for formidling av informasjon og nødvendig samarbeid mel-

lom barnevernstjenesten og andre. Departementet foreslår å videreføre, men samle, taushetspliktregelverket i et eget kapittel i lovforslaget kapittel 13. Målet er å gjøre det enklere å se sammenhengen i regelverket og bidra til at taushetspliktregelverket blir lettere å anvende. Departementet foreslår at bestemmelsen om barnevernstjenestens adgang til å formidle opplysninger til andre offentlige myndigheter utformes på en annen måte enn i dag. Formålet er å fremheve og tydeliggjøre barnevernstjenestens og andre barnevernsmyndigheters adgang til å gi opplysninger til andre offentlige myndigheter når dette er nødvendig for at barnevernet skal kunne utføre sine oppgaver i den enkelte saken. Kapitlet omfatter for øvrig forslag til en ny bestemmelse om behandling av personopplysninger.

1.20 Behandling av saker i barneverns- og helsenemnda

Departementet foreslår at fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker endrer navn til barneverns- og helsenemnda. Departementet foreslår å videreføre et eget kapittel om behandling av saker i barneverns- og helsenemnda, se lovforslaget kapittel 14. Departementet foreslår videre å lovfeste nemndas uavhengighet og upartiskhet. Departementet foreslår å endre tidsangivelsen for når saker i nemnda skal behandles. Det foreslås at saken skal behandles så raskt som hensynet til en forsvarlig saksbehandling gjør det mulig. Det foreslås videre at departementet kan gi forskrift om utvalg av en bestemt gruppe advokater som kan oppnevnes for private parter.

Med henvisning til EMDs avgjørelser mot Norge og Høyesteretts storkammeravgjørelser i den senere tid, gis nærmere føringer for hva som forventes av barnevernstjenesten for å oppfylle kravet om at kommunens begjæring om tiltak skal gi grunnlag for en forsvarlig behandling av saken. Det gis en grundig redegjørelse av de krav som følger av EMDs og Høyesteretts avgjørelser. Departementet foreslår videre enkelte presiseringer av krav til nemndas avgjørelsesgrunnlag og begrunnelser. Det foreslås presisert i loven at det stilles krav om at det i nemndas vedtak skal fremgå hvordan hensynet til familieband er vurdert.

Departementet foreslår også at klager over akuttvedtak skal kunne behandles grundigere ved at også slike saker skal kunne behandles med ordinær nemnd i særlige tilfeller. Departementet foreslår å styrke barns rett til å bli hørt i saker for nemnda ved å tydeliggjøre i loven at barn skal kunne gis anledning til å forklare seg direkte til nemnda. Departementet foreslår også å gi større adgang til å forene saker som gjelder foreldrenes felles barn og at betalingsansvaret for utgifter til sakkyndig og tolk i møter i nemndene overføres fra kommune til nemndene. Samtaleprosess ble innført som varig

ordning 1. juli 2020 i samsvar med Stortingets behandling av Prop. 84 L (2019–2020).

1.21 Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver

Dette kapittelet i proposisjonen samler reglene om kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver og inneholder også organisatoriske bestemmelser. Departementet foreslår å tydeliggjøre at det er kommunen, og ikke barnevernstjenesten, som har ansvar for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer, og det foreslås et krav om at kommunestyret selv skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet. Det foreslås samtidig å tydeliggjøre barnevernstjenestens ansvar etter loven. Kommunestyret skal avgjøre hvilken rolle barnevernstjenesten skal ha i forebyggende arbeid, ut over de oppgavene barnevernsloven legger til barnevernstjenesten. Forslagene skal samlet sett bidra til at kommunene styrker det helhetlige forebyggende arbeidet, samtidig som barnevernstjenestens innsats rettes mot barna og familiene som trenger dette mest. Forslagene har nær sammenheng med målene i barnevernsreformen, jf. Prop. 73 L (2016–2017), som gir økt ansvar til kommunene.

Departementet foreslår videre å innarbeide i ny barnevernslov endringer i samarbeidsplikten som foreslås i Prop. 100 L (2020–2021). Proposisjonen er utarbeidet i et samarbeid mellom flere departementer. Endringene gjelder enkelte presiseringer av samarbeidsplikten, samt at kommunen skal ha ansvar for å samordne tjenestetilbudet til det enkelte barn. Videre omfatter det en tydelig plikt til samarbeid ut over enkeltsaker og en harmonisering av reglene om individuell plan.

Departementet foreslår å ta ut presiseringen i dagens lov om at det er barnevernstjenestens leder som har ansvaret for de oppgavene som i loven er lagt til kommunene. Etter departementets vurdering kan forslaget bidra til bedre overordnet kommunal styring av barnevernet, og en større grad av åpenhet om barnevernstjenestens virksomhet. Forslaget er en naturlig konsekvens av det ansvaret kommuneledelsen har for at kommunen oppfyller det ansvaret loven legger til kommunene, og for at barnevernstjenesten har den bemanningen og de ressursene som er nødvendige for å ivareta dette ansvaret. Departementet legger for øvrig til grunn at forslaget vil gjøre den overordnede styringen av barnevernet mer likt det som gjelder på andre velferdsområder. Videre foreslås det å lovfeste at barnevernstjenestene skal ha en akuttberedskap.

Departementet foreslår å lovregulere kommunens adgang til å benytte private tjenesteytere. Det foreslås å regulere barnevernstjenestens adgang til å la seg bistå av private tjenesteytere samt å lovfeste et forbud mot å la seg bistå av private tjenesteytere til enkelte oppgaver.

Videre foreslås det at barnevernstjenesten ikke skal ha adgang til å plassere barn i ordinære fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere.

Departementet foreslår å innføre kompetansekrav i det kommunale barnevernet, og det foreslås å innføre krav om barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå for personell i barnevernstjenesten som skal utføre visse kjerneoppgaver. Kravet gjelder også barnevernstjenestens leder og stedfortredende leder. I bestemmelsen fremgår det at kompetansekravene gjelder fra 2031. Frem til dette tidspunktet foreslås det en overgangsordning der kompetansekravet også skal kunne oppfylles gjennom en kombinasjon av utdanning og erfaring. Det foreslås også at det i visse tilfeller kan gis midlertidig dispensasjon og varig unntak fra kravet om mastergrad.

Departementet foreslår å innføre krav om veiledning av ansatte i barnevernstjenesten, samt å gi kommunen en plikt til å ta imot praksisstudenter. Dette er et forslag som skal bidra til at nyutdannede skal være godt forberedt på oppgavene som venter dem. Kompetansekrav som gjelder institusjon foreslås inntatt i lovens kapittel 10.

1.22 Statlig barnevernsmyndighet

Kapittelet omhandler lovforslaget kapittel 16 og gjelder statlige barnevernsmyndigheters oppgaver og ansvar. Med statlige barnevernsmyndigheter menes departementet, Bufetat og statsforvalterne. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet er sentralt nivå i Bufetat og leder Bufetats virksomhet. I tillegg er Bufdir fagdirektorat for både statlig og kommunalt barnevern. Bufdirs oppgave som fagdirektorat fremgår ikke av loven, men er delegert fra departementet. Departementet foreslår enkelte presiseringer for å bidra til økt forutsigbarhet om Bufetats tjenester og tiltak. Prop. 73 L (2016–2017) inneholder enkelte lovendringer som gjelder Bufetats ansvar og oppgaver med vekt på at Bufetats tilbud til kommunene skal bli mest mulig forutsigbart. Funn fra landsomfattende tilsyn og Riksrevisjonen viser behov for ytterligere presiseringer av rammene for Bufetats ansvar. Departementet foreslår blant annet å lovfeste at Bufetat skal ha et tiltaksapparat som er tilgjengelig og tilstrekkelig differensiert som en forutsetning for å oppfylle bistandsplikten. Det signaliseres videre at departementet vil utarbeide en forskrift om saksbehandlingen i Bufetat med vekt på samhandlingen mellom Bufetat og kommunene. Bufetats bruk av spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem tilknyttet private aktører, drøftes. Det foreslås ikke å lovfeste begrensninger i Bufetats adgang til å bruke spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem tilknyttet private aktører. Videre omtales ansvarsdelingen ved valg av institusjonsplass, herunder oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 181 av 12. desember 2017. Det foreslås for øvrig enkelte presiseringer av ram-

mene for Bufetats betalingsansvar når saker behandles hos barneverns- og helsenemnda. Departementet foreslår også å stille krav til Bufetat om å ta imot praksisstudenter, noe som er en oppfølging av forslag fra høringsnotatet om kompetansekrav.

1.23 Statlig tilsyn

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsynet med barnevernet. Statsforvalterne utøver tilsynet. Departementet foreslår at reglene om statlig tilsyn med både kommunalt og statlig barnevern, samles i et eget kapittel 17 i lovforslaget. Det foreslås å ta inn en ny bestemmelse om formålet med tilsynet. Bestemmelsen formuleres slik at formålet med tilsynet er å bidra til å styrke rettssikkerheten og kvaliteten i barnevernet og å styrke befolkningens tillit.

1.24 Økonomiske og administrative konsekvenser

I kapittel 24 i proposisjonen gjennomgås økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget.

Departementet legger til grunn at ny barnevernslov vil kunne være en god samfunnsøkonomisk investering, i tillegg til at den vil bidra til å gi flere barn en trygg oppvekst.

I 24.2 omtales den nye lovens konsekvenser for kommunene. Flere av forslagene i ny lov, og den nye loven som helhet, vil ha positive og kostnadsbesparende effekter for kommunene, ved at en tydeligere, enklere og mer tilgjengelig lov er ventet å føre til mer effektivt arbeid og bedre beslutninger i kommunene. Noen forslag inneholder oppgaveendringer, herunder nye plikter for kommunene, uten at dette har vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for dem. Dette gjelder f.eks. forslagene om at kommunestyret skal vedta en plan for det forebyggende arbeidet.

I kapittel 24.2.1–24.2.7 presenteres forslag med vesentlige økonomiske konsekvenser for kommunene. Totalt er merutgiftene for kommunene beregnet til om lag 450–600 mill. kroner.

I kapittel 24.3.1–24.3.3 presenteres forslag med vesentlige økonomiske konsekvenser for Bufetat. Totalt er det beregnet til om lag 140 mill. kroner i merutgifter.

I kapittel 24.4.1–24.4.4 presenteres forslag med vesentlige økonomiske konsekvenser for barneverns- og helsenemnda. Samlet sett antar departementet at forslagene ikke medfører behov for bevilgningsendringer for nemnda.

Forslagene som innebærer å stramme inn kommunenes adgang til å la seg bistå av private tjenesteytere, vil ha konsekvenser for private leverandører av de oppgavene som omfattes av innstrammingen, ved at de ikke lenger vil få solgt disse tjenestene til kommunene.

Departementet legger til grunn at ingen av forslagene vil medføre vesentlige merutgifter for domstolene.

Departementet anslår at forslagene ikke medfører vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for politiet og påtalemyndigheten.

For universitets- og høyskolesektoren vil innføringen av krav om relevant masterutdanning i barnevernstjenestene medføre økte utgifter. Ca. 600 uteksaminerte mastergradskandidater per år vil samlet kunne utgjøre om lag 240 mill. kroner i varige utgifter. I tillegg vil det være utgifter til studielån og omgjøring av stipend til studentene på om lag 80 mill. kroner. Departementet vil vurdere opptrapping av antall studieplasser i de årlige budsjettprosessene.

1.25 Merknader til den enkelte bestemmelse

Merknader til den enkelte bestemmelse fremgår av kapittel 25 i proposisjonen.

2. Komiteens merknader

2.1 Overordnede mål – barnets beste

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Marianne Haukland, lederen Kristin Ørmen Johnsen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Olav Urbø, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, mener barnevernets oppgave er å sikre at barn og unge får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. For å kunne ivareta barnets behov for beskyttelse åpner loven for å iverksette tiltak både med og uten samtykke fra foreldre og barn.

Komiteen viser til at regjeringen har fremmet forslag til ny barnevernslov. Gjeldende barnevernlov er snart 30 år gammel og vi har behov for en lov som er mer tilpasset det samfunnet vi lever i og som skal bidra til bedre barnevernsfaglig arbeid.

Komiteen støtter intensjonen i loven med å gi styrket barneperspektiv og styrket rettssikkerhet for barn og foreldre, blant annet gjennom tydeligere beslutningsgrunnlag, økt krav til kompetanse og forsvarlig saksbehandling, bedre kommunal styring og ledelse og at barnevernstjenesten må komme tidlig inn med riktig tiltak. Loven bygger videre på endringer fra 2018 da barnevernloven ble en rettighetslov og barnets rett til medvirkning ble tydeliggjort.

Komiteen merker seg og er glad for det engasjementet det er rundt barnevernsloven på de ulike områder, og som har gitt gode innspill til behandlingen i Stortinget.

Komiteen mener barnevernsfeltet reiser en rekke menneskerettslige problemstillinger og kryssende in-

teresser, og viser til FNs barnekonvensjon og Den europeiske menneskerettskonvensjon. Begge disse konvensjonene er inkorporert i norsk lov.

Komiteen viser til Grunnloven § 102 første ledd som sier at enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv. Grunnloven § 104 oppstiller særskilte rettigheter til barn, som er av betydning i barnevernssaker. Det gjelder også barn som er i fosterhjem eller på institusjon. Barn er gitt et særskilt vern om sin personlige integritet og beskyttelse mot integritetskrenkelser som vold, mishandling og seksuell utnyttelse.

Komiteen vil understreke barns krav på respekt og menneskeverd, rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og at deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med alder og utvikling. Likeledes vil komiteen påpeke at ved handlinger og avgjørelser som gjelder barn, så skal barnets beste være et grunnleggende syn.

Komiteen støtter lovfesting av ny overordnet bestemmelse som fremhever at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører et barn. Det tydeliggjøres også i ny barnevernslov at «[b]arnevernets tiltak skal være til barnets beste». Videre viser komiteen til at lovfesting av barns rett til omsorg, beskyttelse, rett til familieliv, samt minste inngreps prinsipp kommer i en ny overordnet bestemmelse. Komiteen viser også til at barnets rett til medvirkning som ble innført i 2018, videreføres, og at aldershenvisningen på syv år er foreslått fjernet.

Vi lever i et multikulturelt samfunn, og komiteen er tilfreds med at loven speiler dette ved at det tas inn en ny bestemmelse om at barns etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn skal hensyntas i alle stadier av en barnevernssak. Loven inneholder også presiseringer om at barnevernet skal legge til rette for at barnets nære familie og nære nettverk skal involveres. Komiteen ønsker dette velkommen, da det vil bidra til at barnevernet benytter alle ressurser som finnes rundt barnet. Komiteen støtter videre at det lovfestes at barnevernstjenesten skal undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon og behov, og støtter lovfesting av at barnevernstjenesten skal lage en plan for undersøkelsen. For barn som har foreldre som ikke bor sammen, vil den helhetlige omsorgssituasjonen omfatte vurdering av begge foreldrene.

Komiteen viser til at Barne- og familiedepartementet har nedsatt et nasjonalt utvalg som skal vurdere hvordan barnevernet kan sørge for bedre kvalitet og rettssikkerhet i de mest alvorlige og sammensatte sakene, både i kommunalt og statlig barnevern. Utvalget ble nedsatt i mars 2021 og skal levere en NOU vinteren 2023. Komiteen imøteser behandlingen av denne.

2.2 EMD-sakene

Komiteen viser til at menneskerettslige forpliktelser er omhandlet i eget kapittel i loven, og at sakene fra Den europeiske menneskerettighetsdomstol er omtalt der. Komiteen viser til at 39 norske barnevernssaker er tatt til behandling i Den europeiske menneskerettighetsdomstol, hvorav ti er avgjort ved dom. Komiteen merker seg at det var særlig retten til familieliv og at den ikke opphører selv om staten overtar omsorgen for et barn som ble prøvet. Det følger av EMDs praksis at staten er positivt forpliktet til å beskytte familielivet også etter at staten overtar omsorgen for et barn.

Komiteen merker seg at Høyesterett på bakgrunn av avgjørelsene fra EMD har behandlet og avgjort flere barnevernssaker knyttet til norsk barnevernslovgivning og forholdet til EMK. Komiteen merker seg at Høyesterett har, innenfor de spørsmål som ble vurdert i storkammeravgjørelsene, konstatert at det ikke er motstrid mellom norsk barnevernslovgivning og EMK artikkel 8. Noen av EMDs dommer har vist at beslutningsgrunnlag, avveining eller begrunnelse ikke alltid har vært tilstrekkelig. Særlig har EMD konstatert krenkelser i tilknytning til myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre. Komiteen er tilfreds med at departementet 10. juni 2020 sendte et informasjonsskriv til alle landets kommuner og statsforvaltere om føringer som følge av Høyesteretts tre storkammeravgjørelser.

Komiteen er fornøyd med at departementet har brukt dommene fra EMD og Høyesteretts avgjørelser i sitt lovarbeid. Komiteen merker seg at Landsforeningen for barnevernsbarn har en bekymring knyttet til EMD-dommene og at foreldres behov (rett til familieliv) i større grad er trukket frem. De ber komiteen «sjekke grundig at dette ikke vil påvirke barns rettigheter». Foreldres rett til familieliv er i større grad omtalt i proposisjonen om ny barnevernslov. Komiteen er tilfreds med at det er understreket at dersom et barnevernstiltak er nødvendig for å ivareta barnets beste, vil hensynet til barnet gå foran hensynet til foreldrene, jf. lovforslaget § 1-3 om barnets beste.

Komiteen viser til at Norge ved flere anledninger er dømt for menneskerettighetsbrudd ved den Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i Strasbourg. Komiteen mener dette er alvorlig, og at slike dommer må få konsekvenser for hvordan Norge praktiserer barnevernstiltak. Komiteen forventer at regjeringen på egnet måte orienterer Stortinget om hvordan praksis i fremtidige saker endres for å innrette seg slike vedtak.

2.3 Generelle merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at et hovedmål med fordelingspolitikken er å hindre dårlige levekår og lavinntekt

blant barn. Gode levekår i barndommen er et mål i seg selv, og barns muligheter til å utvikle seg skal ikke avhenge av foreldrenes økonomi. Disse medlemmer viser til at et godt velferdssamfunn bygger på gode oppvekstvilkår, og forebygger omsorgssvikt for barn og unge. Alle barn skal ivaretas, og fellesskapet har ansvaret for å skape trygghet, når de nærmeste svikter. Barns beste er alltid viktigst. Det samme er prinsippet om at det minste mulige inngrep skal benyttes. Barn må sikres helhetlig hjelp, og derfor er tverrfaglige lavterskeltilbud nødvendige.

Disse medlemmer viser til at forskjellene i samfunnet har økt, og at barn som vokser opp i vedvarende fattigdom, har økt jevnt fra 2011 til nå over 215 000 barn.

Over flere år har det kommet faglige og politiske bekymringer over situasjonen i og for barnevernet. NOU 1016:16 Ny barnevernslov, om sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse, NOU 2017:12 Svikt og svik, og flere riksrevisjonsrapporter, bl.a. om Bufetats bistandsplikt ved akutt plasseringssaker er noen slike eksempler. Det vises også til regjeringsbestilte rapporter fra Vista Analyse som nr. 2015/51 Et utfordrende samliv mellom stat og kommune og 2016/19 om bruken av private aktører i barnevernet – ansvar på avveie. Bekymringer fra Helsetilsynet og Barneombudet har vært mange de senere årene, og Den europeiske menneskerettsdomstolen har behandlet mange saker fra Norge.

Barnevernsansatte har satt søkelys på det de mener er en uholdbar arbeidssituasjon både gjennom sine organisasjoner og kampanjen #heiErna.

For disse medlemmer handler ikke rettssikkerhet bare om de mest alvorlige sakene, men også om forutsigbarhet, likebehandling og innfrielse av rettigheter i ulike lovverk. Praksis må ivareta de menneskerettslige forpliktelsene.

Komiteen har merket seg at mandatet til det offentlige ekspertutvalget som er nedsatt for å bedre kvalitet og rettssikkerhet i barnevernet, ser ut til å være særskilt innrettet mot de mest alvorlige sakene. Komiteen forutsetter at arbeidet følger vedtaket i Stortinget som tydelig sier at rettssikkerheten i alle ledd skal bedres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen ennå ikke har fulgt opp Stortingets vedtak av 28. mai 2018, som Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne sto bak, og hvor regjeringen ble bedt om å

«sikre langsiktige og løpende avtaler med ideelle tilbydere av institusjonsplasser som fører til at andelen ide-

elle øker til om lag 40 pst innen 2025, samtidig som den offentlige andelen institusjonsplasser ikke reduseres.»

Disse medlemmer viser til at ethvert barn og familie er unik, og at barnevern ikke er egnet for stykkpris, anbud, kommersiell drift og fortjenestemotiver.

Disse medlemmer etterlyser en opptrappingsplan for en utvikling av et offentlig og ideelt barnevern, i tråd med tidligere forslag og vedtak. Disse medlemmer viser til at ideelle aktører har vært og er viktige samarbeidspartnere for velferdsorganisering og tilbud. Det vises også til at det under komiteens høring er uttrykt utålmodighet på vegne av en slik utvikling fra Landsforeningen for barnevernsbarn, Voksne for barn, Virke ideell og frivillighet, Ideelt Barnevernsforum, Kirkens Bymisjon, Fagforbundet, og Kristen Koalisjon Norge.

Disse medlemmer støtter økt innsats for utdanning av personell i barnevernet. Disse medlemmer vil særskilt peke på behovet for utvidet kunnskap om familierelasjoner, og praktisk lavterskel familiearbeid. Klasseperspektivet må vektlegges sterkere, for å bedre samhandling med familier som opplever levekårsstress for eksempel pga. dårlig økonomi og/eller språkproblemer.

Disse medlemmer vil slå fast at barns beste skal ligge til grunn for all hjelp. Barn og foreldres situasjon må vurderes både felles og hver for seg, og foreldre som fratas barn skal ha oppfølgingstilbud.

Disse medlemmer vil vise til fordelene ved samlokaliserte løsninger med tverrfaglig kompetanse. Samarbeid på tvers av etater handler også om at barnevernet er myndiggjort overfor øvrige tjenesteapparat. Tjenestene må utvides og inneholde tilbud om for eksempel hjemmehjelp, leksestøtte og støttekontakter. Kulturforståelse og språkutfordringer som urfolk, innvandrere og nasjonale minoriteter har, må gis større oppmerksomhet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener bemanningen i barnevernet må styrkes, og at en veilevende bemanningsnorm må utredes i samarbeid med organisasjonene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det er foreldrenes ansvar og plikt å gi barn den tryggheten, omsorgen og kjærligheten de trenger for å vokse opp til å bli selvstendige og ansvarsfulle individer. Virkeligheten er dessverre ikke alltid slik. Derfor må vi ha gode ordninger som beskytter og hjelper de familiene og barna som trenger det.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker derfor å styrke barnevernet, og mener

at det i kommuner med robuste barnevern bør skilles mellom myndighetsutøvelsen som foretar omsorgsovertakelser, og den øvrige delen som arbeider med forebygging og hjelpetiltak. I andre kommuner bør det søkes samarbeid for å ivareta en slik løsning.

Disse medlemmer vil oppheve den todelte ansvars- og finansieringsformen som barnevernet i dag er underlagt, og foreslår derfor:

«Stortinget ber regjeringen utrede en todeling av barnevernet.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det fra ulike hold fremmes forslag om at barnevernet deles i et tvangsbarnevern og et hjelpebarnevern. Dette flertallet mener at dette er et spørsmål som må utredes videre, og viser i denne sammenheng til at det nylig nedsatte barnevernsutvalget har som en del av sitt mandat å vurdere systemer eller organisatoriske løsninger for kvalitets-sikring av barnevernstjenestens beslutningsgrunnlag, vurderinger og avgjørelser i alle typer tvangssaker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at utvalget i denne forbindelse vil vurdere ansvarsdelingen mellom kommune og stat i behandling av tvangssaker.

Flertallet viser til at det noen ganger vil være nødvendig å ta barnet ut av hjemmet. Da handler det om å beskytte barns rettigheter, selv om det går på bekostning av de voksnes interesser og bekvemmelighet. Barnevernet skal alltid vurdere nærmeste familie og familiens nettverk som barnet allerede kjenner ved behov for fosterhjem. Barnet skal delta i og ha innflytelse på de beslutninger som angår dem. Barnevernet skal iverksette tiltak som sørger for å ivareta barnets rettigheter, samtidig som barnevernet forsikrer seg om at det tilbudet som blir gitt, er bedre enn det barnet kom fra.

Flertallet viser til at barnevernet innehar en stor makt på vegne av det offentlige, og har mulighet til å gjøre svært inngripende tiltak i innbyggernes liv ved behov. Flertallet registrerer samtidig at barnevernet ofte ikke har de samme maktfordelings- eller kontrollmekanismene som andre sektorer med makt og myndighet i samfunnet, samtidig som det kan være de samme personene som fungerer som «etterforsker», «påtalemyndighet» og beslutningstager. Flertallet mener at det med dette hviler et særskilt ansvar på barnevernet og offentlige myndigheter for å hindre unødvendige tiltak og inngrep i innbyggers privatliv og familieliv, og at inngripende tiltak kun skal iverksettes ved behov for barnets beste og når det ikke foreligger mildere tiltak som kan benyttes.

Flertallet viser til at fysisk og psykisk misbruk, herunder kjønnslemlestelse av barn, er alvorlige overgrep. Slikt misbruk må bekjempes med langt større ressurser enn hittil, og strafferammene må skjerpes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at for å få stoppet kjønnslemlestelse, er det viktigste tiltaket å innføre obligatoriske helkroppsundersøkelser for alle barn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at volds- og overgrepssaker mot barn skal alltid prioriteres.

Flertallet mener at for å ivareta rettssikkerheten for barn og deres familier bør en person utenfor barnevernet, og som ikke arbeider med saken, være til stede under samtaler med barn som omhandler alvorlig vold eller seksuelt misbruk. Slike samtaler bør tas opp. Barn med sammensatte problemer har behov for flere tjenester, og da må disse tjenestene samarbeide. Flertallet vil styrke både barnas og foreldrenes rettssikkerhet, samtidig som vi vil gi barna rett til å slippe samvær med sine biologiske foreldre dersom dette er til fare for barnet eller mot barnets ønske.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det skal gjøres opptak av relevante samtaler i barnevernssaker.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarlig legge frem sak om bruk av opptak av samtaler i barnevernssaker.»

Disse medlemmer har merket seg påstander om at det i noen enkeltsaker kan ha forekommet uheldig sammenblanding av roller. Det er viktig at de profesjonelle partene er uhildet og ikke kan ha interesser på tvers av sakens parter. Derfor bør det sikres at personer som bistår barnevernet, samt barnevernets ansatte, ikke samtidig har roller i private leverandører av barnevernstjenester.

Komiteen merker seg at i noen saker i barnevernet kan foreldelsesfristen være så kort at det er vanskelig for forulempede part å få erstatning eller for den eller de som er ansvarlige for uansvarlig saksbehandling å bli straffet. Noen saker er så kompliserte og foregår over så lang tid at dette i seg selv fører til at de blir foreldet. Det kan være vanskelig for politiet å etterforske slike saker. Komiteen mener derfor at det bør vurderes om foreldelsesfristen bør utvides.

2.4 Medvirkning og barns rettigheter

Komiteen viser til at vurderingen av barnets beste må gjøres konkret og med utgangspunkt i barnets uttalelser. Dette bør presiseres i loven. En rekke rettskilder fremhever sammenhengen mellom barnets beste og barnets uttalelser/medvirkning/barnets rett til å bli hørt.

Komiteen vil derfor fremme følgende forslag:

«§ 1-3 skal lyde:

§ 1-3 Barnets beste

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barnevernets tiltak skal være til barnets beste. Hva som er til barnets beste, må avgjøres etter en konkret vurdering. Barnets mening er et sentralt moment i vurderingen av barnets beste.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at utvalget som foreslo ny barnevernslov i 2016, foreslo at en innledende bestemmelse om barnets beste i barnevernsloven skulle inneholde en momentliste. Dette ville være i tråd med barnekomiteen, som i sin generelle kommentar om artikkel 3 nr. 1, gir en oppregning av slike momenter. Dette har imidlertid ikke blitt fulgt opp av regjeringen i lovforslaget. Dette medlem viser til bekymringen for at vurderingen uten en momentliste kan bli vilkårlig, og at lovfesting av momenter kan være et tiltak for å sikre forsvarlig vurdering av barnets beste. Det kan gi veiledning, og ha stor psykologisk og symbolsk verdi. Dette medlem viser også til Redd Barnas innspill om at en momentliste i loven vil bidra til at loven blir mer tilgjengelig og forståelig for barn og ungdom, og at retningslinjer og faglige anbefalinger er lite tilgjengelige for andre enn fagfolk.

Komiteen ønsker en ny bestemmelse som gir uttrykk for barns rett til respekt for sitt privatliv, jf. barnekonvensjonen artikkel 16 og Grunnloven § 102. Kunnskap fra barn og unge beskriver at de ikke får fortalt det viktigste til barnevernet fordi det ikke oppleves trygt nok å fortelle. Hovedårsaken til dette er at de ikke vet hva som skjer hvis de forteller, eller hvem som får vite det de forteller. Uten en slik bestemmelse kan det være fare for at saker ikke blir godt nok opplyst, og at avgjørelser ikke treffes til barnets beste – fordi barnet ikke har fortalt om viktige ting som kan være avgjørende for utfallet av barnevernssaken.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«§ 1-4 første ledd skal lyde:

Et barn som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barn har rett til å uttale seg til barnevernet uavhengig av foreldrenes samtykke, og uten at foreldrene informeres om samtalen på forhånd. Barnet

skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, er kjent med at barnevernet allerede i dag kan kreve å snakke med barn alene, men vil likevel presisere barnets rett til å uttale seg til barnevernet uavhengig av foreldrenes samtykke.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at vedrørende bestemmelsene i lovforslaget § 1-4, har Helsetilsynet pekt på behovet for å presisere barnets rett til medbestemmelse og å fritt kunne høres, slik barnekonvensjonen slår fast.

Komiteens medlem fra Senterpartiet understreker at da barnevernloven ble en rettighetslov i 2018, ble det presisert at den nye bestemmelsen om barns rett til medvirkning gjelder ved alle handlinger og avgjørelser som berører barnet i hele barnevernloven. Dette medlem savner en grunnleggende drøfting av hva vektingen mellom denne bestemmelsen opp mot de menneskerettslige forpliktelsene til å beskytte familielivet innebærer konkret for ivaretagelse av barns rettigheter ved de enkelte handlinger og avgjørelser i barnevernet, med en presisering av hva god og reell medvirkning innebærer i det enkelte tilfelle.

Dette medlem viser til at det i 2018 ble gjort endringer i barnevernloven som tydeliggjorde retten til medvirkning og innførte nye dokumentasjonskrav. Dette medlem viser til at Dokument 3:7 (2019–2020) Riksrevisjonens undersøkning av om statlege barnevernsmyndigheter sikrar det beste for barn i barnevernsinstitusjonar, viser at dokumentasjonskravene i liten grad følges. Dette medlem viser videre til at departementet har gitt Bufdir i oppdrag å utvikle en faglig anbefaling om barn og unges medvirkning i tiltak, herunder vurderingskriterier for å vekte barnets synspunkter opp mot andre hensyn. Dette medlem understreker at grunnleggende vurderinger av de hensyn som skal ligge til grunn for å vekte barnets synspunkter opp mot andre hensyn, burde vært utredet og vurdert som bakgrunn for lovframlegget.

Dette medlem understreker at barnevernstjenesten skal ivareta barns rett til medvirkning allerede i undersøkelsesfasen. Dette innebærer en rett til å bli informert og hørt av barnevernstjenesten om egen livssituasjon. Det må legges bedre til rette for at barnets prosessrettigheter ivaretas i praksis. Barnas muligheter til å snakke med barnevernet uten foreldrenes tilstedeværelse må styrkes, og barnevernet må ha en plikt til å in-

formere barnet før foreldrene blir informert om slik kontakt mellom barn og barnevern.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ny barnevern-slov oppdateres i tråd med de grunnleggende rettighetene i FNs barnekonvensjon om barns rett til informasjon og til å uttale seg fritt ved alle handlinger og avgjørelser i barnevernet, og hvordan dette skal vektes opp mot andre hensyn.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at det ikke er nok med en generell bestemmelse om barns medvirkning. Retten til medvirkning må gjennomsyre hele loven for å vise at barnet settes i sentrum. Dette er også i tråd med barnekonvensjonens artikkel 12. Dette medlem viser til at Barneombudet erfarer at mange saksbehandlere i barnevernstjenesten bruker loven aktivt i sitt arbeid, og det vil derfor være et godt virkemiddel å knytte retten til medvirkning til de ulike kapitlene og bestemmelsene i loven. Innholdet av retten til medvirkning vil også kunne variere ut fra hvor barnevernstjenesten er i saksgangen. Dette medlem viser til at å innta bestemmelser om medvirkning i hvert kapittel der dette er relevant, kan bidra til at praksis faktisk endres og at bevisstheten om barns medvirkning økes.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innta barns medvirkning og rettigheter i alle relevante deler av barnevernsloven, for eksempel gjennom å innta ordlyden 'Barnets rettigheter etter kapittel 1 må ivaretas' som første del av hvert kapittel.»

Komiteen ønsker at barns rett til å ha med seg en person som barnet har særlig tillit til, utvides til å også omfatte møter med barnevernet hvor barnevernet ikke har overtatt omsorgen for barnet. Dette for å understreke at barnet må få mulighet til å ha med seg en tillitsperson i alle faser av en barnevernssak. I utredningen fra barnevernslovutvalget ble det i 2016 foreslått at barnet kan ha med seg en trygghetsperson/tillitsperson i alle fasene.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«§ 1-4 andre til fjerde ledd skal lyde:

Barn skal informeres om hva opplysninger fra barnet kan brukes til, og hvem som kan få innsyn i disse opplysningene. Barnet har rett til å uttale seg før det bestemmes at opplysninger skal deles, og barnets syn skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Et barn kan i møter med barnevernet gis anledning til å ha med seg en person som barnet har særlig tillit til. Tillitspersonen kan pålegges taushetsplikt.

Departementet kan gi forskrift om medvirkning og om tillitspersonens oppgaver og funksjon.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til viktigheten av at barn har muligheten til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til i møter med barnevernet. Disse medlemmer viser til at Barneombudet, Redd Barna, enkelte kommuner og Statens helsetilsyn mener at tillitspersonordningen, jf. lovfor-slaget § 1-4 nytt tredje ledd, bør endres til å gjelde alle stadier av en barnevernssak, og ikke begrenses til barn som er under barnevernets omsorg. Disse medlemmer merker seg Forandringsfabrikkens innspill om at for mange barn i barnevernet er en tillitsperson viktigst før barnevernet overtar omsorgen. Dette var også foreslått av barnevernslovutvalget i 2016. I merknadene til bestemmelsen må det fremgå at dette er noe barnevernstjenesten plikter å bistå med, uten at valget av tillitsperson påvirkes.

Disse medlemmer peker videre på den sterke tilbakemeldingen fra barnevernsbarn om at barn må informeres om hva som skjer med de opplysninger barnet forteller, og hvem som skal få disse opplysningene. At barnet har rett til å uttale seg før det bestemmes at opplysninger skal deles, og at barnets syn tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet, er viktig for barnets tillit til barnevernet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til barns rett til respekt for sitt privatliv etter barnekonvensjonen, og mener at meldeplikten må gjøres trygg for barn. Barn må få vite hva som skjer med det de forteller, hvis ikke kan barnas tillit til voksenpersoner bli brutt igjen når barna forteller om noe vondt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«§ 13-2 andre ledd skal lyde:

Før det meldes til barnevernstjenesten, skal melde-ren informere barnet om meldingen, la barnet uttale seg fritt om denne og vektlegge barnets meninger i samsvar med barnets alder og modenhet.

§ 13-2 andre ledd blir tredje ledd.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til lovfor-slaget §§ 6-4 og 6-5 om var-sling til fornærmede. Dette medlem mener en slik bestemmelse ikke hører hjemme i barnevernsloven. Barnevernsloven er til å for å hjelpe og beskytte barn,

ikke straffe. Dette medlem vil derfor stemme imot disse paragrafene.

Dette medlem mener det er viktig å fremheve at barns rett til medvirkning også gjelder på tjeneste- og systemnivå.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«§ 15-2 skal lyde:

§ 15-2 Kommunens overordnede ansvar for barnevernstjenesten

Kommunen har ansvar for å utføre de oppgavene i denne loven som ikke er lagt til et statlig organ.

Kommunen skal sørge for nødvendig opplæring og veiledning av barnevernstjenestens personell. Personellet har plikt til å delta i den opplæringen og veiledningen som blir bestemt. Departementet kan gi forskrift om opplæring.

Kommunen skal tilby veiledet praksis i barnevernstjenesten når en utdanningsinstitusjon ber om det. Kommunen skal samarbeide med utdanningsinstitusjonen om gjennomføring av veiledet praksis.

Kommunen skal sikre en ordening for medvirkning fra barn og omsorgspersoner, og gjøre bruk av erfaringer fra disse til kvalitetssikring og forbedring av barnevernstjenesten.

Kommunens skal ha internkontroll etter reglene i kommuneloven § 25-1.»

2.5 Kompetansekrav og utdanning

Komiteen mener den viktigste ressursen i barnevernet er alle som jobber i tjenestene. De har en viktig og krevende jobb, og tar vare på noen av de mest sårbare i samfunnet. Komiteen mener videre at alvorlighetsgraden og kompleksiteten i sakene til barnevernet innebærer at tjenesten regelmessig blir utsatt for kritikk. Selv om det utføres godt barnevernsfaglig arbeid, har flere rapporter pekt på at både kommuner og det statlige barnevernet har utfordringer med å tilby tjenester med god nok kvalitet til barn og familiene som trenger hjelp. Komiteen merker seg at undersøkelser sier at det formelle utdanningsnivået er lavt, og at mange i barnevernet gir uttrykk for at de ikke har nok kompetanse til å utføre sentrale kjerneoppgaver i barnevernet. Komiteen er bekymret over resultatet fra NIFU-rapport der 21 pst. av de ansatte i den kommunale barnevernstjenesten ga uttrykk for at de i liten eller i noe grad kunne identifisere omsorgssvikt og vurdere konsekvenser for det enkelte barn (Røsdal mfl., (2017) Kompetanse i den kommunale barnevernstjenesten. Kompetansekartlegging og gjennomgang av relevante utdanninger NIFU-rapport 2017:28).

Komiteen mener at høyere og tydeligere krav til kompetanse gir de ansatte bedre forutsetninger til å løse sine oppgaver. Komiteen merker seg at departemen-

tet høsten 2017 la frem en kompetansestrategi for barnevernet som inkluderte økt tilbud om etter- og videreutdanning, videre ble det etablert kommunale læringsnettverk og veiledningsteam. Barne- og ungdomsdirektoratet (Bufdir) har i samarbeid med universitet- og høgskolesektoren satt i gang en rekke tilbud med faglig fordypning av relevante tema.

Komiteen er positive til at Barne- og familiedepartementet samarbeider med Kunnskapsdepartementet om nasjonale retningslinjer for mastergradsutdanninger i barnevern, og at kompetansekrav i barnevernet ble sendt på høring våren 2020. Komiteen merker seg at departementet foreslår en tre pluss to-modell og at Universitetet i Agder kan videreføre sin integrerte femårige barnevernsutdanning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, mener det er riktig å lovfeste krav til barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant mastergradsutdanning for ansatte i det kommunale barnevernet som skal jobbe med nærmere definerte kjerneoppgaver, for barnevernstjenestens leder og ledere i barnevernsinstitusjoner. Flertallet støtter videre å innføre et krav om relevant bachelorutdanning for nyansatte i barnevernsinstitusjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter fortsatt kravet om økt kompetanse i barnevernet. Utdanningene må ha utvidet innhold hva gjelder kunnskap om familierelasjoner, og praktisk lavterskel familiearbeid. Klasseperspektivet må vektlegges sterkere, for å bedre samhandlingene med familier som opplever levekårsstress pga. dårlig økonomi, arbeidsløshet og språkbarrierer. Disse medlemmer viser til omtalen i proposisjonen, og støtter at flere relevante utdanningsgrupper er viktige for barnevern, ut over barnevernsutdanningen. Disse medlemmer vil fortsatt uttrykke bekymring for at utdanningsmulighetene i barnevernet begrenses av for få ansatte, stort gjennomtrekk og sykefravær.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at kompetansen i barnevernet må heves for å trygge at alle relevante forhold ivaretas på en kompetent måte. For å sikre at alle diagnoser/funksjonshemninger blir ivaretatt, er det viktig at barnevernet ansetter personer med en bred variasjon i kompetanse.

Som en videreføring av hevingen av kompetanse, ser disse medlemmer det som naturlig å innføre kompetansekrav for enkelte funksjoner. Omsorgsovertakelser er blant de mest inngripende tiltak som barnevernet kan bruke, og derfor bør det stilles ekstra strenge krav til at dette brukes riktig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede krav om autorisasjon for de som skal jobbe med omsorgsovertakelser.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet understreker at kompetanse i barnevernet er avgjørende for kvalitet i tjenesten. Utdanningskrav kan likevel ikke kompensere for behovet for tilstrekkelig bemanning i barnevernstjenestens førstelinje, både i kommunene og i institusjonene. Kompetansekravet må praktiseres på en slik måte at det ikke er til hinder for å ansette tilstrekkelig bemanning i barnevernets førstelinje.

Komiteens medlem fra Senterpartiet støtter derfor ikke forslaget om at loven § 10-16 tredje ledd annet punktum skal ha et absolutt krav om at leder eller stedfortreder for leder i barnevernsinstitusjon skal ha barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå. Det er imidlertid behov for spesialiserte tilbud om etter- og videreutdanning for ansatte i barnevernet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. 147 S (2018–2019) og støtter at det bør innføres en profesjonsspesifikk autorisasjonsordning for barnevernspedagoger og sosionomer. Disse medlemmer viser til NOU 2017:12 Svikt og svik, som omtaler en autorisasjonsordning for barnevernstjenesten. Utvalget mener at en slik ordning vil kunne bidra til økt tillit, kvalitet og profesjonalitet i tjenestene og gi økt rettssikkerhet for barna og deres foreldre. Disse medlemmer støtter utvalgets vurderinger. Ved innføring av en autorisasjonsordning for barnevernspedagoger og sosionomer kan samfunnet unnlate å gi autorisasjon og frata autorisasjon. De vanligste årsakene til tap av autorisasjon for helsepersonell er rusmiddelbruk, atferd uforenlig med yrkesutøvelsen og grove pliktbrudd.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at NOU 2017:12 konkluderer med at det bør innføres en autorisasjonsordning, og at «problemstillinger og mulige modeller for innføring av en autorisasjonsordning for barnevernspedagoger og sosionomer bør utredes». NOU-en trekker ikke konklusjoner om hvilket lovverk en slik ordning skal hjemles i, eller hvilket organ som skal ha ansvar for autoriseringen. NOU-en peker derimot på flere mulige konsekvenser en autorisasjonsordning kan få for kommunene, deriblant «høyere lønn og mindre mulighet til å selv bestemme hvem som kan arbeide i barneverntjenesten».

På bakgrunn av dette fremmer komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om innføring av en profesjonsspesifikk autorisasjonsordning for barnevernspedagoger og sosionomer.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti erkjenner behovet for økt kompetanse i barnevernet og at forslagene om dette har stor støtte. Disse medlemmer er likevel opptatt av at kravene ikke må være for rigide, slik at en mister dyktige potensielle ansatte som er personlig egnet og har lang erfaring fra å arbeide i barnevernet.

Disse medlemmer støtter derfor at kommunene kan få dispensasjon fra kravet om mastergrad, og mener det må vurderes frem mot ikrafttreddelsen av kravet i 2031, om det foreslåtte kravet er for krevende å nå for eksisterende ansatte i barnevernet, og om det er mulig også for små kommuner å rekruttere den nødvendige arbeidskraften som trengs.

Disse medlemmer viser til at krav om en bestemt akademisk grad ikke i seg selv vil være tilstrekkelig, og at det er kompetansen som opparbeides og innholdet i utdanningen som er sentralt. Disse medlemmer mener innholdet i masterstudiene må være praksisnære og gi rom for lengre praksisperioder. Midlene som gis til utdanningsinstitusjonene for å betale for praksisplasser, bør øremerkes til praksisplasser i barnevernstjeneste og barnevernsinstitusjon. Masterstudier må vektlegge FNs barnekonvensjon spesielt, og sikre at studentene lærer å omsette denne til praksis i møte med barn, unge, foreldre og øvrige samarbeidspartnere. Disse medlemmer viser blant annet til bekymringen fra Forandringsfabrikken, som mener at lengre utdanninger kan gjøre det vanskeligere for barn og voksne å være likeverdige støttespillere, og at teoretisk utdanning kan skape mer avstand. Dette er en bekymring som må tas på alvor i utarbeidelsen av utdanningsløpene.

Disse medlemmer savner en drøfting i proposisjonen av hvordan man bedre kan sikre at de personene som skal jobbe i barnevernstjeneste og på institusjon innehar den personlige egnetheten som kreves. Disse medlemmer viser til at kvalitet i tjenesten best oppnås når ulike profesjoner jobber sammen om barnets beste. Det er en styrke med tverrfaglig innsikt, hvor ulike kompetanser utfyller hverandre. Disse medlemmer viser til viktigheten av at gode fagarbeidere, for eksempel med kompetanse innen barne- og ungdomsarbeid, får støtte til nødvendig videreutdanning. Disse medlemmer mener det også må vurderes om kravene til bachelorgrad må være like rigid i alle typer institusjoner

og plasseringer. Disse medlemmer viser til at det er størst tvangsbruk og offentlig myndighetsutøvelse bør kravene til kompetanse være høye for å manøvrere regelverk og praksis til det beste for barnet. I andre institusjoner kan derimot personlig egnethet og egenerfaring også være viktig for å skape gode tilbud for barna.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede differensiering av de nye kompetansekravene med hensyn til type institusjon og plassering, og med hensyn til de ulike funksjonene hvor det innføres krav til mastergrad i den kommunale barnevernstjenesten, og komme tilbake til Stortinget med egen sak.»

2.6 Omsorgsovertakelse og oppfølging

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at omsorgsoverdragelse skal være siste tiltak som benyttes av barnevernet. Flertallet anser dette som et ekstremt tiltak som kun skal benyttes dersom andre tiltak ikke har vært tilfredsstillende, og mener at terskelen for å ta et barn fra sine foreldre skal være særdeles høy.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil understreke at det å frata foreldre et barn er et svært dramatisk inngrep fra samfunnet. En styrket rettssikkerhet og en utvikling av et barnevern med høyest mulig tillit i befolkningen er derfor avgjørende viktig. Disse medlemmer mener det må innføres en «second opinion»/andrehandsvurdering i hastesaker/akuttsaker, gjennom en vurdering med sanksjon av en ytre instans.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener det bør foreligge særdeles skjerpede omstendigheter for at et barn holdes bort fra sine foreldre dersom barnet selv ønsker å bo sammen med en eller begge foreldrene.

Flertallet anerkjenner FNs retningslinjer for alternativ omsorg for barn der det fremgår at søsken som allerede har en tilknytning til hverandre, i prinsippet ikke bør adskilles når de plasseres i alternativ omsorg. Dette gjelder med mindre det finnes en åpenbar fare for misbruk eller andre grunner til at det er til det beste for barnet at søsknene skilles ad. Derfor bør det vektlegges at søsken bør få vokse opp sammen når det skal velges plasseringssted.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at barn bør ha en rett til samvær og

kontakt med søsken, noe som vil være sterkere enn regjeringens forslag om et sørge-for-ansvar for barnevernet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«§ 7-1 Rett til samvær og kontakt

Barn og foreldre har rett til samvær og kontakt med hverandre, hvis ikke noe annet er bestemt.

Barn og søsken som barnet har et etablert familieliv med, har også rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker at skifte av saksbehandlere innen familieliv/barnevern bør være en rettighet for innbyggerne, da dette kan begrense saker om omsorgsovertakelse dersom det bare viser seg at samarbeidet er vanskelig.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at partene i en barnevernssak har rett til å få skiftet saksbehandler.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti merker seg at det er fremmet forslag om rett til å bytte saksbehandlere. Disse medlemmer vil anføre at dette vil innebære en lovfestet rett/plikt, og et slikt krav vil ha omfattende økonomiske og administrative konsekvenser for barnevernstjenestene. Å skifte saksbehandler vil kreve merarbeid fordi hver ny medarbeider må sette seg inn i saken fra start. Noen barnevernstjenester vil også ha for få saksbehandlerressurser til å ivareta en slik rett. Disse medlemmer ber departementet likevel vurdere dette.

2.7 Kommunenes ansvar

Komiteen støtter lovforslaget om tydeliggjøring av at kommunene skal ha ansvaret for generell forebyggende tiltak mot barn og unge, og at det er behov for en helhetlig barneverns- og oppvekstpolitikk i politikk i kommunene. Komiteen mener at et godt forebyggende arbeid kan identifisere behovene i befolkningen og sørge for at det finnes relevante tilbud fra ulike instanser og sørge for at de samarbeider.

Barnevernsreformen gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Komiteen støtter at det er kommunen som sådan som skal ha ansvaret for det forebyggende tilbudet, og at det er opp til den enkelte kommune å vurdere hvordan det forebyggende arbeidet skal organiseres, og hvilken rolle barnevernstjenesten skal ha i dette arbeidet.

Komiteen vil understreke at til tross for at kommunene får et større ansvar fra 2022 når barnevernsre-

formen trer i kraft, vil staten fortsatt ha et grunnleggende ansvar for det samlede barnevernet.

Komiteen viser til at stabilitet, kontinuitet og forutsigbarhet er viktig for kvaliteten i tilbudet til det enkelte barn. Om lag to av tre barn på institusjon har hatt tre eller flere plasseringer utenfor hjemmet. Det er i dag stor variasjon i hvordan den kommunale barnevernstjenesten følger opp barn som bor på institusjon. Departementet foreslår derfor å tydeliggjøre barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn på barnevernsinstitusjon i en ny lovbestemmelse. Departementet foreslår også å tydeliggjøre kravene til kommunens plan for ettervernstiltak.

Mange kommuner tilbyr ulike former for botiltak for ungdom. Botiltak er mye brukt som hjelpetiltak for unge i en ettervernsfase. I 2019 bodde 335 unge under 18 år i bolig med hjemmel i barnevernsloven. Departementet vurderer at det er behov for en tydeligere regulering av kommunale botiltak, og det foreslås derfor en forskriftshjemmel for krav til kvalitet, kompetanse og barnevernstjenestens oppfølging. Komiteen støtter dette.

Komiteen er fornøyd med at departementet opprettholder kravet om at kommunestyret selv skal vedta en plan for å forebygge omsorgssvikt og negativ utvikling hos barn og unge. Planen skal inneholde en beskrivelse av overordnede mål og strategier for det helhetlige tjenestetilbudet, hvordan ansvaret deles mellom etater og hvordan oppgaveløsningen skal organiseres og hvordan de ulike etater skal samarbeide. Det vises i denne sammenheng til det nylig innførte kravet om at kommunestyret minst en gang i året skal få en redegjørelse om tilstanden i barnevernet.

Komiteen viser til Prop. 84 L (2019–2020) Endringer i barnevernsloven (samtaleprosess, årlig tilstandsrapportering mv.) hvor det ble vedtatt følgende anmodningsvedtak:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om årlig rapportering om barnevernet til kommunestyret.»

Komiteen viser til at dette vedtaket skal sørge for at staten skal få et bedre innsyn i tilstanden til de ulike barnevernstjenestene rundt om i landet. Kommunene kommer til å få et tydeligere ansvar og mandat i den kommende barnevernsreformen. Dersom dette skal fungere etter intensjonen, er det en forutsetning at kommunestyret er godt kjent med barnevernstjenesten i sin kommune, og at de har et grunnlag for å gi sin vurdering ved de årlige tilstandsrapporteringene. På denne måten kan de folkevalgte best mulig ivareta en barnevernstjeneste av høy kvalitet i sin kommune.

Komiteen understreker viktigheten av at barn og unge blir hørt og får gitt innspill til barnevernstjenesten og de folkevalgte i kommunen.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de folkevalgte i kommunen ved starten av hver periode får en god innføring i sitt lokale barnevern.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til behovet for brukermedvirkning på alle plan. Disse medlemmer anbefaler at barns erfaring og opplevelser med det kommunale barnevern etterspørres aktivt, og brukes i kommunenes utvikling av sitt barnevernsarbeid.

Disse medlemmer viser til at de økonomiske konsekvensene av barnevernsreformen for kommunene ikke er utredet før reformen trer i kraft i 2022. Med barnevernsreformen får kommunene økt finansieringsansvar for tiltak i barnevernet. Blant annet vil kommunenes egenandeler til statlige barnevernstiltak øke. Implementering av reformen og de foreslåtte lovendringene gjør at kommunene må forholde seg til svært mange endringer i løpet av en forholdsvis kort tidsperiode når det gjelder tiltak overfor barn og unge i risikosonen. Dette skal gjøres samtidig som kommunene bør styrke eksisterende lavterskeltilbud og førstelinjen overfor de barn og unge som har fått særlige utfordringer på grunn av den pågående pandemien.

Disse medlemmer viser til at en helt sentral suksessfaktor for reformen er kommunens rolle i forebygging. Det er avgjørende viktig at kommunene har økonomisk handlefrihet til både forebygging og barnevern. Bemanningen må styrkes. Utfordringen er at med dagens inntektssystem og kostnadsnøkler så kan dette slå veldig forskjellig ut fra kommune til kommune. For noen kommuner kan dagens inntektssystem føre til store utgifter som de ikke får kompensert.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener kostnadsnøkler i inntektssystemet må forbedres. Dette vil ta litt tid, så det er avgjørende med gode økonomiske overgangsordninger. I tillegg må de kommune som også kommer dårlig ut med nye kostnadsnøkler, sikres ved at det er et tak med hensyn til hvor store kommunens utgifter skal være.

Det er allerede i dag krevende å finne en treffsikker kostnadsnøkkel for kommunale barnevernsutgifter. Det er også behov for å finne mer langsiktige økonomiske sikringsmekanismer for kommuner med høye barnevernsutgifter. Når kommunene skal gis økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet, medfører dette både behov for generell økning i økonomiske ressurser og for en revurdering av kostnadsnøkkelen. Det er behov for økte ressurser, og bemanningen i det kommunale barnevernet må styrkes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at noen av forslagene til endringer i lovproposisjonen som behandles er forslag til endringer i gjeldende barnevernlov som kan tre i kraft i 2022, fordi de skal samkjøres med reformen. Disse medlemmer viser til Stortingets vedtak av 12. juni 2017 om at Stortinget ber regjeringen sørge for at en barnevernsreform som skissert i Prop. 73 L (2016–2017) må være fullfinansiert og ber om at vedtaket følges opp før reformen gjennomføres og lovendringene trer i kraft.

Komiteen merker seg at høringsinstansene er delt i synet på forslaget om å ta ut presiseringen i loven om at barnevernstjenesten skal ha en leder i kommunen som har «ansvar for oppgaver etter denne loven». Komiteen støtter at departementet fastholder forslaget, da det er av betydning at kommuneledelsens overordnede styring av tjenesten fungerer på en god måte, og at loven understøtter kommuneledelsens ansvar for at barnevernstjenesten utfører og ivaretar kommunens ansvar og oppgaver etter barnevernloven. Komiteen bemerker at kommuneledelsen ikke kan overprøve eller instruere barnevernstjenesten i de tilfeller loven har lagt beslutningsmyndighet til barnevernsleder. Det omfatter blant annet myndighet til å treffe akuttvedtak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at samværshindring er et alvorlig samfunnsproblem. Barn og voksne som utsettes for det blir fratatt sin rett til et familieliv. I noen tilfeller påføres deres liv uopprettelig og langvarig skade ved at de mister verdifull tid sammen. Barnevernet må være bevisst på at samværshindring i noen tilfeller kan og bør kategoriseres som omsorgssvikt. I slike tilfeller bør det vurderes om den parten som utsetter den andre for sabotasje er skikket som forelder. Flertallet mener at barnevernet må ta påstander om samværshindring alvorlig, og være bevisst på hva det sier om omsorgsevne.

Flertallet mener det er viktig at barnevernet ikke lar seg bruke av den ene part, der påstandene viser seg å være feilaktige. For de barn som utsettes for samværshindring, betyr det at de frarøves tid med den ene av sine foreldre, et brudd på deres menneskerettigheter. Det samme gjelder den av foreldrene som ikke får se sitt barn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til Dokument 8:40 S (2020–2021) Representantforslag om samværssabotasje. I enkelte barnevernssaker er det en utfordring at den ene eller begge foreldre fremmer påstander om den andre. Påstandene kan være en del av en pågående kon-

flikt, hvor påstanden er ment å hindre samvær for den andre forelderen. (Slike påstander henger ofte sammen med samværshindring, som også forekommer i enkelte saker.)

Komiteen viser til at barnevernloven slik den er i dag, i liten grad inneholder regulering av kommuners adgang til bruk av private tjenester. Kommunens adgang til å benytte private tjenesteytere følger i dag av en tolkning av gjeldende rett. Kommunene benytter private tjenesteytere til mange oppgaver, som f.eks. tolketjeneste, veiledning av fosterforeldre, hjelpetiltak i hjemmet, utredninger mm. Komiteen merker seg at departementet ønsker lovfesting av at kommunen ikke kan inngå avtale om private tjenesteytere om flere oppgaver, og at det er uenighet om hele og deler av denne innstramningen. I utvalget av tjenester har departementet vektlagt styring og kontroll og hvor inngripende tiltaket er for barnet og familien. KS uttaler at et forbud i oppgavene departementet listet opp er problematisk, da kommuner med mangel på kapasitet og rekruttering må kjøpe inn kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til følgende forslag i kommuneøkonomiproposisjonen for 2021:

«Innlemming av tilskudd av øremerkede stillinger i det kommunale barnevernet

Det fremgår av Prop. 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreform) og i Prop. 128 S (2016–2017) Kommuneproposisjonen 2018 at det legges opp til at øremerkede midler til stillinger i det kommunale barnevernet skal innlemmes i kommunerammen fra samme år som barnevernsreformen trer i kraft. De øremerkede stillingene i de kommunale barnevernstjenestene ble opprettet i perioden 2011–2018, og midlene bevilges på kap. 854, post 60. Bevilgningen for 2021 er 820 mill. kroner og skal dekke 1 026,2 årsverk i det kommunale barnevernet. Regjeringen vil foreslå å innlemme midlene i rammetilskuddet til kommunene i statsbudsjettet for 2022.»

Disse medlemmer støtter ikke en innlemming av de øremerkede midlene fra 1. januar 2022. Disse medlemmer viser til at dette er et svært dårlig bidrag, i en tid med for få ansatte, stort behov for kompetanseutvikling, stort gjennomtrekk og påfølgende sykefravær. På den annen side står barns behov for stabilitet og trygghet i møte med barnevernet. Barnevernsansatte gjør en glimrende jobb, og fortjener forutsigbarhet og økt satsing. Med pandemien og Koronakommisjonens beskrivelser knyttet til sårbare barn bekreftes dette behovet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at et overordnet mål i loven er barnets beste. Da bør det være likegyldig hvem som leverer de

beste tjenestene som ivaretar målet om barnets beste. Noen partier har tydeligvis en ideologisk sperre for hvem som er «gode nok» til å levere slike tjenester. Denne ideologiske kampen blir på den måten, beklageligvis, overordnet barnets beste. Denne ideologiske kampen blir derfor til skade for nettopp barna. Disse medlemmer er trygge på at den foreslåtte loven i størst mulig grad sikrer at det enkelte barn får det beste tilbudet, uavhengig av hvem som leverer det. Det sikres ved at den ansvarlige for tilbudet i alle tilfeller vil være det offentlige. Hvis det kan pekes på en gruppe leverandører som det etter loven ikke stilles like strenge krav til, så er det i så fall de offentlige tjenesteleverandørene.

Disse medlemmer vil også vise til at i de åtte årene med regjeringen Stoltenberg II var det ingen nevneverdig nedgang i bruk av private (ideelle og kommersielle) leverandører av barnevernstjenester. Det skyldes i all hovedsak at de profesjonelle aktørene i barnevernet anerkjenner at tjenestene fra de private er nødvendige og av god kvalitet.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at leverandører av tjenester til barnevernet behandles likt, og at det i hvert tilfelle er kvaliteten på tjenesten som er det viktigste.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener på prinsipielt grunnlag at utøvelse av offentlig myndighet ikke kan delegeres til private, og at dette er noe det offentlige må løse selv. Det vil si at private heller ikke kan bistå. Disse medlemmer viser blant annet til høringsinnspill fra Fagforbundet som understreker at bistand fra private aktører vil øke risikoen for problemer som oversalg av tiltak/tjenester og uheldig sammenblanding av roller. Disse medlemmer viser til at risikoen for at dette går ut over barnets beste og rettstrygghet er uakseptabel og vil vedvare. I tillegg vil det svekke den barnevernsfaglige forståelsen av hvert enkelt barns behov og situasjon, dersom dette skal gå gjennom et «mellomledd». Disse medlemmer viser til at kjøp av tjenester som innebærer offentlig myndighetsutøvelse, forutsetter at det offentlige har aktiv styring, kontroll og ledelse av den private aktørens utføring av de ulike oppgavene. Dette er juridisk krevende, da de private aktørene ikke er pliktige å følge det samme lovverket som offentlige tjenesteytere, som f.eks. forvaltningslov, arkivlov og offentlighetsloven. Dette er i tillegg praktisk og administrativt krevende.

Komiteens medlem fra Senterpartiet påpeker at økte ressurser i det kommunale barnevernet medfører mindre behov for bruk av private tjenester. Det er ønskelig med et størst mulig innslag av offentlige og ideelle aktører i det kommunale barnevernet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til representantforslag Dokument 8:252 S (2020–2021), hvor Sosialistisk Venstreparti fremmer forslag om å innføre en enda strengere tolkning av hva som innebærer offentlig myndighetsutøvelse, for å begrense innleie av private tjenesteytere i barnevernet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at selv om departementet slår fast at undersøkelser, samt oppfølgingsbesøk i fosterhjem, er offentlig myndighetsutøvelse, vil de fortsatt la private aktører bistå, jf. forslag til ny § 15-7. Disse medlemmer viser til at departementet argumenterer med at manglende kapasitet og kompetanse i barnevernstjenesten vil føre til at undersøkelsessaker vil ta for lang tid, samt at barn i fosterhjem ikke vil få de lovpålagte oppfølgingsbesøkene de har krav på. Disse medlemmer mener at disse utfordringene best løses ved å øke ressursene til det kommunale barnevernet, og at de i større grad kan la seg bistå av sakkyndige der det er behov for spesialisert kompetanse. Disse medlemmer viser til at undersøkelsen er det faglige grunnlaget for hva som skjer videre i en barnevernssak. Den kan gjennomføres mot foreldres vilje, og barnevernet har rett til å snakke alene med barn uten foreldres samtykke. Undersøkelsen kan ikke deles opp i en saksforberedende del og vedtaks del, men er en relasjonell prosess hvor valg underveis i stor grad legger føringer for endelig beslutning. Disse medlemmer viser til at Bufdirs konklusjon er at «undersøkelser, og de fleste handlinger som utføres i løpet av denne, er offentlig myndighetsutøvelse av så inngripende karakter at det ikke kan overlates til private aktører». Disse medlemmer viser videre til at departementet selv skriver at «rettssikkerhetsmessige hensyn taler etter departementets syn for at undersøkelsen bør gjennomføres uten bistand fra private aktører».

Disse medlemmer viser til FOs høringsinnspill, hvor de understreker at de også ser oppfølgingsbesøk som myndighetsutøvelse. Fosterhjem og institusjon er tiltak som i hovedsak pålegges foreldre og barn etter en tvangsavgjørelse. Det å følge opp barn etter en slik avgjørelse anser FO som en forlengelse av denne myndighetsutøvelsen. Kunnskapen barnevernstjenesten får gjennom oppfølgingsbesøk, vil være en del av et saksgrunnlag i en eventuell tilbakeførings sak eller sak for å endre samvær, og er dermed viktig for at barnevernstjenesten kan ivareta sine lovpålagte omsorgs- og oppfølgingsansvar.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«§ 15-7 tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan ikke inngå avtale med private tjenesteytere om bistand til å følgende oppgaver

- a) fungere som leder og stedfortredende leder av barnevernstjenesten
- b) treffe avgjørelser og vedtak
- c) representere barnevernstjenesten i barnevern- og helsenemnda
- d) igangsetting og gjennomføring av undersøkelse
- e) valg og godkjenning av fosterhjem
- f) oppfølgingsbesøk i fosterhjem
- g) gjennomføring av midlertidige akuttvedtak som er fattet av barnevernstjenestens leder
- h) utarbeidelse og evaluering av tiltaks- og omsorgsplan.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er avgjørende med god nok bemanning i den kommunale barnevernstjenesten for å skape et godt barnevern hvor alle barn blir sett, får medvirke og dermed får de tiltakene som faktisk fungerer. I en undersøkelse fra FO svarte 80 pst. av de ansatte i kommunalt barnevern at de hadde for mange saker for å gjøre jobben på en god måte. Stadig flere og ofte viktige krav gjør også jobben mer krevende. Derfor mener dette medlem at tiden igjen er inne for å fortsette bemanningsløftet for den kommunale barnevernstjenesten som den rød-grønne regjeringen satte i gang i 2012, og innføre en veiledende bemanningsnorm.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 legge frem første del i en fireårig opptrappingsplan for totalt tusen nye stillinger i den kommunale barnevernstjenesten.»

Komiteen har merket seg at Færder kommune de siste årene har lyktes med å ta et større ansvar for barnehjemsarbeidet, og at kommunen har fått gode evalueringer og tilbakemeldinger på sitt arbeidet opp imot akutt- og fosterhjemstilbudet. Komiteen er fornøyd med at regjeringen har gitt Færder og Alta kommuner en overgangsordning med finansiering i ett år ut over forsøksperioden som først var fastsatt. Komiteen mener at andre kommuner bør og kan dra nytte av de erfaringene Færder har fått. Komiteen oppfordrer derfor andre kommuner til å se på og å lære av de endringene Færder har fått til for å kunne gjøre mulige forbedringer i egen kommune.

2.8 Behandling av saker i nemnd

Komiteen støtter departementets forslag om å tydeliggjøre i barnevernsløven at barn kan høres på ulike måter i en nemndssak. Det er i tråd med FNs barnekomité's anbefaling om at barn bør gis anledning til å høres direkte for beslutningstaker. Barnet kan høres på

ulike måter i en nemndssak. Det skal kunne uttale seg direkte til nemnda, nemnda skal kunne oppnevne en talsperson for barnet eller oppnevne en sakkyndig til å snakke med barnet. Nemnda avgjør etter en konkret vurdering hvordan barn uten partsrettigheter skal høres i en sak for nemda. Komiteen støtter at utgangspunktet for nemndas vurdering av hvordan barn skal høres er barnets mening og barnevernstjenestens vurdering av spørsmålet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil understreke sakkyndigordningens betydning for rettssikkerheten, og viser til tidligere initiativer for å styrke denne i Dokument 8:84 S (2018–2019). Flertallet forutsetter at ordningen blir et viktig tema i ekspertutvalget for økt rettssikkerhet i barnevernet. Flertallet støtter departementets forslag om at betalingsansvaret for sakkyndige overføres til nemnda, og slik bidrar til å styrke tilliten til behandlingen.

Når det gjelder akutt-hastevedtak vil flertallet – i tråd med forslag i Dokument 8:84 S (2018–2019) anbefale at vedtak alltid skal sanksjoneres av en ytre instans.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en ordning med annenhåndsvurdering av akutt-/hastevedtak.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det bør åpnes for innsyn for pressen i fylkesnemndenes saker, der dette kan skje innenfor personvernreglene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for større åpenhet rundt behandling av saker i fylkesnemnda, slik at pressen i større grad kan følge behandlingene i denne, uten at personvernreglene brytes.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at rettssikkerheten til alle parter styrkes ved at alle parter sikres tilgang til elektronisk journal og saksdokumenter fra barnevernet. Dokumenter som av ulike årsaker skal holdes fra en part, bør også journalføres og som hovedregel være tilgjengelig for partenes advokater.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at dagens fylkesnemnder har svakheter som gjør at partenes rettssikkerhet ikke fullt ut ivaretas. Derfor bør de erstattes med forvaltningsdomstoler.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å erstatte fylkesnemndene med en forvaltningsdomstol.»

2.9 Fosterhjem

Komiteen påpeker at fosterhjem er det mest brukte tiltaket når barn ikke kan bo hjemme hos foreldrene. Fosterhjemmene utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten eller barnets foreldre.

Komiteen viser til at fosterforeldre gjør en stor innsats og er viktige i barnevernet. Fosterforeldres rettigheter har over tid vært løftet frem som et område for endringer. Komiteen mener at fosterhjemmenes betydning styrkes i lovforslaget ved at loven har fått et eget kapittel om fosterhjem.

Komiteen støtter forslaget om ny bestemmelse om barns rettigheter i fosterhjem § 9-2 som presiserer at barnet skal få forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og selv skal kunne bestemme i personlige spørsmål så langt det er mulig ut fra formålet med plasseringen og fosterforeldrenes ansvar for å gi barnet forsvarlig omsorg.

Komiteen understreker betydningen av barnevernstjenestens plikt etter loven § 5-3 tredje ledd tredje punktum til alltid å vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Komiteen understreker søskens rett til å vokse opp sammen etter omsorgsovertakelse.

Komiteen understreker at fosterhjemsarbeid er et av de viktigste og mest kompliserte arbeidsområdene innen barnevernet. Av barn som flytter ut av foreldrehjemmet, lever 83 pst. sine liv i fosterhjem.

Komiteen anerkjenner at fosterhjemmenes betydning er styrket i lovforslaget. Samtidig er fosterhjemmets funksjon som barnevernstiltak avhengig av gode økonomiske betingelser, god oppfølging, veiledning og opplæring. Et godt fosterhjem bygger på en grunnleggende relasjon mellom fosterforeldre og barn. Rekruttering av fosterforeldre og støtte til å håndtere rollen er avgjørende for barnas utvikling i fosterhjemmet. Kartlegging av barnets situasjon og behov, og av fosterhjemmenes ressurser og risikoområder, er avgjørende for å vite hva slags oppfølging det er behov for. Disse forholdene kan delvis løses ved lovregulering, men må følges opp gjennom et systematisk forbedringsarbeid for kvalitet og støtte til fosterhjemmene. Det er behov for å styrke rekrutteringen av fosterhjem, inkludert fosterhjem med minoritetsbakgrunn. Det er også behov for å legge bedre til rette for fosterfamilier som tar imot søsken.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at lovforslaget formulerer enkelte prinsipper i nytt lovkapittel om fosterhjem, men at forslaget mangler en helhetlig gjennomgang av hva som ivaretar barns beste i fosterhjem.

Komiteens medlem fra Senterpartiet ser behov for å innføre en egen fosterhjemslov som bedre ivaretar fosterbarna og fosterfamiliens rettigheter og sikrer hjelp, veiledning og tilsyn. En slik lov må legge barnets beste og fosterhjemmets krav til vern av sitt familieliv til grunn for barnevernets vedtak. Loven må også vurdere kvalitet og innhold i tilsyn og oppfølging av fosterhjem og av barn som tilbakeføres fra fosterhjem til foreldrehjemmet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at rettssikkerhet for barn i fosterhjem ikke blir tilstrekkelig ivare tatt i ny lov. Omsorgen de har krav på hviler på et lite rettssikret fundament i form av en oppsigelig privatrettslig fosterhjemsavtale, uten at barnet har rettskrav på ytelser som skal ivareta barnets beste og stabilitet i fosterhjemmet. Mange barn må flytte ut av fosterhjemmet i en utilsiktet flytting fordi fosterhjemmet sier opp avtalen når hjemmet ikke har fått den hjelpen barnet trenger. Kapittel 9 i lovutkastet må derfor bygges ut slik at det gir konkrete rettigheter for fosterbarnet. Disse medlemmer ber om at regjeringen kommer tilbake med forslag som ivaretar en fosterhjemsomsorg med tydelige rettigheter for både barn og fosterhjem.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«§ 9-2 andre ledd skal lyde:

Barnevernet skal ivareta at barn som bor i fosterhjem, får trygge og stabile fosterhjem med rettigheter som sikrer omsorgsoppgaven, og at barnet får de tiltak som fosterhjemmet trenger for å sikre omsorg til barnets beste.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener det er viktig at kommunene følger opp fosterhjemsfamilier.

Flertallet merker seg at departementet ønsker en innretning der kommuner i sin helhet får ansvar for veiledning og oppfølgingen av fosterhjem, jf. § 9-5 Valg og godkjenning av fosterhjem og § 15-7 Bistand fra private tjenesteytere, mens private og ideelle aktører kun får ansvar for rekruttering.

Flertallet viser til bekymringer som har kommet fra bl.a. Frelsesarmeen og Abelia Virke Ideell om at dette kan medføre at private (ideelle og kommersielle) ikke vil bidra på samme måte som tidligere med rekruttering.

Denne forskyvningen i oppgaver vil bidra til at kompetansen som er opparbeidet hos disse aktørene vil forsvinne.

På denne bakgrunn vil flertallet ikke fremme proposisjonens forslag til barnevernsloven § 15-8 og § 4-22 nytt sjette ledd i gjeldende barnevernlov.

Komiteen støtter at fosterforeldrene ikke automatisk gis partsstatus i en barnevernssak siden partsstatus gir omfattende rettigheter. Et vedtak om at barn skal flyttes fra fosterforeldre er en stor inngripen for barnet og foreldrene. Komiteen støtter at fosterforeldre får uttalerett i saker om flytting av barnet, og at denne lovfestes. Komiteen støtter likeledes at det presiseres i loven at fosterforeldre kan få klageadgang på vedtak om flytting etter § 5-5.

Komiteen vil understreke at barnevernstjenesten må samarbeide tett med fosterforeldre og at fosterhjem involveres i oppfølgingen. Komiteen merker seg at departementet foreslo en gjennomgang av rammene for bruk av private aktører på fosterhjemsområdet, og at målet med dette var at tydeligere rammevilkår for private fosterhjemsaktører skulle være på plass, før kommunene gis fullt finansieringsansvar for ordinære fosterhjem. Komiteen registrerer at det er delte meninger om departementets forslag som innebærer at alle ordinære fosterhjem skal ha avtale med kommunen alene. Private aktører skal for ordinære fosterhjem ikke kunne inngå avtale om vilkår og godtgjørelse direkte med fosterforeldre. Blant annet er Fosterhjemsforeningen og Barneombudet imot dette. Komiteen vil bemerke at det er mangel på ordinære fosterhjem og at private er viktige bidragsyttere i å rekruttere fosterhjem og at denne bestemmelsen kan svekke tilfanget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til NOU 2018:18 – Trygge rammer for fosterhjem. Disse medlemmer stiller seg undrende til at forslagene i utredningen ikke er forelagt som sak for Stortinget.

Komiteen viser til Stortingets tidligere vedtak nr. 656 (2016–2017) og nr. 321 (2017–2018) om at utføre fosterforeldre ikke skal få noen avkortninger i sine utøvelser som følge av fosterhjemsoppdraget.

Anmodningsvedtak nr. 656, 11. mai 2017, ble enstemmig vedtatt:

«Stortinget ber regjeringa snarast innføre ei overgangsordning for fosterforeldre på trygdeytningar, som sikrar at dei ikkje tapar økonomisk på å vere fosterforeldre. Ordninga skal gjelde fram til eit nytt regelverk for fosterheimar er på plass.»

Komiteen peker på at vedtaket i 2017 var et has-tevedtak nettopp for å skjerme fosterhjem som er satt i en vanskelig økonomisk situasjon som følge av sykdom, skader eller lyte. Slik ordningen er nå settes fosterhjemmet i fare for å ufrivillig og av økonomiske grunner måtte avslutte fosterhjemsoppdraget. Komiteen vil understreke de negative konsekvensene av utilsiktede flyttinger for barn i fosterhjem.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, påpeker at dette er i strid med regjeringens uttalte politiske mål om å skape nye livslange relasjoner mellom barn og fosterhjem.

Komiteen ber om at regjeringen nå får på plass løsninger som sikrer at utføre fosterforeldre ikke får avkortning av sin uføretrygd som følge av fosterhjemsoppdraget og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om at utføre fosterforeldre ikke får avkortning i sin uføretrygd som følge av fosterhjemsoppdraget.»

2.10 Begrepsbruk

Komiteen merker seg at begrepet atferd i loven oppleves negativt av flere høringsinstanser, blant annet Forandlingsfabrikken som mener begrepene atferdstiltak, atferdsinstitusjon og atferdsvansker virker stigmatiserende. Komiteen merker seg at barnevernslovutvalget foreslo å erstatte begrepet atferdsvansker med «utsetter sin helse og utvikling for alvorlig fare», og at departementet har drøftet begrepsbruken og mener at den foreslåtte erstatningen er for vag og uklar.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, forstår at begrepet atferd er ment å dekke flere forhold. Samtidig mener flertallet at det er mer riktig å beskrive hva som er utfordringene. Flertallet viser videre til at det sentrale vurderingstemaet er om barnet foretar handlinger som kan føre til fysisk og psykisk skade på seg selv eller andre, det kan være bruk av rusmidler og annen oppførsel som kan føre til negativ utvikling og problemer senere.

Flertallet ber departementet fortsette arbeidet med å finne et bedre og mer dekkende begrep enn «atferd».

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa arbeide vidare med å finne et alternativt begrep til atferdsbegrepet i barnevernsloven.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at begrepet «alvorlige atferdsvansker» i loven er svært belastende for barn. Lovens ordlyd påvirker hvordan barn møtes i barnevernet. Barnevernet må ha fokus på det vonde som ligger bak atferden.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Foreldrestøttende hjelpetiltak uten barnets samtykke

Barnets rettigheter etter kapittel 1 må ivaretas. Dersom et barn har strevd med alvorlig og gjentatt rus, kri-

minalitet eller vold mot andre, jf. § 6-2, eller er i ferd med å utvikle slike uttrykk, kan barneverns- og helse- nemnda vedta at tiltak som har som formål å nå inn til det som oppleves stressomt eller vondt for barnet og gi barnet bedre livskvalitet, kan gjennomføres uten barnets samtykke. Slike tiltak kan også gjennomføres uten barnets samtykke når tiltakene iverksettes som ledd i avslutningen av et institusjonsopphold etter § 6-2. Tiltak uten barnets samtykke kan ikke opprettholdes i mer enn seks måneder etter at nemndas vedtak ble truffet.»

2.11 Institusjonstilbudet i barnevernet

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, er opptatt av at institusjonstilbudet skal bidra til å gi barn trygge rammer, utviklingsmuligheter, økt livskvalitet og varige, positive endringer i livene deres. Institusjonsoppholdet skal samtidig forberede barna på overgangen til den tilværelsen som venter dem etter oppholdet. Institusjonstilbudet er inndelt i tre kategorier med utgangspunkt i lovhjemmel for plasseringen: omsorgsinstitusjon, behandlingssinstitusjon og akuttinstitusjon. Behandlingssinstitusjonene er av Bufdir differensiert i tre målgrupper, henholdsvis atferdsinstitusjon for barn med lav og høy risiko for videre problemutvikling, samt institusjon for rusbehandling.

Flertallet refererer til tidligere merknad hvor en påpeker at flere av høringsinstansene reagerer på begrepet atferd.

Bufetat har ansvaret for at det finnes et tilstrekkelig antall differensierte plasser. Flertallet deler departementets oppfatning om at få sektorer er så gjennomregulert og kontrollert som institusjonsbarnevernet. Samtidig pekes det på utfordringer, særlig relatert til å gi et godt nok tilbud til barna med de mest komplekse og sammensatte behovene innenfor det ordinære tilbudet.

Flertallet merker seg at av barn med tiltak i barnevernet, er andelen som bor i institusjon liten. Ved utgangen av 2020 mottok 36 841 barn og unge barnevernstiltak, hvorav 13 696 hadde et plasseringstiltak utenfor hjemmet. Av disse barna bodde 959 barn og unge i en barnevernsinstitusjon. Totalt utgjorde barn i institusjon under tre pst. av alle barn med barnevernstiltak og syv pst. av alle barn med tiltak utenfor hjemmet. Norge skiller seg ut fra sammenlignbare land ved å ha lavest andel barn og unge i institusjon i en undersøkelse som departementet løfter frem. De fleste som gis et tilbud i barnevernsinstitusjon er ungdom i alderen 15 til 18 år. Over 90 pst. er 13 år eller eldre. I 2019 var gjennomsnittlig oppholdstid i omsorgsinstitusjon 472 dager og i behandlingssinstitusjon 284 dager. Barn og unge med etnisk minoritetsbakgrunn er overrepresentert i institusjonene, hvor i overkant av 40 pst. har minst én utenlandskfødt forelder. Mange av barna i institusjon har hatt befatning

med kriminalomsorgen. 43 pst. har vært siktet for et straffbart forhold.

Flertallet viser til at det i 2014 ble innført to nye straffereaksjoner for unge mellom 15 og 18 år, ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, som alternativ til fengselsstraff.

Flertallet viser til at departementet problematiserer at barn har rett til privatliv på den ene siden, samtidig som de har rett til omsorg og beskyttelse på den andre siden. Dette er en relevant problemstilling når vi ser på bruken av sosiale medier, som for mange kan være svært skadelig. Flertallet støtter derfor opp om at det skal fremskaffes mer kunnskap om effekten av barns digitale hverdag på utfordringsbildet og virkemidler i barnevernet, og vurdere behovet for tiltak som gir barn bedre beskyttelse mot skadelig digital påvirkning.

Videre foreslås å løfte enkelte overordnede krav til institusjoner fra kvalitetsforskriften til ny barnevernslov.

Departementet viser til en komparativ landanalyse som viser at Norge har strammere styring med kvalitetsutviklingen av institusjonsbarnevernet enn sammenlignbare land. Blant landene som inngikk i kartleggingen, var Norge det eneste landet hvor staten har en sentral rolle i å styre, drifte og i stor grad finansiere hele institusjonstilbudet. Dette gir gode muligheter til å styre utviklingen når det gjelder både innhold og kvalitet i tjenestene. I 2019 ble det utviklet en felles kontrollmetodikk for Bufetat som sikrer bedre rapportering av mislighold og avvik i institusjonene. Flertallet merker seg at Bufdir har utviklet standardiserte forløp for institusjonsopphold. Forløpene skal sikre at alle institusjoner jobber systematisk og faglig godt med å ivareta de grunnleggende behovene og rettighetene til alle barn i barnevernsinstitusjoner. Her ligger det blant annet krav til systematisk oppfølging av barns relasjon til familie og nettverk, skole og helsetjenester. Departementet foreslår at institusjonene i ny barnevernslov skal gis en tydeligere hjemmel i å kartlegge barn under opphold på institusjon.

Behovet for økt kompetanse i institusjonsbarnevernet er dokumentert av Bufdir, og kompetansemangel erpekt på som en kilde til svikt i tilbudet. Samtidig er det de siste årene gjennomført omfattende opplæringsprogrammer i barnevernsinstitusjonene. Flertallet merker seg at departementet vurderer at kravene til kompetanse bør økes. Det foreslås å lovfeste krav til at alle nytilsatte i barnevernsinstitusjoner skal ha relevant bachelorgrad, samt at institusjonsleder og stedfortreder skal ha barnevernsfaglig eller annen relevant mastergrad. Departementet foreslår ikke lovpålagte krav om kompetanseheving for de som i dag er ansatt i en barnevernsinstitusjon uten lederansvar.

Komiteen viser til at i desember 2020 sendte departementet ut forslag om etablering av tverrfaglig helsekartlegging i barnevernet på høring. Fristen for høringsinnspill gikk ut 22. mars 2021. Det tas sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget med endelige forslag i juni 2021. Komiteen ser frem imot dette. Målet med helsekartleggingen er å identifisere barnets behov.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2021 foreslo å bevilge 10 mill. kroner til helsekartlegging i regi av Barneombudet. Dette i tillegg til 5 mill. kroner som foreslås bevilget på HODs budsjett. Disse medlemmer merker seg at Bufdir og Hdir i en rapport fra 2020 anbefalte å lovfeste en plikt for barnevernstjenesten til å be om helsekartlegging, med en korresponderende plikt for helsetjenestene til å gjennomføre kartleggingen. At det i dag ikke er en rutinemessig helsekartlegging, fører til at det offentlige overtar omsorgen for mange barn hvor de ikke vet hva barnet trenger av hjelp og oppfølging. Dette kan ha alvorlige konsekvenser for barn under offentlig omsorg.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets forslag i Dokument 8:8 S (2019–2020) om at en helseundersøkelse med kartlegging av både somatisk og psykisk helse bør skje i forkant av en begjæring om tvangsvedtak, og senest etter at omsorgssituasjonen er avklart.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at i tråd med regjeringsplattformen utreder departementet behov for barnevernsinstitusjoner med bevegelsesrestriksjoner som kan håndheve reglene for barn under 15 år som begår alvorlig kriminalitet, og som kan utgjøre en fare for seg selv eller andre.

Komiteen merker seg at det i perioden frem mot 2018 var økt bruk av enetiltak, men at dette er redusert de to siste årene som resultat av strengere styring og økte krav til faglig begrunnelse for opprettelse av slike tiltak. Både Barneombudet og brukerorganisasjoner har pekt på at langvarige opphold i tiltak uten andre barn kan medføre en ekstra belastning og oppleves utrygt.

Komiteen registrerer at departementet ser behov for et bedre kunnskapsgrunnlag og har gitt Bufdir i oppdrag å kartlegge bruken av enetiltak. Det er videre igangsatt et forskningsprosjekt om «Barn i enetiltak og rustiltak i barnevernet» som utføres av OsloMet. Prosjektet vil sluttføres høsten 2023. Departementet vil vurdere behovet for en tydeligere regulering av enetiltak når tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag foreligger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til svarbrev fra Barne- og familiedepartementet av 12. mai 2021, hva gjelder svært alvorlige forhold som Helsetilsynet og Riksrevisjonen har påvist. Særlig vil disse medlemmer vise til følgende utsagn:

«Helsetilsynet har i rapporten 'Omsorg og rammer' påpekt at det er en liten gruppe barn med særlig alvorlige og sammensatte utfordringer som det er krevende å gi et forsvarlig tilbud til innenfor dagens tjenestetilbud. Barna har utfordringer som befinner seg i skjæringspunktet mellom barneverns- helse- og justissektoren, og innser ofte ikke selv behovet for psykisk helsehjelp. De ulike sektorenes ansvar, regelverk og tilbud i disse tilfellene, samt hvordan barnevernets institusjonstilbud for barn med særlig komplekse behov bør innrettes, inngår i mandatet til det nylig oppnevnte offentlige utvalget om kvalitet og rettssikkerhet i barnevernet. Utvalget skal levere sin innstilling i februar 2023.»

For disse medlemmer er det overraskende at tilbudet til denne gruppa av barn med særlig alvorlige og sammensatte utfordringer ikke er søkt ivare tatt tidligere, og at et relevant tilbud som sikrer barnas rettigheter er «satt på vent» til en oppfølging av en utvalgsinnstilling, som er forventet i februar 2023.

Disse medlemmer viser til at det bodde 774 barn på ulike barnevernsinstitusjoner rundt om i landet i slutten av 2019, og at Riksrevisjonen den 30. september 2020 la fram en svært kritisk rapport med følgende hovedfunn:

«Behovene til flere barn bli ikke godt nok kartlagt ved valg av barnevernsinstitusjon, flere barn blir ikke godt nok fulgt opp under oppholdet på barnevernsinstitusjoner, systemet for kvalitetssikring av barnevernsinstitusjoner har ikke fungert godt nok og brudd på rutiner for kjøp av institusjonsplasser øker risikoen for dyre innkjøp og for at det ikke bli tatt nok hensyn til barnets behov.»

Disse medlemmer viser også til at medier og organisasjoner har avdekket svært kritiske forhold, også ved bruk av enetiltak, og at dette på ulikt vis er drøftet i Stortinget. Dette er svært alvorlig, strider mot barns beste og rettssikkerhet. Disse medlemmer forventer en snarlig gjennomgang og oppfølging av dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at lovforslaget kap. 4 Akuttvedtak omhandler en særlig krevende del av barnevernet.

Det kan noen ganger være nødvendig å ta barnet ut av hjemmet. Det handler da om å beskytte barns rettigheter selv om det går på bekostning av de voksnes rettigheter. I slike tilfeller er det spesielt viktig å iverksette tiltak som sørger for at barns rettigheter blir ivare tatt, jf.

FNs barnekonvensjon og de menneskerettslige forpliktelsene som er nevnt i innledningen til kapitlet.

Flertallet viser til at en av hovedhensiktene med den nye loven er å styrke alle parters rettssikkerhet. Det ville derfor vært optimalt om arbeidet til utvalget som er nedsatt for å bedre kvalitet og rettssikkerhet i barnevernet (rettssikkerhetsutvalget) kunne vært klart før behandling av loven. Samtidig er det lite hensiktsmessig å vente på dette arbeidet, da mange andre begrunnelser taler for å vedta den oppdaterte loven nå. Rettssikkerhet er viktig i mange lover, og det er en klar forventning om at arbeidet i utvalget vil medføre justeringer og oppdateringer av flere lover. Flertallet forventer derfor at de anbefalinger som utvalget kommer med på barnevernsområdet, legges frem for behandling i Stortinget snarest. En slik behandling bør ikke utsettes, for eksempel med henvisning til at man også ønsker en evaluering av hvordan den nye loven har fungert. På denne måten kan man balansere behovet for å få på plass en oppdatert lov, samtidig som det snarest mulig kan gjøres endringer eller justeringer som styrker rettssikkerheten.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen følge opp rettssikkerhetsutvalgets anbefalinger på barnevernsområdet uten ubegrunnet opphold.»

2.11.1 Barns rett til medvirkning

Komiteen viser til at departementet de seneste årene har innført flere tiltak for å styrke barnets medvirkning i barnevernet. Det ligger flere forslag i lovproposisjonen som bidrar til ytterligere styrking av barns rettigheter og medvirkning i barnevernssaker. For å legge til rette for at barnet skal kunne forklare seg mest mulig fritt til barnevernstjenestene, foreslås det å lovfeste unntak fra private parters rett til dokumentinnsyn. Komiteen er opptatt av å styrke barns rett til medvirkning i arbeidet med loven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at det er et særlig behov for å sette fokus på rettighetene til medvirkning når barn er plassert på institusjon. Flertallet vil bemerke at rettighetene er foreslått inntatt i lovens formålskapittel, men mener at det i kap. 10 spesifikt må henvises til barnets rett til å bli hørt, informert og til å medvirke.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«§ 10-2 skal lyde:

Barn har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet under opphold i barnevernsinstitusjon, jf. § 1-4. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vekt-

legges i samsvar med barnets alder og modenhet. Institusjonen må sørge for at barnets rett til medvirkning blir ivaretatt ved utformingen av institusjonens daglige liv og ved andre forhold som vedrører barnet.

Barn skal kunne bestemme i personlige spørsmål, bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonens område, fritt kommunisere med andre, herunder bruke elektroniske kommunikasjonsmidler og motta besøk.

Institusjonen kan likevel begrense barnets rettigheter etter annet ledd når det er nødvendig for å gi barnet forsvarlig omsorg ut fra barnets alder og modenhet. Institusjonen kan også begrense barnets rettigheter hvis det er nødvendig for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.

Institusjonen kan ikke føre kontroll med barnets korrespondanse. Barnet har rett til kontakt med oppnevnt verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell, konsulær representant, prest, annen religiøs leder eller lignende.

Departementet kan gi forskrift om det nærmere innholdet i barns rettigheter og om gjennomføring av begrensninger etter tredje ledd.»

2.11.2 Fysiske korrigeringer

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, er positive til departementets vurdering om at det er behov for en helhetlig gjennomgang av reglene om rettigheter og bruk av tvang i barnevernet. Det gis også tilslutning til forslag om å flytte sentrale bestemmelser om barns rettigheter og bruk av tvang og andre inngrep fra forskrift til lov, samt å tydeliggjøre rammene for grensesetting.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti merker seg at det er flere innvendinger til innretning på kap. 10, Barnevernsinstitusjoner mv., blant annet fra Forandringsfabrikken, Landsforeningen for barnevernsbarn, Sivilombudsmannen og Helsetilsynet. Sivilombudsmannen peker på at kap. 10 regulerer situasjoner der barn i realiteten vil kunne være frihetsberøvet gjennom vedtak om tvangsplassering, vedtak som begrensninger i bevegelsesfrihet eller som følge av institusjonens praksis.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, merker seg Sivilombudsmannens uttalelse i brev til komiteen av 18. mai 2021, der det uttrykkes bekymring for at inngrepsterskelen etter lovforslaget § 10-3 vil bli oppfattet som lavere, ved at ordlyden i rettighetsforskriften om at mild makt kun kan benyttes der det er «åpenbart nødvendig» er erstattet med «nødvendig» i lovforslaget. Flertallet mener at selv om forslaget ikke er ment som en realitetsendring, bør det

tydeliggjøres i loven at slik maktanvendelse uten vedtak som bestemmelsen omhandler, kun skal være mulig når det er åpenbart at dette er nødvendig.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«§ 10-3 første ledd skal lyde:

Hvis det er åpenbart nødvendig for å gi barnet forsvarlig omsorg, kan institusjonen benytte milde former for fysisk makt som å holde barnet kortvarig fast eller lede barnet. Slike tiltak kan også benyttes hvis det er åpenbart nødvendig for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at grunnlaget for bruk av tvangsmidler ikke er drøftet prinsipielt som utgangspunkt for å innlemme rettighetsforskriftens bestemmelser om tvang inn i loven. Det er ikke foretatt en fullstendig gjennomgang av reglene for rettigheter og bruk av tvang på institusjon i arbeidet med ny barnevernslov. Departementet grunngir heller ikke de strukturelle endringene og presiseringene som er gjort når bestemmelsene er flyttet fra forskrift til lov. Dermed mangler lovforslaget den prinsipielle drøftingen av forholdet mellom barns grunnleggende rettigheter og anvendelsen av bestemmelsene om tvang på institusjon. Disse medlemmer viser til at Sivilombudsmannen har avdekket at barns grunnleggende rett til å bli hørt og til å medvirke ofte tapes av syne, at flere institusjoner har hatt interne regler som medfører rutinemessig tvang eller inngrep og at institusjoner utøver makt og tvang som utgjør inngrep, i barns grunnleggende rettigheter uten at det fattes vedtak om dette. Det er derfor behov for at barns grunnleggende rettigheter kommer eksplisitt til uttrykk i reglene om bruk av tvang på institusjon. Begrunnelsene for tvangsbruk må vektes opp mot hensynet til barns grunnleggende rettigheter i et revidert lovforslag.

Disse medlemmer støtter derfor ikke lovforslaget kapittel 10.

Disse medlemmer viser til at rettighetsforskriften i dag regulerer bruk av tvang og barns rettigheter på barnevernsinstitusjon. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å lovfeste de sentrale bestemmelsene i forskriften til lovens kapittel 10, institusjonskapittelet. En lovfesting kan i seg selv være positivt for barns rettssikkerhet. Disse medlemmer viser likevel til at institusjonskapittelet har mottatt kritikk i høringsrunden fordi den lovfester dagens uheldige tvangs- og maktbruk mot barn. Dette gjelder særlig fastholding, skjerming og fotfølging, som barna opplever som vold, ikke omsorg eller trygghet. Denne tvangsbruken kan føre til re-traumatisering, og ytterligere negativ atferd fra barnet, noe som igjen fører til mer tvang.

Bruken av tvang og makt foreslås også utvidet, gjennom utvidet bruk av rusmiddeltesting, slik at den gjelder biologisk materiale, og ikke kun urinprøver, samt at post kan kontrolleres også ved begrunnet mistanke om tyvegods eller skadelige medikamenter. Disse medlemmer viser til brev 18. mai 2021 fra Sivilombudsmannen som skriver følgende:

«I Prop. 133 L (2020-2021) slår departementet fast at det ikke er foretatt en fullstendig gjennomgang av reglene for rettigheter og bruk av tvang på institusjon, og at mange av innspillene fra høringen derfor må følges opp i et eget utredningsarbeid. Etter ombudsmannens syn er det uheldig at en slik utredning ikke er på plass før lovfesting av rammene for institusjonsopphold og adgang til tvangsbruk. Vår bekymring knytter seg både til de funn vi har gjort på flere barnevernsinstitusjoner som avdekker praktiseringen av gjeldende regelverk, og til at forslaget, slik vi leser det, i realiteten vil kunne videreføre og i noen tilfeller medføre ytterligere uklarhet om hjemlene for tvangsbruk.»

Disse medlemmer viser videre til at Helse- og omsorgsdepartementet nå følger opp tvangsbegrensningsutvalgets utredning, NOU 2019:14. Med denne barnevernsloven vil tvangsbruken mot de mest sårbare barna være mer inngripende og utbredt enn for voksne på helseområdet. Disse medlemmer mener det er svært uheldig å lovfeste reglene for rettigheter og tvang på institusjon før det er tilstrekkelig utredet og sett i sammenheng med tvangsbegrensningsutvalgets utredning og de mange høringsinnspillene som har kommet i forbindelse med ny barnevernslov.

Disse medlemmer foreslår derfor å avvise lovforslagets kapittel 10, og midlertidig videreføre dagens barnevernslov § 5-9 som ny § 10-1 for å opprettholde dagens regelverk frem til regjeringen kommer tilbake med nytt lovforslag om barnevernsinstitusjoner.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Kapittel 10 skal lyde:

Kapittel 10. Barnevernsinstitusjoner m.m.

§ 10-1 Rettigheter under opphold i institusjon

Institusjoner skal drives slik at barna selv kan bestemme i personlige spørsmål og ha det samvær med andre som de ønsker, så langt dette er forenlig med barnets alder og modenhet, med formålet med oppholdet, og med institusjonens ansvar for driften, herunder ansvar for trygghet og trivsel. Barns rettigheter etter § 1-3 og § 1-4 gjelder tilsvarende for dette kapittelet.

Barna skal ha rett til å bevege seg både i og utenfor institusjonens område, med de begrensninger som fastsettes av hensyn til behovet for trygghet og trivsel. For barn som er plassert på grunnlag av et vedtak eller samtykke som nevnt i § 6-2 eller § 6-1, kan institusjonen begrense adgangen til å forlate området i den utstrekning det er nødvendig etter vedtakets formål.

Det er ikke tillatt

- a) å refse barn fysisk
- b) å bruke innelåsning i enerom eller lignende tvangstiltak med mindre det er tillatt ved forskrifter som nevnt i fjerde ledd bokstav a
- c) å føre kontroll med et barns korrespondanse med mindre det er tillatt ved forskrifter som nevnt i fjerde ledd bokstav b

Departementet kan gi forskrifter

- a) til utfylling av bestemmelsene foran, herunder om bruk av tvangsmidler
- b) med sikte på å hindre at rusmidler eller farlige gjenstander bringes inn i institusjonen
- c) om forvaltning av barnets midler

Ved vedtak etter § 6-6 og § 4-5 skal institusjonen iverksette de angitte beskyttelsestiltak for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan ønske å utnytte det til menneskehandel. Beskyttelsestiltakene som følger av vedtaket kan begrense barnets adgang til å motta besøk, å kommunisere gjennom post, telefon eller annet kommunikasjonsutstyr og å bevege seg fritt utenfor institusjonens område. Beskyttelsestiltakene kan også fastsette begrensninger for hvem som kan få vite hvor barnet er. Beskyttelsestiltakene kan ikke fastsette begrensninger som hindrer barnet i å ha kontakt med verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell som er beboerens behandler, prest, annen sjelesørger eller lignende.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter til bestemmelsen.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nytt, endret forslag til barnevernsloven kapittel 10, etter en full gjennomgang og utredning av barns rettigheter og bruken av tvang i barnevernsinstitusjon.»

2.11.3 Institusjonene

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, merker seg at departementet mener de ideelle og kommersielle aktørene bidrar til et mangfold i tilbudet, som er viktig for å gi barn og unge et godt tilbud. Departementet mener at disse aktørene også fremover vil være viktige i utviklingen av institusjonsfeltet. Departementet skriver videre at det kan være behov for en mer faglig begrunnet arbeidsdeling mellom statlige og private institusjoner. De viser videre til Stortingets vedtak om at andelen ideelle tilbydere av institusjonsplasser øker til om lag 40 pst. innen 2025. I dag utgjør denne andelen om lag 25 pst. En oppfylld målsetting i anmodningsvedtaket vil innebære en betydelig økning i institusjonsplasser som driftes av ideelle leverandører.

Samtidig løfter departementet frem at hensynet til kvalitet i tilbudet til barn med behov for institusjonstil-

tak bør være førende. Flertallet registrerer at departementet mener flere hensyn taler for at barna med størst problembelastning i større grad enn i dag bør ivaretas i offentlig regi. Dette forutsetter at det statlige tjenestetilbudet har tilfredsstillende kompetanse og kvalitet. Departementet fremhever videre at private også kan spille en rolle i den delen av tilbudet. Flertallet merker seg at departementet fremhever at en styrking og omstilling av det statlige tilbudet og oppfølging av vedtaket om 40 pst. ideelle aktører, vil ha betydelig budsjettmessige konsekvenser. Det vil være både varige merutgifter og utgifter til etablering om omstilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at Stortinget i 2018 vedtok å be regjeringen «sikre langsiktige og løpende avtaler med ideelle tilbydere av institusjonsplasser som fører til at andelen ideelle øker til om lag 40 pst. innen 2025, samtidig som den offentlige andelen institusjonsplasser ikke reduseres». I regjeringens plattform (Granvolden-erklæringen) heter det at regjeringen vil «følge opp Stortingets anmodningsvedtak om å øke andelen ideelle tilbydere av institusjonsplasser i barnevernet til om lag 40 prosent innen 2025».

Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser peker på Stortingets vedtak om ideell vekst, og uttrykker at ideell sektor er klare til å videreføre og utvikle sitt arbeid på barnevernsfeltet, for å bidra til at Stortinget og regjeringens mål nås.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at Velferdstjenesteutvalget i NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten, slår fast at tillit reduserer samfunnets styringskostnader ved bruk av private aktører, og at EU-domstolen begrunner særbehandling for ideelle med et resonnement om at ideelle ikke opptrer opportunistisk og dermed kan vises mer tillit og være mer innovative, på at ideelle har vedtektsfestede formål som er knyttet til sosiale formål eller behov, og at ideell sektor anses som bærer av samfunnsmessig viktige verdier som solidaritet og fellesskapsorientering. Dette, samt deres tilknytning til frivillig sektor, er vektlagt av EU-domstolen som argument for særbehandling av ideelle aktører.

Disse medlemmer viser videre til at de ideelle aktørene har historisk stått for mye av nybrottsarbeidet innenfor helse- og sosialtjenester i Norge, også på barnevernsfeltet, og at flere ideelle aktører driver og utvikler tjenester i tråd med de behovene de ser at det er behov for. Det er en viktig del av deres drift å avdekke og å lindre, og de identifiserer behov og utvikler tilbud som møter disse behovene. De ideelle aktørene er innovative og utvikler nye behandlingsmodeller. De har også korte beslutningsveier og kan utvikle og opprette tilbud raskt.

Disse medlemmer vil understreke den viktige samfunnsrollen de ideelle aktørene har som en del av sivilsamfunnet, som ikke-offentlig aktør med en fri og uavhengig stilling. Ideelle aktører er ofte tett på de som har mest behov for støtte og bistand, og de er i kontakt med ulike grupper i samfunnet, med mulighet til å nå fram til grupper som ikke nødvendigvis har tillit til myndighetene eller av andre grunner ikke nås av det offentlige tjenestetilbudet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, forutsetter at regjeringen sørger for en god dialog med ideelle aktører om hvordan opptrappingen av ideelles andel kan gjennomføres snarest mulig innenfor de overordnede rammene for ansvarsdelingen mellom aktørene, som beskrevet i proposisjonens meldingsdel.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at et barnevern til beste for barn, familier og samfunn, skal drives i offentlig og ideell regi. Ethvert barn og enhver familie er unik, og barnevern er ikke egnet til konkurranse, anbud og stykkpris. Det var årsaken til at Arbeiderpartiet den 7. mars 2018 fremmet følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sikre at barnevernsinstitusjoner drives av det offentlige og ideelle aktører, og legge fram en plan for gradvis opptrapping av offentlig og ideelt eierskap og drift av institusjonsplasser i barnevernet.
2. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kommersielle aktører kan fases ut av øvrige deler av barnevernet, slik at hele barnevernet drives i offentlig og ideell regi.»

Disse medlemmer viser til Stortingets vedtak av 28. mai 2018:

«Stortinget ber regjeringen sikre langsiktige og løpende avtaler med ideelle tilbydere av institusjonsplasser som fører til at andelen ideelle øker til om lag 40 pst innen 2025 samtidig som den offentlige andelen institusjonsplasser ikke reduseres».

Disse medlemmer stiller seg uforstående til den manglende oppfølging av Stortingets vedtak, og viser til at det samme syn går igjen blant høringsinstanser som Landsforeningen for barnevernsbarn, Voksne for barn, Virke ideell og frivillighet, Ideelt Barnevernsforum og Kirkens Bymisjon.

En oppfølging av Stortingets vedtak krever et tydelig skille mellom ideell og kommersiell virksomhet, en erkjennelse av ideelle aktørers tilbudskompetanse og

fordeler, og en avvisning av en begrensning av de ideelles målgrupper, uten at dette er begrunnet i kvalitet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, senest i statsbudsjettet for 2022, presentere en plan for oppfølging av Stortingets vedtak om å øke andelen av ideelle tilbydere av institusjonsplasser i barnevernet på bekostning av de kommersielle tilbyderne.»

Disse medlemmer viser til svarbrev fra departementet av 12. mai 2021, hvor det blant annet fremgår følgende:

«Langt de fleste barnevernstjenester bruker private tjenesteytere, og de fleste kjøper mer enn én tjeneste. Private tjenesteytere leverer en lang rekke tjenester: Sakkyndigvurderinger, ulike hjelpetiltak, avlastningstiltak, veiledning av fosterforeldre, tilsyn ved samvær, botiltak og bistand i saksbehandlingen er blant de tjenestene som kjøpes oftest. Kartlegginger utført av Ideas2evidence (2018), Fafo (2019) og Vista Analyse (2015) for departementet viser at mellom 70 og 80 pst. av barnevernstjenestene kjøper tjenester fra private tjenesteytere for å utføre lovpålagte oppgaver i løpet av et gitt år. Det er store forskjeller mellom kommunene i hva de bruker private tjenesteytere til, og hvor mye.»

Disse medlemmer er overrasket og urolige for omfanget og den rolleblanding dette kan medføre. Det vises til departementets uttrykte bekymring (i svarbrevet av 12. mai) for sammenblanding hva gjelder privat fosterhjemsformidling, men også at det kan være utfordringer med nødvendig styring og kontroll ved privat drift. Dette i tilfeller der det tilbys kjeder av tjenester og tiltak. Videre pekes det på rettssikkerhetsutfordringer der samme private tjeneste både vurderer barns behov for tiltak, samtidig som man tilbyr tiltak og tjener penger på dem.

Disse medlemmer viser til at regjeringen lovmessig åpner for at det grunnleggende i barnevernet kan overlates til private. Disse medlemmer støtter ikke dette.

Disse medlemmer støtter heller ikke regjeringens forslag som begrenser ideelle aktørers tilbud til spesifiserte grupper barn/unge. Disse medlemmer viser til at ideelle tilbydere er viktige og sentrale bidragsytere til barn og unge som sliter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen – innenfor alminnelige kvalitetskrav – om ikke å begrense ideelle aktørers tilbud til spesifiserte grupper barn/unge.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at barn under 13 år med store utfordringer «i utgangspunktet» bør ivaretas i offentlig regi, men at private «kan» spille en rolle også i denne delen av tilbudet.

Disse medlemmer vil derfor oppfordre regjeringen til å legge godt til rette for at målet om ideell vekst nås. Disse medlemmer viser til at det i proposisjonen presiseres at private også kan spille en rolle i den delen av tilbudet som det offentlige selv i hovedsak bør ivareta, og legger til grunn at dette særlig vil være aktuelt for ideelle aktører.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti forutsetter at regjeringen sørger for en god dialog med ideelle aktører om hvordan opptrappingen av ideelles andel kan gjennomføres så raskt som mulig.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at regjeringen vurderer en styrking av det statlige institusjonstilbudet for målgruppene «akutt», «atferd høy» og «omsorg for barn under 13 år», slik at disse i fremtiden skal ivaretas i offentlig regi. Dette medlem viser til at det lenge har vært en nasjonal føring om statlig drift for målgruppene akutt og atferd høy, og stiller seg bak dette. Målgruppen «omsorg for barn under 13 år» ivaretas i dag hovedsakelig av statlig drift og ideelle leverandører. Ideelle aktører har driftet slike tilbud med over hundre års historie, og har bygget opp betydelig kompetanse med målgruppen. Dette medlem mener at denne kunnskapen og erfaringen bør kunne videreføres i nye avtaleperioder, og at ideelle tilbydere fortsatt må kunne inngå langsiktige avtaler om tjenester for målgruppen.

Dette medlem viser til Stortingets vedtak 762 (2017–2018) der et samlet storting ba om langsiktige og løpende avtaler med ideelle tilbydere av institusjonsplasser, slik at andelen ideelle øker til 40 pst. innen 2025. Det er vanskelig å se hvordan dette skal lykkes dersom ideelle tilbydere samtidig skal bes om å fase ut deler av sitt godt etablerte tilbud.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en styrking og omstilling av det statlige tilbudet for målgruppene 'akutt' og 'atferd høy' blant barn med særlig omfattende oppfølgingsbehov, og sikre at ideelle aktører fortsatt kan levere tilbud for målgruppene 'omsorg for barn under 13 år' og 'rusbehandling'.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at å beskytte utsatte barn er et av fellellskapetets viktigste oppdrag. De komplekse utfordringene som barn utsatt for vold, overgrep, omsorgssvikt eller andre vonde opplevelser har, kan bare løses

med samarbeid, samhandling, opparbeiding av stabile fagmiljø og utveksling av faglig kunnskap. Dagens situasjon i barnevernet gjør at det kreves en systematisk opptrapping av det offentlige tilbudet, parallelt med at konkurranseutsetting, anbud og innkjøp fra kommersielle selskap avvikles. Målet er at barnevernet skal være offentlig eid og drevet, i langsiktig samarbeid med ideelle aktører.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til representantforslag fra Sosialistisk Venstreparti i Dokument 8:252 S (2020–2021), hvor det foreslås en helhetlig plan for å avkommersialisere barnevernet og sikre et barnevernsløft.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i en avkommersialisering av barnevernet er sentralt at det offentlige bygger opp sitt institusjonstilbud i alle kategorier, men at det også må inngås langsiktige avtaler med ideelle aktører. Disse medlemmer viser til at ideelle aktører har lang erfaring og kompetanse med drift av institusjoner, blant annet for barn under 13 år, og at denne kunnskapen og erfaringen bør kunne videreføres i nye avtaleperioder. I en opptrapping av andelen ideelle aktører må man sikre at ideelle velferdsaktører ikke fases ut av vesentlige deler av sin virksomhet, på områder der de både historisk og kvalitetsmessig har levert viktige bidrag til velferdssamfunnet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ideelle aktører fortsatt kan levere tilbud for målgruppene 'omsorg for barn under 13 år' og 'rusbehandling'.»

2.12 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er sterkt kritisk til at det i ny barnevernsslov ikke lovfestes at barnevernet også skal ha omsorgsansvaret for de enslige mindreårige asylsøkerne fra 15 til 18 år. Dette medlem viser til at det er klare forskjeller på det tilbudet som gis i omsorgssentre og det tilbudet som gis i asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år. FNs menneskerettighetskomité har i sine «Concluding observations» fra 5. april 2018 anbefalt at enslige mindreårige asylsøkere over 15 år gis et likeverdig omsorgstilbud som de barna barnevernsmyndighetene har ansvaret for. FNs rasediskrimineringskomité har gitt en lignende anbefaling i sine «Concluding observations» fra 2. januar 2019. Dette medlem viser videre til at Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM), Stortingets eget organ for å vokte menneskerettighetene, i sin temarapport for 2016, i sin årsmelding

for 2018 og i skyggerapporter til FN, mener gjeldende forskjellsbehandling utgjør diskriminering i strid med barnekonvensjonen artikkel 22 og 20, jf. artikkel 2.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis merknader og forslag i Innst. 344 L (2020–2021), jf. Prop. 82 L (2020–2021), om lovfesting av omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere som bor i asylmottak. Dette medlem viser også til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2021, hvor det settes av 104 mill. kroner til å overføre omsorgsansvaret for enslige mindreårige fra 15 år til 18 år til barnevernet.

2.13 Lovbehandlingen

Komiteen merker seg at det fra enkelte høringsinstanser er et ønske om å utsette behandlingen av loven. Komiteen mener det vil være uheldig siden EMD har dømt norske myndigheter for brudd på menneskerettighetene i flere dommer. I lovforslaget gjøres viktige endringer for å imøtekomme EMDs kritikk av norsk barnevern. Dette gjelder blant annet tydeliggjøringen av retten til familieliv og hensynet til familiebånd, og endringer i samværsreglene. Dersom loven ikke blir behandlet nå, får Stortinget ikke gjort de lovendringene som dommene fra EMD krever av oss. Komiteen mener videre at behandlingen av loven ikke bør utsettes fordi den svarer ut godt dokumenterte utfordringer. Dette gjelder særlig forslaget om krav til kompetanse, men også andre forslag knyttet til forsvarlig saksbehandling, herunder tydeligere krav til beslutningsgrunnlag, dokumentasjon og begrunnelser. Også forslag som bidrar til økt vekt på forebygging og tidlig innsats er det viktig å behandle nå. Komiteen merker seg at det har blitt referert til å avvente det nylig nedsatte ekspertutvalget. Komiteen vil anføre at dette utvalget avgir innstilling om noe over halvannet år, og at NOU-en deretter skal på høring. Utvalget som er nedsatt er heller ikke et lovutvalg, men kan foreslå ulike typer tiltak. Det er derfor vesentlig sannsynlig at dette må etterfølges av en ny utredning for å gjøre utvalgets forslag om til lovforslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til den svært korte saksbehandlingstiden denne store loven har fått i Stortinget. Det er kommet flere innspill underveis i saken, og komiteen har på eget initiativ invitert organisasjoner og institusjoner til å komme med innspill. Det er tydelig at lovforståelsen og helhetsspektivet hos en del aktører har endret seg etter hvert. Disse medlemmer tolker dette slik at saken har hatt for knapp tid til at alle aktører har maktet å sette seg inn i dens fulle bredde.

Disse medlemmer merker seg at Helsetilsynet har alvorlige bekymringer knyttet til det fremlagte lovforslaget. Helsetilsynet savner en bredere drøfting over

barnevernets rolle i samfunnet og viser til at god forebygging handler om å styrke fellesskapet på mange områder, som barnehage, skole, familiers livsvilkår og inkludering i fellesskap og aktiviteter.

Med grunnlag i dette, og at det er 30 år siden det sist ble behandlet en lov om barnevern, etterlyser disse medlemmer en grundigere gjennomgang og drøfting av bl.a. følgende prinsipper når en ny barnevernslov skal behandles:

- hvilke overordnede politiske verdier skal ligge til grunn for møtet mellom barn, foreldre og barnevernet
- er dagens organisering riktig og hvorfor er det konkludert med å ikke gjøre endringer
- hvordan skal barnevernets rolle være i forhold til det øvrige tjenesteapparat
- hva er verdigrunnlaget for bruken av tvangsmidler, og tvangsmidler i barnevern vs. voksentjeneste
- vektingen av barns rett til medvirkning opp mot familiers rett til samvær
- vektingen av barns grunnleggende rettigheter opp mot bruk av tvang i barnevernsinstitusjoner
- en helhetlig gjennomgang av hva som ivaretar barns beste i fosterhjem
- de økonomiske konsekvensene av barnevernsreformen for kommunene

Disse medlemmer stiller seg undrende til at regjeringen har valgt å legge frem et lovforslag, uten å ta hensyn til det pågående arbeid i departementet, oppfølgingen av Stortingets vedtak nr. 15 i forbindelse med trontaledebatten 6. oktober 2020, om å bedre rettssikkerheten i alle ledd av tjenesten, der hensynet til barnets beste skal ligge til grunn for utvalgets arbeid.

Disse medlemmer viser til brev fra departementet til komiteen av 12. mai 2021, der det bekreftes at man ikke har gått videre med endringer av organiseringen, men at dette delvis er overlatt til ekspertutvalget for økt rettssikkerhet i barnevernet.

Disse medlemmer vil også vise til at det er kommet flere skriftlige innspill fra jurister, bruker- og interesseorganisasjoner, om å utsette loven til ekspertutvalget har kommet med sine anbefalinger.

Disse medlemmer støtter intensjonen i loven om å gi et styrket barneperspektiv og en styrket rettssikkerhet for barn og foreldre. Disse medlemmer er særlig fornøyd med at ettervernet styrkes i loven, men etterlyser en drøfting og konklusjon i lovframlegget av de forhold som er nevnt ovenfor.

Disse medlemmer stiller seg særlig undrende til at lovendringene fremmes uten en vurdering av disse forholdene og årsakene til utfordringene med oppfølging av barn, tilsyn og kvalitet i barnevernet, som har vært behandlet av Stortinget over lang tid. Prop. 133 L (2020–2021) beskriver ikke hvordan de foreslåtte lov-

endringene løser grunnleggende problemer i barnevernets kjerne. Disse medlemmer viser til representantforslag Dokument 8:116 S (2019–2020) om behovet for å nedsette et uavhengig granskingsutvalg for en helhetlig gjennomgang av barnevernet, og til det pågående arbeidet i det offentlige utvalget som skal vurdere tiltak for å styrke kvalitet og rettssikkerhet i barnevernet. Det er behov for en helhetlig gjennomgang av alle sider ved barnevernet i etterkant av ekspertutvalgets arbeid som grunnlag for et forbedret lovforslag.

Disse medlemmer viser til Dokument 3:7 (2019–2020) og Riksrevisjonens funn om at flere barn ikke får behovene sine kartlagt godt nok ved valg av barnevernsinstitusjon, flere barn blir ikke fulgt opp godt nok under oppholdet på barnevernsinstitusjoner og at systemet for kvalitetssikring av barnevernsinstitusjoner har ikke fungert godt nok. Kontroll- og konstitusjonskomiteen deler i Innst. 177 S (2020–2021) Riksrevisjonens vurdering av at det er alvorlig at Bufetat plasserer barn i institusjoner uten at det foreligger tilstrekkelig informasjon om barnets beste, jf. lovforslaget § 1-3.

Disse medlemmer understreker kommunenes sentrale rolle i vurderingene av barnets beste og deler Riksrevisjonens vurdering av at det er alvorlig at Bufetats oppfølging ikke er innrettet slik at den sikrer utviklingen og fremtiden til barna som bor på institusjon. Dette er det statlige barnevernets viktigste oppgave. Ansvarsfraskrivelse mellom stat og kommune som gjør barn til tapere, må unngås. Det må jobbes systematisk for å fange opp barnas behov der de er uavhengig av ansvarsdelingen mellom stat og kommune.

Disse medlemmer viser videre til at utfordringer med oppfølging av barn, tilsyn og kvalitet i barnevernet har vært behandlet i Stortinget over lang tid, jf. Innst. 60 S (2018–2019), Innst. 74 S (2012–2013) og Innst. S. nr. 106 (2003–2004). Svakheterne i barnevernet har alvorlige konsekvenser for barn i en sårbar situasjon, og statsråden har et særlig ansvar for løpende å vurdere om de tiltak som settes inn, er de riktige for å løse utfordringene. Disse medlemmer savner en vurdering i lovforslaget av hvorfor de fremlagte endringene er de riktige for å løse de langvarige problemene i barnevernet. Forslaget om en tydeliggjøring av fagdirektoratets rolle vil ikke løse samordningsutfordringer mellom stat og kommune eller i seg selv bidra til å fange opp barnas behov.

Flertallet i kontroll- og konstitusjonskomiteen viste i Innst. 177 S (2020–2021) til at Riksrevisjonen over tid har hatt kritiske merknader til samarbeidet mellom Bufetat og barnevernet på kommunalt nivå. Flertallet stilte spørsmålsteget ved om dagens organisering, med et regionalt og et statlig Bufetat, og kommunene som gjør jobben i førstelinjen, er den mest hensiktsmessige måten å drive det offentlige barnevernet på. Disse medlemmer etterlyser en drøfting av hensiktsmessigheten

av dagens organisering i lovforslaget. En presisering av statlige barnevernsmyndigheters ansvar og oppgaver fratar ikke statsråden for ansvar for at hele barnevernet fungerer til beste for barna, også barnevernstjenesten som er delegert til kommunene.

Disse medlemmer viser til at barnevernstjenesten er en av flere offentlige etater som har i oppgave å ivareta barn i en vanskelig livssituasjon. Barne- og ungdomspsykiatrien behandler barn og unge med psykiske lidelser. Nav har ansvar for ungdom som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid. Barnevernet må fungere som en helhetlig tjeneste rettet mot det enkelte barn med omsorgsbehov sammen med barne- og ungdomspsykiatrien og Nav. Disse medlemmer savner en vurdering i lovforslaget av hva disse samordningsbehovene innebærer for barnevernets virksomhet.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

§ 13-2 andre ledd skal lyde:

Før det meldes til barnevernstjenesten, skal melde-
ren informere barnet om meldingen, la barnet uttale
seg fritt om denne og vektlegge barnets meninger i sam-
svar med barnets alder og modenhet.

§ 13-2 andre ledd blir tredje ledd.

Forslag 2

Kapittel 10 skal lyde:

Kapittel 10. Barnevernsinstitusjoner m.m.

§ 10-1 Rettigheter under opphold i institusjon

Institusjoner skal drives slik at barna selv kan be-
stemme i personlige spørsmål og ha det samvær med
andre som de ønsker, så langt dette er forenlig med bar-
nets alder og modenhet, med formålet med oppholdet,
og med institusjonens ansvar for driften, herunder an-
svar for trygghet og trivsel. Barns rettigheter etter § 1-3
og § 1-4 gjelder tilsvarende for dette kapitlet.

Barna skal ha rett til å bevege seg både i og utenfor
institusjonens område, med de begrensninger som fast-
settes av hensyn til behovet for trygghet og trivsel. For
barn som er plassert på grunnlag av et vedtak eller sam-
tykke som nevnt i § 6-2 eller § 6-1, kan institusjonen be-
grense adgangen til å forlate området i den utstrekning
det er nødvendig etter vedtakets formål.

Det er ikke tillatt

- a) å refse barn fysisk
- b) å bruke innelåsing i enerom eller lignende tvangs-
tiltak med mindre det er tillatt ved forskrifter som
nevnt i fjerde ledd bokstav a

- c) å føre kontroll med et barns korrespondanse med mindre det er tillatt ved forskrifter som nevnt i fjerde ledd bokstav b

Departementet kan gi forskrifter

- a) til utfylling av bestemmelsene foran, herunder om bruk av tvangsmidler
- b) med sikte på å hindre at rusmidler eller farlige gjenstander bringes inn i institusjonen
- c) om forvaltning av barnets midler

Ved vedtak etter § 6-6 og § 4-5 skal institusjonen iverksette de angitte beskyttelsestiltak for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan ønske å utnytte det til menneskehandel. Beskyttelsestiltakene som følger av vedtaket kan begrense barnets adgang til å motta besøk, å kommunisere gjennom post, telefon eller annet kommunikasjonsutstyr og å bevege seg fritt utenfor institusjonens område. Beskyttelsestiltakene kan også fastsette begrensninger for hvem som kan få vite hvor barnet er. Beskyttelsestiltakene kan ikke fastsette begrensninger som hindrer barnet i å ha kontakt med verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell som er beboerens behandler, prest, annen sjelesørger eller lignende.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter til bestemmelsen.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nytt, endret forslag til barnevernsloven kapittel 10, etter en full gjennomgang og utredning av barns rettigheter og bruken av tvang i barnevernsinstitusjon.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen, senest i statsbudsjettet for 2022, presentere en plan for oppfølging av Stortingets vedtak om å øke andelen av ideelle tilbydere av institusjonsplasser i barnevernet på bekostning av de kommersielle tilbyderne.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen – innenfor alminnelige kvalitetskrav – om ikke å begrense ideelle aktørers tilbud til spesifiserte grupper barn/unge.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge til rette for større åpenhet rundt behandling av saker i fylkesnemnda, slik at pressen i større grad kan følge behandlingene i denne, uten at personvernreglene brytes.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 7

§ 15-7 tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan ikke inngå avtale med private tjenesteytere om bistand til å følgende oppgaver:

- a) fungere som leder og stedfortredende leder av barnevernstjenesten
- b) treffe avgjørelser og vedtak
- c) representere barnevernstjenesten i barneverns- og helsenemnda
- d) igangsetting og gjennomføring av undersøkelse
- e) valg og godkjenning av fosterhjem
- f) oppfølgingsbesøk i fosterhjem
- g) gjennomføring av midlertidige akuttvedtak som er fattet av barnevernstjenestens leder
- h) utarbeidelse og evaluering av tiltaks- og omsorgsplan.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sikre at ideelle aktører fortsatt kan levere tilbud for målgruppene «omsorg for barn under 13 år» og «rusbehandling».

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om innføring av en profesjonsspesifikk autorisasjonsordning for barnevernspedagoger og sosionomer.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 10

§ 9-2 andre ledd skal lyde:

Barnevernet skal ivareta at barn som bor i fosterhjem, får trygge og stabile fosterhjem med rettigheter som sikrer omsorgsoppgaven, og at barnet får de tiltak som fosterhjemmet trenger for å sikre omsorg til barnets beste.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen utrede en todeling av barnevernet.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen snarlig legge frem sak om bruk av opptak av samtaler i barnevernssaker.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen sikre at partene i en barnevernssak har rett til å få skiftet saksbehandler.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen sikre at leverandører av tjenester til barnevernet behandles likt, og at det i hvert tilfelle er kvaliteten på tjenesten som er det viktigste.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å erstatte fylkesnemndene med en forvaltningsdomstol.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 16*

Stortinget ber regjeringen sikre at ny barnevernslov oppdateres i tråd med de grunnleggende rettighetene i FNs barnekonvensjon om barns rett til informasjon og til å uttale seg fritt ved alle handlinger og avgjørelser i barnevernet, og hvordan dette skal vektes opp mot andre hensyn.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 17*

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innta barns medvirkning og rettigheter i alle relevante deler av barnevernsloven, for eksempel gjennom å innta ordlyden «Barnets rettigheter etter kapittel 1 må ivaretas» som første del av hvert kapittel.

Forslag 18

§ 15-2 skal lyde:

§ 15-2 Kommunens overordnede ansvar for barnevernstjenesten

Kommunen har ansvar for å utføre de oppgavene i denne loven som ikke er lagt til et statlig organ.

Kommunen skal sørge for nødvendig opplæring og veiledning av barnevernstjenestens personell. Personellet har plikt til å delta i den opplæringen og veiledningen som blir bestemt. Departementet kan gi forskrift om opplæring.

Kommunen skal tilby veiledet praksis i barnevernstjenesten når en utdanningsinstitusjon ber om det. Kommunen skal samarbeide med utdanningsinstitusjonen om gjennomføring av veiledet praksis.

Kommunen skal sikre en ordning for medvirkning fra barn og omsorgspersoner, og gjøre bruk av erfaringer fra disse til kvalitetssikring og forbedring av barnevernstjenesten.

Kommunens skal ha internkontroll etter reglene i kommuneloven § 25-1.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen utrede differensiering av de nye kompetansekravene med hensyn til type institusjon og plassering, og med hensyn til de ulike funksjonene hvor det innføres krav til mastergrad i den kommu-

nale barnevernstjenesten, og komme tilbake til Stortinget med egen sak.

Forslag 20

§ 7-1 Rett til samvær og kontakt

Barn og foreldre har rett til samvær og kontakt med hverandre, hvis ikke noe annet er bestemt.

Barn og søsken som barnet har et etablert familieliv med, har også rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2022 legge frem første del i en fireårig opptrappingsplan for totalt tusen nye stillinger i den kommunale barnevernstjenesten.

Forslag 22

§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Foreldrestøttende hjelpetiltak uten barnets samtykke

Barnets rettigheter etter kapittel 1 må ivaretas. Dersom et barn har strevd med alvorlig og gjentatt rus, kriminalitet eller vold mot andre, jf. § 6-2, eller er i ferd med å utvikle slike uttrykk, kan barneverns- og helsenemnda vedta at tiltak som har som formål å nå inn til det som oppleves stressomt eller vondt for barnet og gi barnet bedre livskvalitet, kan gjennomføres uten barnets samtykke. Slike tiltak kan også gjennomføres uten barnets samtykke når tiltakene iverksettes som ledd i avslutningen av et institusjonsopphold etter § 6-2. Tiltak uten barnets samtykke kan ikke opprettholdes i mer enn seks måneder etter at nemndas vedtak ble truffet.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med følgende unntak:

A

§§ 3-5, 6-4 og 6-5 fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

§ 15-7 tredje ledd fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti

Kapittel 10 fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

C

Forslag I fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag III og V fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag VII fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

V e d t a k t i l l o v

om barnevern (barnevernsloven)

Kapittel 1. Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

§ 1-1 Lovens formål

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse.

Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

§ 1-2 Lovens virkeområde

Loven gjelder for barn under 18 år. Tiltak etter § 3-6 kan iverksettes overfor ungdom inntil de har fylt 25 år.

Loven gjelder for barn som har sitt vanlige bosted i Norge og oppholder seg her. Loven gjelder også for barn som oppholder seg i Norge når barnets vanlige bosted ikke lar seg fastsette. Loven gjelder i tillegg for barn som oppholder seg i Norge og er flyktninger eller internasjonalt fordrevne.

For barn som oppholder seg i en annen stat og har sitt vanlige bosted i Norge, kan det treffes vedtak om omsorgsovertakelse etter § 5-1 og plassering på atferdsinstitusjon etter § 6-2. Det kan også treffes vedtak om hjelpetiltak etter § 3-1 og pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4 når foreldrene oppholder seg i Norge.

For barn som oppholder seg i Norge, men har sitt vanlige bosted i en annen stat, kan det treffes vedtak om hjelpetiltak etter kapittel 3, vedtak om akutttiltak etter kapittel 4 og vedtak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1, samt vedtak om plassering på institusjon etter § 6-6 når det er fare for menneskehandel.

Loven gjelder med de begrensninger som følger av folkeretten.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard.

§ 1-3 Barnets beste

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barnevernets tiltak skal være til barnets beste. Hva som er til barnets beste må avgjøres etter en konkret vurdering. Barnets mening er et sentralt moment i vurderingen av barnets beste.

§ 1-4 Barnets rett til medvirkning

Et barn som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barn har rett til å uttale seg til barnevernet uavhengig av foreldrenes samtykke, og uten at foreldrene informeres om samtalen på forhånd. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.

Barn skal informeres om hva opplysninger fra barnet kan brukes til og hvem som kan få innsyn i disse opplysningene. Barnet har rett til å uttale seg før det bestemmes at opplysningene skal deles, og barnets syn skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Et barn kan i møter med barnevernet gis anledning til å ha med seg en person som barnet har særlig tillit til. Tillitspersonen kan pålegges taushetsplikt.

Departementet kan gi forskrift om medvirkning og om tillitspersonens oppgaver og funksjon.

§ 1-5 Barns rett til omsorg og rett til familieliv

Barn har rett til omsorg og beskyttelse, fortrinnsvis i egen familie.

Barnevernets tiltak skal ikke være mer inngripende enn nødvendig.

§ 1-6 Barns rett til nødvendige barnevernstiltak

Barn har rett til nødvendige barnevernstiltak når vilkårene for tiltak er oppfylt.

§ 1-7 Krav om forsvarlighet

Barnevernets saksbehandling, tjenester og tiltak skal være forsvarlige.

§ 1-8 Barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn

Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken. Samiske barns særskilte rettigheter skal ivaretas.

§ 1-9 Samarbeid med barn, familie og nettverk

Barnevernet skal så langt som mulig samarbeide med både barn og foreldre og skal behandle dem med respekt.

Barnevernet skal legge til rette for at barnets familie og nettverk involveres.

§ 1-10 Tidlig innsats

Barnevernet skal sette inn tiltak tidlig for å forebygge alvorlig omsorgssvikt og atferdsvansker.

Kapittel 2. Bekymringsmelding og undersøkelse

§ 2-1 Barnevernstjenestens gjennomgang av bekymringsmeldinger

Barnevernstjenesten skal gjennomgå innkomne bekymringsmeldinger snarest, og senest innen en uke etter at de er mottatt. Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding skal følges opp med en undersøkelse etter § 2-2. Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding krever umiddelbar oppfølging.

Dersom barnevernstjenesten henlegger en bekymringsmelding uten undersøkelse, skal den begrunne henleggelsen skriftlig. Begrunnelsen skal inneholde faglige vurderinger. Henleggelse av åpenbart grunnløse bekymringsmeldinger trenger ikke å begrunnes.

§ 2-2 Barnevernstjenestens rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for å iverksette tiltak etter loven, skal barnevernstjenesten undersøke forholdet.

Undersøkelsen skal gjennomføres snarest, og den skal være avsluttet senest innen tre måneder etter at fristen på en uke i § 2-1 første ledd er utløpt. I særlige tilfeller kan barnevernstjenesten utvide undersøkelsestiden til inntil seks måneder totalt.

Barnevernstjenesten skal undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon og behov. Undersøkelsen skal gjennomføres systematisk og grundig nok til å kunne avgjøre om det er nødvendig å iverksette tiltak etter loven. Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig. Barnevernstjenesten skal lage en plan for undersøkelsen.

Barnevernstjenesten kan engasjere sakkyndige til å bistå i undersøkelsen, jf. § 12-7. Barnevernstjenesten kan også benytte tilbud om utredning av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0 til 6 år, jf. § 16-3 fjerde ledd bokstav a.

Foreldrene eller den barnet bor hos, kan ikke motsette seg at barnevernstjenesten gjennomfører besøk i hjemmet som en del av undersøkelsen. Barnevernstjenesten og sakkyndige som den har engasjert, kan kreve overfor foreldrene å få snakke med barnet i enerom. Dersom det er mistanke om at barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, kan barnevernstjenestens leder vedta at barnet skal bringes til sykehus eller annet sted for kortvarig medisinsk undersøkelse.

Bestemmelsene i femte ledd første og annet punktum gjelder også for utredning etter § 16-3 fjerde ledd bokstav a.

§ 2-3 Utredning i senter for foreldre og barn

Når det er nødvendig for å avklare om vilkårene for omsorgsovertakelse av et barn i alderen 0 til 6 år er oppfylt, og samtykke foreligger, kan barnevernstjenesten vedta utredning av barnets omsorgssituasjon i senter for foreldre og barn.

Når det er nødvendig for å avklare om vilkårene for omsorgsovertakelse av barn i alderen 0 til 6 år er oppfylt, kan barneverns- og helsenemnda vedta utredning i senter for foreldre og barn uten at partene har samtykket til det. Slikt pålegg kan vedtas for inntil tre måneder.

§ 2-4 Oppfølging av gravid rusmiddelavhengig etter melding fra kommunen

Når kommunen gir melding om at en gravid rusmiddelavhengig uten eget samtykke er tatt inn på institusjon og holdes tilbake der, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3 syvende ledd, kan barnevernstjenesten åpne barnevernssak uten den gravides samtykke. Barnevernstjenesten kan også tilby frivillige hjelpetiltak og vurdere behovet for å iverksette tiltak etter fødselen.

§ 2-5 Avslutning av undersøkelser

Barnevernstjenestens undersøkelse er avsluttet når den har foretatt en samlet vurdering av saken og gjort ett av følgende:

- a) vedtatt å henlegge saken
- b) vedtatt å henlegge saken med mulighet for ny undersøkelse etter tredje ledd
- c) vedtatt å iverksette tiltak
- d) sendt begjæring om tiltak til barneverns- og helsenemnda.

Barnevernstjenestens avgjørelse om å henlegge saken etter en undersøkelse skal regnes som enkeltvedtak.

Dersom barnevernstjenesten henlegger en sak etter en undersøkelse fordi foreldrene ikke samtykker til anbefalte hjelpetiltak, kan den fastsette i vedtaket at ny undersøkelse gjennomføres inntil seks måneder etter at saken ble henlagt, dersom vilkårene etter § 2-2 fortsatt er oppfylt. Foreldrene skal informeres om vedtaket, og skal informeres dersom ny undersøkelse igangsettes.

Kapittel 3. Hjelpetiltak

§ 3-1 Frivillig hjelpetiltak

Når barnet på grunn av sin omsorgssituasjon eller atferd har et særlig behov for hjelp, skal barnevernstjenesten tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og foreldrene. Hjelpetiltak skal være egnet til å møte barnets og foreldrenes behov og til å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien.

Departementet kan i forskrift fastsette hvilke krav til kvalitet som skal stilles til hjelpetiltak. Forskriften

kan fastsette utfyllende krav til oppfølging, jf. § 8-1 og § 8-5, av barn og unge som har bolig som hjelpetiltak.

§ 3-2 Fosterhjem og barnevernsinstitusjon som frivillig hjelpetiltak

Barnevernstjenesten kan tilby fosterhjem eller institusjon som hjelpetiltak når vilkårene i § 3-1 første ledd er til stede og barnets behov ikke kan ivaretas på annen måte. Barnevernstjenesten kan også tilby opphold i omsorgssenter, jf. kapittel 11. Dersom det må antas at foreldrene i lengre tid ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, må barnevernstjenesten vurdere om det med én gang skal reises sak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-1. Bestemmelsen i § 5-3 tredje ledd gjelder så langt den passer.

§ 3-3 Frivillig opphold i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i en annen stat enn der barnet har sitt vanlige bosted

Barnevernstjenesten kan tilby et konkret fosterhjem eller en institusjon som hjelpetiltak i en stat som har sluttet seg til konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn dersom følgende vilkår er oppfylt:

- vilårene for frivillig hjelpetiltak i fosterhjem eller institusjon etter § 3-2 er oppfylt
- oppholdet er forsvarlig og til barnets beste, og barnets tilknytning til den aktuelle staten er tillagt særlig vekt
- barnets rett til medvirkning er ivaretatt og barnets mening er tillagt stor vekt
- forelder med foreldreansvar og barn over 12 år samtykker til oppholdet
- staten som det er ønskelig å tilby opphold i, har en forsvarlig tilsynsordning
- gjennomføringen av tilsyn, oppfølging av barnet og utgiftsfordeling i forbindelse med oppholdet er avtalt med myndighetene i den aktuelle staten
- vilårene etter konvensjonens artikkel 33 er oppfylt.

Barnevernstjenesten kan samtykke til at et barn som har sitt vanlige bosted i en stat som har tiltrådt konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn, kan få opphold i et konkret fosterhjem eller en institusjon i Norge. Samtykke kan gis bare dersom vilkårene i første ledd er oppfylt. Barnevernstjenesten skal søke Utlendingsdirektoratet om oppholdstillatelse for barnet når det er nødvendig. Barnevernstjenesten kan ikke samtykke til oppholdet før barnet har fått oppholdstillatelse.

§ 3-4 Pålegg om hjelpetiltak

Når vilkårene etter § 3-1 første ledd er oppfylt, og det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg eller beskyttelse, kan barneverns- og helsenemnda vedta følgende hjelpetiltak uten at de private partene har samtykket til det:

- omsorgsendrende hjelpetiltak i hjemmet
- opphold i barnehage eller andre egnede dagtilbud, opphold i besøkshjem eller avlastningstiltak, leksehjelp, fritidsaktiviteter, bruk av støttekontakt eller andre lignende tiltak
- tilsyn, meldeplikt og rusmiddelprøve av biologisk materiale.

Hjelpetiltak etter bokstav a skal bygge på et allment akseptert kunnskapsgrunnlag.

Når det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg og det er nærliggende fare for at barnet kan komme i en situasjon der vilkårene for omsorgsovertakelse er oppfylt, kan nemnda fatte vedtak om hjelpetiltak i senter for foreldre og barn i alderen 0 til 6 år uten at de private partene har samtykket. Vilårene etter § 3-1 første ledd må være oppfylt.

Pålegg om hjelpetiltak kan rettes mot både foreldre som barnet bor fast sammen med, og foreldre som har samvær med barnet.

Pålegg om at barnet skal oppholde seg i barnehage eller annet egnet dagtilbud, kan vedtas uten tidsbegrensning. Pålegg om hjelpetiltak i senter for foreldre og barn kan vedtas for inntil tre måneder. For øvrig kan pålegg om hjelpetiltak vedtas for inntil ett år.

§ 3-5 Foreldrestøttende hjelpetiltak uten barnets samtykke

Dersom et barn har vist alvorlige atferdsvansker, jf. § 6-2, eller er i ferd med å utvikle slik atferd, kan barneverns- og helsenemnda vedta at foreldrestøttende tiltak som har som formål å forhindre eller redusere denne atferden, kan gjennomføres uten barnets samtykke. Slike foreldrestøttende tiltak kan også gjennomføres uten barnets samtykke når tiltakene iverksettes som ledd i avslutningen av et institusjonsopphold etter § 6-2. Foreldrestøttende tiltak uten barnets samtykke kan ikke opprettholdes i mer enn seks måneder etter at nemndas vedtak ble truffet.

§ 3-6 Hjelpetiltak til ungdom over 18 år

Tiltak som er iverksatt før en ungdom har fylt 18 år, skal videreføres eller erstattes av andre tiltak når ungdommen samtykker og har behov for hjelp eller støtte fra barnevernstjenesten til en god overgang til voksenlivet. Tiltak kan iverksettes selv om ungdommen har vært uten tiltak en periode.

I god tid før ungdommen fyller 18 år, skal barnevernstjenesten ta kontakt med ungdommen for å vurdere om tiltak skal videreføres eller erstattes av andre

tiltak. Avgjørelse om at tiltak skal videreføres, erstattes eller opphøre, er enkeltvedtak.

Tiltak kan iverksettes frem til ungdommen fyller 25 år.

§ 3-7 Vedtak om medisinsk undersøkelse og behandling

Dersom det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og foreldrene ikke sørger for at barnet kommer til undersøkelse eller behandling, kan barneverns- og helsenemnda vedta at barnet med bistand fra barnevernstjenesten skal undersøkes av lege, eller bringes til sykehus for å bli undersøkt. Nemnda kan også vedta at et barn med en slik sykdom eller skade skal behandles på sykehus eller i hjemmet i samsvar med anvisning fra lege.

§ 3-8 Vedtak om behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov

Dersom foreldrene ikke sørger for at et barn som har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelpetrenende, får dekket særlige behov for behandling og opplæring, kan barneverns- og helsenemnda vedta at barnet med bistand fra barnevernstjenesten skal behandles eller få opplæring.

Kapittel 4. Akutttiltak

§ 4-1 Akuttvedtak om hjelpetiltak dersom barn er uten omsorg

Dersom et barn er uten omsorg, skal barnevernstjenesten straks vedta og sette i verk de hjelpetiltakene som er nødvendige. Hjelpetiltakene kan ikke opprettholdes dersom foreldrene eller barn over 15 år motsetter seg tiltaket.

§ 4-2 Akuttvedtak om omsorgsovertakelse

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om omsorgsovertakelse dersom det er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende dersom vedtaket ikke gjennomføres straks. Ved vurderingen av om det skal treffes et akuttvedtak om omsorgsovertakelse av et nyfødt barn, skal det legges særlig vekt på barnets behov for nærhet til foreldrene umiddelbart etter fødselen.

Barnevernstjenestens leder eller lederens stedfortreder kan også treffe vedtak om samvær etter § 7-2 og § 7-3 når det er truffet akuttvedtak etter første ledd.

Dersom det er behov for videre tiltak, skal barnevernstjenesten snarest følge opp akuttvedtaket med en begjæring til barneverns- og helsenemnda om tiltak. Dersom slik begjæring ikke foreligger innen seks uker fra vedtakstidspunktet, faller akuttvedtaket bort.

Vedtak som gjelder et barn som har sitt vanlige bosted i en annen stat, jf. § 1-2 tredje ledd, faller likevel bort først seks måneder etter vedtakstidspunktet der-

som norske myndigheter innen samme frist har gjort ett av følgende:

- a) har fremmet en begjæring til bostedsstaten om å treffe nødvendige beskyttelsestiltak
- b) har truffet vedtak om å få overført jurisdiksjon etter lov om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, annerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn § 5.

De plasseringsalternativene som fremgår av § 5-3 gjelder tilsvarende ved akuttvedtak om omsorgsovertakelse.

§ 4-3 Vedtak om midlertidig flytteforbud

Barnevernstjenestens leder eller lederens stedfortreder kan treffe vedtak om at et barn som bor utenfor hjemmet med foreldrenes samtykke, ikke skal flyttes, dersom det er sannsynlig at flytting vil være til skade for barnet.

Vedtak kan treffes for inntil tre måneder. Barnevernstjenesten skal i løpet av denne perioden legge forholdene til rette for at flyttingen kan gjennomføres med minst mulig ulempe for barnet.

Dersom barnevernstjenesten vurderer det slik at barnet ikke kan flyttes, skal barnevernstjenesten i løpet av seks uker sende begjæring til barneverns- og helsenemnda om omsorgsovertakelse eller annet tiltak. Vedtaket om flytteforbud består til saken er avgjort av nemnda.

§ 4-4 Akuttvedtak om plassering i atferdsinstitusjon

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om å plassere et barn i institusjon dersom barnet har vist alvorlige atferdsvansker som nevnt i § 6-2. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er fare for at barnet ellers blir vesentlig skadelidende.

Dersom det er behov for videre tiltak, skal barnevernstjenesten snarest følge opp akuttvedtaket med en begjæring til barneverns- og helsenemnda om plassering i atferdsinstitusjon etter § 6-2. Dersom slik begjæring ikke foreligger innen to uker fra vedtakstidspunktet, faller akuttvedtaket bort.

Bestemmelsen i § 4-2 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 4-5 Akuttvedtak om plassering av barn i institusjon når det er fare for menneskehandel

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om å plassere et barn i institusjon dersom det er sannsynlig at barnet utnyttes til menneskehandel, eller det er en nærliggende og alvorlig fare for at barnet kan bli utnyttet til menneskehandel. Akuttvedtaket kan treffes bare når det er nødvendig for å beskytte barnet.

Dersom det er behov for videre tiltak, skal barnevernstjenesten snarest følge opp akuttvedtaket med en begjæring til barneverns- og helsenemnda om plassering i institusjon etter § 6-6. Dersom slik begjæring ikke foreligger innen to uker fra vedtakstidspunktet, faller akuttvedtaket bort.

Bestemmelsen i § 6-6 annet, fjerde og sjette ledd gjelder tilsvarende.

Kapittel 5. Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

§ 5-1 Vedtak om omsorgsovertakelse

Dersom mindre inngripende tiltak ikke kan skape tilfredsstillende forhold for barnet og det er nødvendig ut fra barnets situasjon, kan barneverns- og helsenemnda treffe vedtak om omsorgsovertakelse for et barn i ett eller flere av følgende tilfeller:

- a) det er alvorlige mangler ved den omsorgen barnet får, herunder den personlige kontakt og trygghet, sett hen til det barnet trenger etter sin alder og utvikling
- b) foreldrene sørger ikke for at et barn som er sykt, har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelpetrenende, får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring
- c) barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet
- d) det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadet fordi foreldrene vil være ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet
- e) det er overveiende sannsynlig at et barn som ble akutt plassert som nyfødt etter § 4-2, vil komme i en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c eller d
- f) det er overveiende sannsynlig at flytting av et barn som med foreldrenes samtykke bor utenfor hjemmet, vil føre til en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c, eller d
- g) barnet har bodd utenfor hjemmet i mer enn to år med foreldrenes samtykke, og barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

§ 5-2 Iverksetting av vedtak om omsorgsovertakelse

Vedtaket om omsorgsovertakelse skal settes i verk så snart som mulig. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker fra vedtakstidspunktet. Nemndlederen kan forlenge fristen når særlige grunner tilsier det.

Dersom et barn bortføres fra barnevernstjenesten til en annen stat etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, består vedtaket i ett år dersom barnevernstjenesten har varslet politiet eller sendt en søknad om å få barnet tilbakeført til Norge til sentralmyndighe-

ten for konvensjon av 25. oktober 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring. Det samme gjelder når det er sendt en anmodning om å få vedtaket anerkjent eller fullbyrdet til sentralmyndigheten for konvensjon av 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, annerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn. Nemndleder kan forlenge fristen.

§ 5-3 Valg av plasseringssted etter vedtak om omsorgsovertakelse

Når barneverns- og helsenemnda treffer vedtak om omsorgsovertakelse, skal det fremgå av vedtaket om barnet skal bo i et fosterhjem eller i en barnevernsinstitusjon. Nemnda kan bestemme at barnet skal bo i en opplærings- eller behandlingsinstitusjon dersom det er nødvendig fordi barnet har nedsatt funksjonsevne. Nemnda kan i særskilte tilfeller også bestemme at barnet skal bo i et omsorgssenter, jf. kapittel 11.

Barnevernstjenesten skal redegjøre for sitt syn på valg av plasseringssted for barnet når den legger frem forslag om omsorgsovertakelse for nemnda. Nemnda kan i vedtaket sette krav til plasseringsstedet. Saken skal forelegges nemnda på nytt dersom barnet ikke kan plasseres slik det ble forutsatt i vedtaket.

Når plasseringssted for barnet skal velges, skal det blant annet legges vekt på barnets mening, barnets identitet og behov for omsorg i et stabilt miljø, behovet for kontinuitet i barnets oppdragelse og barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Det skal også legges vekt på hvor lenge det er antatt at omsorgsovertakelsen skal vare, og på barnets samvær og kontakt med foreldrene, søsken og andre personer som barnet har nær tilknytning til. Dersom barnet skal bo i fosterhjem, skal barnevernstjenesten vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, jf. § 9-4.

§ 5-4 Ansvar for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse

Etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, har barnevernstjenesten omsorgsansvaret for barnet. Barnevernstjenesten skal gi barnet forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal ta avgjørelser som har betydning for barnets dagligliv, blant annet om barnet skal være i barnehage, benytte skolefritidsordning eller delta i fritidsaktiviteter. Barnevernstjenesten har også avgjørelsesmyndighet etter andre lover.

Fosterforeldrene eller institusjonen der barnet bor, utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og innenfor de rammene som barnevernstjenesten fastsetter.

Foreldrenes foreldreansvar er begrenset til avgjørelser om barnets grunnleggende personlige forhold, som

valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn.

§ 5-5 Barnevernstjenestens adgang til å flytte barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse

Barnevernstjenesten kan vedta at barnet skal flytte bare dersom det er nødvendig på grunn av endrede forhold, eller dersom det er til barnets beste. Barnevernstjenestens vedtak i en sak om flytting kan påklages til barneverns- og helsenemnda.

§ 5-6 Forbud mot å ta med barnet ut av Norge

Det er ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 4-2, 4-3, 4-4 og 4-5 er iverksatt. Det er videre ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 5-1, 6-2 og 6-3 er truffet eller når begjæring om slike tiltak er sendt barneverns- og helsenemnda.

§ 5-7 Oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse

Barneverns- og helsenemnda skal oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Vedtaket kan likevel ikke oppheves dersom barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

Sakens parter kan ikke kreve at nemnda behandler en sak om oppheving av et vedtak om omsorgsovertakelse de første tolv månedene etter at nemnda eller domstolen har avsagt endelig eller rettskraftig avgjørelse i saken. Er et krav om oppheving av et vedtak om omsorgsovertakelse ikke blitt tatt til følge etter første ledd annet punktum, må det foreligge opplysninger om vesentlige endringer i barnets situasjon for at sakens parter kan kreve at en ny sak behandles.

§ 5-8 Vedtak om fratakelse av foreldreansvar

Barneverns- og helsenemnda kan vedta at foreldrene skal fratas foreldreansvaret dersom det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, og det foreligger særlige grunner som tilsier at det er nødvendig å frata foreldrene foreldreansvaret for å ivareta barnet.

Dersom barnet blir uten verge etter at foreldrene er fratatt foreldreansvaret, skal barnevernstjenesten snarest informere statsforvalteren om at barnet har behov for ny verge.

§ 5-9 Oppheving av vedtak om fratakelse av foreldreansvar

Barneverns- og helsenemnda skal oppheve et vedtak om fratakelse av foreldreansvar dersom det ikke lenger foreligger særlige grunner som tilsier at vedtaket er nødvendig for å ivareta barnet.

Sakens parter kan ikke kreve at nemnda behandler en sak om oppheving av et vedtak om fratakelse av foreldreansvar de første tolv månedene etter at nemnda eller domstolen har avsagt endelig eller rettskraftig avgjørelse i saken.

§ 5-10 Vedtak om adopsjon

Barneverns- og helsenemnda kan vedta adopsjon uten samtykke fra foreldrene dersom nemnda har truffet vedtak om fratakelse av foreldreansvar, og følgende vilkår er oppfylt:

- a) det må regnes som sannsynlig at foreldrene varig ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, eller at barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet
- b) adopsjonssøkerne har vært fosterforeldre for barnet, har vist seg egnet til å oppdra barnet som sitt eget og har utøvd omsorgen for barnet på en god måte
- c) vilkårene for å innvilge adopsjon etter adopsjonsloven er oppfylt
- d) det foreligger særlig tungtveiende grunner som tilsier at adopsjon vil være til barnets beste.

Barneverns- og helsenemnda kan også treffe vedtak om adopsjon av et barn som barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for, når foreldrene samtykker, såfremt vilkårene i første ledd bokstav a til d er oppfylt.

Departementet skal utstede en adopsjonsbevilling når nemnda har truffet vedtak om adopsjon.

§ 5-11 Besøkskontakt etter adopsjon

Når barneverns- og helsenemnda treffer vedtak om adopsjon etter § 5-10, skal den vurdere om det skal være besøkskontakt mellom barnet og foreldrene etter at adopsjonen er gjennomført dersom noen av partene har krevd det og adopsjonssøkerne samtykker til slik kontakt. Nemnda skal treffe vedtak om besøkskontakt dersom det er til barnets beste. Nemnda skal samtidig fastsette omfanget av kontakten.

Barnevernstjenesten i den kommunen som har reist saken, skal bistå med å gjennomføre besøkskontakten. Dersom barnevernstjenestene i de berørte kommunene blir enige om det, kan ansvaret for å gjennomføre besøkskontakten overføres til en annen kommune som barnet har tilknytning til.

Et vedtak om besøkskontakt kan prøves på nytt bare dersom særlige grunner tilsier det. Særlige grunner kan blant annet være at barnet motsetter seg kontakt, eller at foreldrene ikke følger opp vedtaket om kontakt.

Barnevernstjenesten kan på eget initiativ bringe et vedtak om besøkskontakt inn for nemnda for ny prøving etter tredje ledd. Adoptivforeldrene og barnet selv, dersom det har partsrettigheter, kan kreve at barnevernstjenesten bringer saken inn for nemnda på nytt.

Nemndas vedtak om besøkskontakt etter første ledd kan bringes inn for tingretten etter reglene i § 14-25 av kommunen, foreldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter. Et nytt vedtak etter tredje ledd kan bringes inn for tingretten av kommunen, foreldrene, adoptivforeldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter.

Kapittel 6. Atferdstiltak m.m.

§ 6-1 Vedtak om opphold i atferdsinstitusjon etter samtykke

Et barn som har vist alvorlige atferdsvansker, kan på samme vilkår som etter § 6-2 gis opphold i institusjon dersom barnet selv og de som har foreldreansvar, samtykker til det. Dersom barnet har fylt 15 år, er samtykke fra barnet tilstrekkelig. Barnets samtykke skal være skriftlig og skal gis til institusjonsledelsen senest når oppholdet begynner. Før samtykke gis, skal barnet gøres kjent med at samtykket kan trekkes tilbake med de begrensninger som følger av annet ledd.

Institusjonen kan sette som vilkår at barnet kan holdes tilbake i institusjonen i inntil tre uker fra barnet har flyttet inn. Dersom oppholdet i institusjonen er ment å gi behandling eller opplæring i minst tre måneder, kan det også settes som vilkår at barnet kan holdes tilbake i inntil tre uker etter at samtykket uttrykkelig er trukket tilbake.

Dersom barnet rømmer, men blir brakt tilbake til institusjonen innen tre uker, kan barnet holdes tilbake i tre uker fra det tidspunktet da barnet ble brakt tilbake til institusjonen.

Barnet kan bare tilbys plass i institusjon som er godkjent av barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 6-2 Vedtak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke

Barneverns- og helsenemnda kan vedta at et barn skal plasseres i institusjon uten samtykke fra barnet selv eller fra de som har foreldreansvar, dersom barnet har vist alvorlige atferdsvansker på en eller flere av følgende måter:

- a) ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd
- b) ved vedvarende problematisk bruk av rusmidler
- c) ved annen form for utpreget normløs atferd.

Barnet kan plasseres i inntil fire uker for observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling. Dersom det treffes nytt vedtak, kan plasseringstiden forlenges med inntil fire nye uker.

Dersom barnet har behov for mer langvarig behandling, kan nemnda vedta at barnet skal plasseres i institusjonen i inntil tolv måneder. Barnevernstjenesten skal vurdere vedtaket på nytt senest når barnet har oppholdt seg i institusjonen i seks måneder. Nemn-

da kan i særlige tilfeller vedta at oppholdet skal forlenges med inntil tolv måneder. Plasseringstiden etter akuttvedtak etter § 4-4 skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 6-2 første og annet ledd.

Nemnda kan treffe vedtak etter første og annet ledd bare dersom institusjonen er faglig og materielt i stand til å tilby barnet forsvarlig hjelp. Institusjonen skal være godkjent av barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen. Bestemmelsen i § 5-3 annet ledd gjelder tilsvarende.

Før det blir truffet vedtak etter denne bestemmelsen skal det ha vært vurdert om barnets behov kan ivaretas ved hjelpetiltak etter kapittel 3.

Barnevernstjenesten kan la være å sette vedtaket i verk dersom forholdene tilsier det. Barnevernstjenesten skal i så fall varsle nemnda. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker.

§ 6-3 Plassering i fosterhjem med særlige forutsetninger eller i institusjoner med hjem

Vedtak etter §§ 6-1 og 6-2 kan også gjelde plassering i fosterhjem med særlige forutsetninger. Fosterhjemmet skal være utpekt av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Vedtak etter §§ 6-1 og 6-2 kan også gjelde plassering i institusjoner med hjem, jf. § 10-22.

§ 6-4 Vedtak om informasjon til fornærmede eller etterlatte utsatt for et alvorlig lovbrudd

Når barneverns- og helsenemnda treffer vedtak etter § 6-2, skal nemnda vedta at fornærmede eller etterlatte skal informeres om plasseringen dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) begrunnelsen for vedtaket om plassering er at barnet har begått et alvorlig lovbrudd
- b) barnet hadde ikke fylt 15 år da lovbruddet ble begått
- c) det antas å ha betydning for fornærmede eller etterlatte å få informasjon om plasseringen.

Det skal ikke gis informasjon om plasseringen dersom det kan medføre fare for barnets sikkerhet.

Nemnda kan treffe vedtak som nevnt i første ledd også i tilfeller der barnet allerede er plassert etter § 6-2 når lovbruddet begås.

§ 6-5 Informasjon til fornærmede eller etterlatte

Er det truffet vedtak om informasjon til fornærmede eller etterlatte etter § 6-4, skal institusjonen gi informasjon om plasseringen og varigheten av denne, institusjonens beliggenhet og annen nødvendig informasjon om institusjonsoppholdet.

Institusjonen skal informere fornærmede eller etterlatte som har fått informasjon etter første ledd om

barnets fravær fra institusjonen dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) |det er sannsynlig at barnet og fornærmede eller etterlatte vil kunne møte hverandre
- b) |det antas å ha betydning for fornærmede eller etterlatte å få informasjonen.

Barnets fravær fra institusjonen i forbindelse med skolegang, fritidsaktiviteter og lignende regnes ikke som fravær etter annet ledd.

På samme vilkår som etter annet ledd skal det gis informasjon til fornærmede eller etterlatte når institusjonsoppholdet avsluttes.

Beslutninger etter denne bestemmelsen treffes av institusjonens leder eller lederens stedfortreder. Informasjon til fornærmede eller etterlatte skal gis så snart som mulig, slik at de kan innrette seg etter den. Informasjon skal ikke gis dersom det kan medføre fare for barnets sikkerhet.

Både barnet og de som har foreldreansvaret, kan påklage en beslutning etter denne bestemmelsen til statsforvalteren. Klagen fremmes direkte for statsforvalteren innen én uke. Institusjonen skal bistå barn som ønsker det, med å utforme og sende klagen. Klagen er ikke til hinder for at institusjonen gir informasjon til fornærmede eller etterlatte. Dersom barnet eller de som har foreldreansvaret, ber om utsatt iverksettelse av beslutningen, kan ikke fraværet gjennomføres før klagen er behandlet.

Lovbestemt taushetsplikt er ikke til hinder for at institusjonen gir opplysninger til fornærmede eller etterlatte etter denne bestemmelsen. Fornærmede og etterlatte kan bare bruke informasjon de har fått så langt det er nødvendig for å ivareta egne interesser. Institusjonen skal gjøre dem oppmerksom på dette og at overtredelse av taushetsplikten kan straffes etter straffeloven § 209.

Lovbestemt taushetsplikt er ikke til hinder for at institusjonen, barnevernstjenesten, politiet og påtalemyndigheten utveksler nødvendige opplysninger av betydning for varsling etter denne bestemmelsen.

§ 6-6 Vedtak om plassering i institusjon når det er fare for at barnet kan utnyttes til menneskehandel

Dersom politiets vurdering og øvrige opplysninger tilsier at det er nærliggende og alvorlig fare for at barnet utnyttes eller kan bli utnyttet til menneskehandel, jf. straffeloven § 257, kan barneverns- og helsenemnda treffe vedtak om at barnet skal plasseres i institusjon. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er nødvendig for å ivareta barnets umiddelbare behov for beskyttelse og omsorg. Videre skal institusjonen faglig og materielt være i stand til å ivareta barnets behov for beskyttelse og omsorg. Bestemmelsen i § 5-3 annet ledd gjelder tilsvarende.

I vedtaket kan det bestemmes at det skal iverksettes beskyttelsestiltak dersom det er nødvendig for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan komme til å utnytte barnet til menneskehandel. Beskyttelsestiltakene kan innskrenke barnets adgang til å motta besøk, kommunisere gjennom post, telefon eller annet kommunikasjonsutstyr og bevege seg fritt utenfor institusjonens område. Beskyttelsestiltakene kan også omfatte begrensninger for hvem som kan få vite hvor barnet er, ved at barnet plasseres på skjult adresse. Beskyttelsestiltakene skal ikke være mer omfattende enn nødvendig. Beskyttelsestiltakene kan ikke fastsette begrensninger som hindrer barnet i å ha kontakt med oppnevnt verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell, konsulær representant, prest, annen religiøs leder eller lignende.

Det kan treffes vedtak for inntil seks uker. Oppholdet kan forlenges med inntil seks uker om gangen gjennom nye vedtak. Samlet oppholdstid i institusjon, inkludert oppholdstid etter akuttvedtak, kan ikke overstige seks måneder.

Barnevernstjenesten har ansvar for omsorgen for barnet etter vedtak om plassering i institusjon. Institusjonen utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten.

Barnevernstjenesten kan unnlate å sette i verk vedtaket dersom forholdene tilsier det, og politiet samtykker. Barnevernstjenesten skal i så fall varsle nemnda. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker fra vedtakstidspunktet.

Dersom det er grunn til å anta at en person er under 18 år, kan det treffes vedtak overfor personen etter denne bestemmelsen inntil alderen er fastsatt.

Departementet kan gi forskrift om særlige beskyttelsestiltak når det er fare for menneskehandel.

Kapittel 7. Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

§ 7-1 Rett til samvær og kontakt

Barn og foreldre har rett til samvær og kontakt med hverandre, hvis ikke noe annet er bestemt.

§ 7-2 Vedtak om samvær og kontakt med foreldre

Når det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal barneverns- og helsenemnda fastsette samvær mellom barnet og foreldrene. Nemnda kan sette vilkår for samværet, herunder bestemme at det skal føres tilsyn under samværet.

Nemndas vedtak om samvær skal baseres på en konkret vurdering. Det skal blant annet tas hensyn til barnets behov for beskyttelse, barnets utvikling, samt barnets og foreldrenes mulighet til å opprettholde og styrke båndene mellom seg. Samvær skal være til barnets beste.

Bare når det foreligger sterke og spesielle grunner, kan nemnda bestemme at samværet skal begrenses sterkt eller falle helt bort. På samme vilkår kan nemnda ved å treffe vedtak om skjult adresse også bestemme at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er.

På samme vilkår som for samvær kan nemnda fastsette begrensninger i annen kontakt mellom barn og foreldre.

Den som har forbud mot kontakt med et barn etter straffeloven § 57 eller straffeprosessloven § 222 a, kan ikke ha samvær eller kontakt med barnet etter denne loven, med mindre forbudet gir adgang til dette.

§ 7-3 Vedtak om samvær og kontakt med andre enn foreldre

Andre som har ivaretatt omsorgen for barnet før omsorgsovertakelsen, kan kreve at barneverns- og helsenemnda avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være.

Andre som barnet har en nær tilknytning til, kan kreve at nemnda avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være, dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) en av eller begge foreldrene er døde
- b) det er fastsatt at barn og foreldre ikke skal ha samvær eller svært begrenset samvær.

§ 7-4 Begjæring om ny vurdering fra barneverns- og helsenemnda

De private parter kan ikke kreve at barneverns- og helsenemnda behandler en sak om samvær de første 18 månedene etter at nemnda eller domstolen har avsagt endelig eller rettskraftig avgjørelse i saken. De private partene kan likevel kreve at nemnda behandler en slik sak på et tidligere tidspunkt dersom det foreligger opplysninger om vesentlige endringer i barnets eller partenes situasjon som kan ha betydning for samværsspørsmålet.

§ 7-5 Samvær og kontakt med søsken og andre nærstående

Barnevernstjenesten skal sørge for at barnet gjennom samvær og kontakt kan opprettholde og styrke bånd til søsken og andre som har et etablert familieliv og nære personlige bånd til barnet. Samvær skal være til barnets beste.

§ 7-6 Barnevernstjenestens plan for gjennomføring av samvær og kontakt

Når barneverns- og helsenemnda har truffet vedtak om samvær, skal barnevernstjenesten ut fra en konkret vurdering av barnets behov utarbeide en plan for gjennomføring av samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre nærstående, jf. §§ 7-2, 7-3 og 7-5. Planen er ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

Barnevernstjenesten kan innvilge mer samvær enn det nemnda har fastsatt etter § 7-2 eller § 7-3, hvis det ikke er i strid med forutsetningene i nemndas vedtak. Barnevernstjenesten skal med jevne mellomrom undersøke om omstendighetene har endret seg, og vurdere om det er behov for å endre samværet.

Kapittel 8. Oppfølging av barn og foreldre

§ 8-1 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om hjelpetiltak

Etter at et vedtak om hjelpetiltak er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan det går med barnet og foreldrene. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsovertakelse. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

Når barnevernstjenesten treffer vedtak om hjelpetiltak, skal den utarbeide en plan for tiltakene og for oppfølgingen av barn og foreldre. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpetiltakene, hva de skal inneholde, og hvor lenge de er ment å vare. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-2 Oppfølging av barn og foreldre etter akuttvedtak

Etter at et akuttvedtak er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at akuttvedtak er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter at et akuttvedtak er truffet, kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

Når det er truffet et akuttvedtak, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for videre undersøkelser, barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-3 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse

Barnevernstjenesten skal følge opp barnet etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg.

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Bar-

nevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

Dersom hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barnevernstjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 5-7. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om vedtak om omsorgsovertakelse kan oppheves.

Så snart som mulig etter at barneverns- og helsenemnda har truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal blant annet beskrive barnets behov og eventuell oppfølging som kan bidra til at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

§ 8-4 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om opphold i atferdsinstitusjon

Etter at det er truffet vedtak om opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 eller vedtak om plassering i atferdsinstitusjon etter § 6-2, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg og behandling. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Kort tid etter at vedtaket er truffet, skal barnevernstjenesten kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

I en sak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet. Planen skal om mulig foreligge før barnet er plassert i institusjonen. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det. Barnet og foreldre med foreldreansvar skal samtykke til planen og til eventuelle endringer i planen. Dersom barnet har fylt 15 år, er det tilstrekkelig at barnet samtykker.

I en sak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke etter § 6-2 skal barnevernstjenesten utarbeide et utkast til plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet som skal foreligge når barneverns- og helsenemnda behandler saken. Så snart som mulig etter at nemnda har truffet vedtak i saken, skal barnevernstjenesten ferdigstille planen. Planen skal endres dersom barnets behov tilsier det.

Dersom barnevernstjenesten ber om det, skal barne-, ungdoms- og familieetaten bistå med å utarbeide planen.

§ 8-5 Oppfølging etter vedtak om hjelpetiltak til ungdom over 18 år

Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan det går med ungdom som mottar hjelpetiltak etter at de har fylt 18 år. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om tiltaket bør opphøre. Dersom ungdommen ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

Barnevernstjenesten skal utarbeide en plan for tiltakene og oppfølgingen av ungdom som mottar hjelpetiltak etter fylte 18 år. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpetiltakene, innholdet i tiltakene, og hvor lenge tiltakene er ment å vare. Planen skal endres dersom ungdommens behov tilsier det.

§ 8-6 Oppfølging etter vedtak om opphold i institusjon når det er fare for menneskehandel

Barnevernstjenesten skal følge opp tiltaket og skal i samarbeid med politiet vurdere om tiltaket fortsatt er nødvendig for å beskytte barnet, eller om det kan opphøre. Det samme gjelder ved flytting av barnet etter § 5-5.

Kapittel 9. Fosterhjem

§ 9-1 Definisjon av fosterhjem

Med fosterhjem menes private hjem som ivaretar omsorgen for barn på grunnlag av vedtak etter denne loven.

§ 9-2 Barns rettigheter under opphold i fosterhjem

Barnet skal få forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og det skal behandles hensynsfullt og med respekt for sin integritet. Barnet skal selv kunne bestemme i personlige spørsmål så langt det er mulig ut fra formålet med plasseringen og fosterforeldrenes ansvar for å gi barnet forsvarlig omsorg. Barnets alder og modenhet skal tillegges vekt.

§ 9-3 Krav til fosterforeldre

Fosterforeldre skal ha særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem.

Fosterforeldre skal ivareta omsorgen for barnet i samsvar med forutsetningene i vedtaket fra barnevernstjenesten eller barneverns- og helsenemnda.

§ 9-4 Fosterhjem i barnets familie og nære nettverk

Barnevernstjenesten skal vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Når barnevernstjenesten vurderer dette, skal den bruke verktøy og metoder for nettverksinvolvering, dersom det er hensiktsmessig.

§ 9-5 Valg og godkjenning av fosterhjem

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å velge et fosterhjem som er egnet til å ivareta det enkelte barns behov, og skal godkjenne fosterhjemmet. Med omsorgskommunen menes den kommunen som har ansvaret etter § 15-4 eller § 15-5.

Dersom fosterhjemmet ligger i en annen kommune enn omsorgskommunen, kan barnevernstjenestene i de to kommunene inngå avtale om at det er barnevernstjenesten i kommunen der fosterhjemmet ligger, som skal godkjenne fosterhjemmet.

§ 9-6 Oppfølging av barn i fosterhjem og oppfølging av fosterfamilien

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp barnet i fosterhjemmet, jf. kapittel 8.

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp fosterfamilien så lenge barnet er i fosterhjemmet. Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for å følge opp fosterhjem som etaten tilbyr, jf. § 16-3 annet ledd bokstav a og c.

§ 9-7 Fosterhjemsavtale

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen og fosterforeldrene skal inngå en skriftlig avtale om barnevernstjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser.

§ 9-8 Fosterforeldres rett til å uttale seg og adgang til å klage

Fosterforeldre har rett til å uttale seg før det treffes vedtak om flytting etter § 5-5 og før et vedtak om omsorgsovertakelse oppheves etter § 5-7.

Barneverns- og helsenemnda kan gi fosterforeldrene adgang til å klage på vedtak om flytting etter § 5-5.

§ 9-9 Formidling av fosterhjem

Det er forbudt for privatpersoner å drive formidlingsvirksomhet for plassering av barn utenfor hjemmet. Det er forbudt for organisasjoner å formidle fosterhjem uten bevilling fra departementet. Departementet skal føre tilsyn med formidlingsvirksomheten til organisasjoner som får bevilling.

Den som overtrer forbudet i første ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder. Forsøk straffes på samme måte som fullbyrdet overtredelse.

§ 9-10 Tilsyn med barn i fosterhjem

Kommunen der fosterhjemmet ligger, har ansvar for å føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet. Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjemmet fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å kontrollere at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og at forutsetningene for plasseringen blir fulgt opp. Kommu-

nen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet får nødvendig opplæring og veiledning.

§ 9-11 Forskrift om fosterhjem

Departementet kan gi forskrift om hvilke krav som skal stilles til fosterhjem, om tilsyn med barn i fosterhjem, om fosterhjemmenes rettigheter og plikter og om barnevernstjenestens plikt til å følge opp barnet og fosterhjemmet.

Kapittel 10. Barnevernsinstitusjoner m.m.

§ 10-1 Barnevernsinstitusjonens ansvar for forsvarlig omsorg og behandling

Barnevernsinstitusjonen skal gi barn som oppholder seg på institusjonen forsvarlig omsorg og behandling. Institusjonen skal møte barn hensynsfullt og med respekt for deres personlige integritet og skal ivareta rettssikkerheten til den enkelte.

Departementet kan gi forskrift om det nærmere innholdet i institusjonens ansvar overfor det enkelte barn.

§ 10-2 Barns rettigheter i barnevernsinstitusjon

Barn har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet under opphold i barnevernsinstitusjon, jf. § 1-4. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet. Institusjonen må sørge for at barnets rett til medvirkning blir ivaretatt ved utformingen av institusjonens daglige liv og ved andre forhold som vedrører barnet.

Barn skal kunne bestemme i personlige spørsmål, bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonens område, fritt kommunisere med andre, herunder bruke elektroniske kommunikasjonsmidler og motta besøk.

Institusjonen kan likevel begrense barnets rettigheter etter annet ledd når det er nødvendig for å gi barnet forsvarlig omsorg ut fra barnets alder og modenhet. Institusjonen kan også begrense barnets rettigheter hvis det er nødvendig for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.

Institusjonen kan ikke føre kontroll med barnets korrespondanse. Barnet har rett til kontakt med oppnevnt verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell, konsulær representant, prest, annen religiøs leder eller lignende.

Departementet kan gi forskrift om det nærmere innholdet i barns rettigheter og om gjennomføring av begrensninger etter tredje ledd.

§ 10-3 Milde former for fysisk makt ut fra omsorgsansvaret og trygghet og trivsel

Hvis det er åpenbart nødvendig for å gi barnet forsvarlig omsorg, kan institusjonen benytte milde former for fysisk makt som å holde barnet kortvarig fast eller lede barnet. Slike tiltak kan også benyttes hvis det er åpenbart nødvendig for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av milde former for fysisk makt etter bestemmelsen.

§ 10-4 Forebygging av tvangsbruk og andre inngrep i personlig integritet

Institusjonen skal arbeide systematisk for å forebygge tvang og andre inngrep i barns personlige integritet.

Institusjonen skal gjennomgå bruk av tvang og andre inngrep sammen med barnet så snart som mulig etter at tiltaket er avsluttet.

Departementet kan gi forskrift om nærmere regler om systematisk forebygging av tvang og andre inngrep.

§ 10-5 Forbud mot fysisk og psykisk tvang og makt

Det er ikke tillatt å tvangsmedisinere, isolere, bruke mekaniske tvangsmidler eller annen psykisk eller fysisk tvang eller makt for å straffe barn eller for å gi barnet omsorg eller behandling. Enkelte former for fysisk tvang og makt kan likevel benyttes etter §§ 10-3 og 10-7.

§ 10-6 Generelle vilkår for tvang og andre inngrep i barns personlige integritet

Barn skal ikke utsettes for tvang eller andre inngrep i deres personlige integritet med mindre det etter en helhetsvurdering er nødvendig i situasjonen. Andre mindre inngripende tiltak skal være forsøkt eller vurdert som utilstrekkelige. Tiltaket må være egnet til å oppnå formålet og stå i rimelig forhold til de interesser som skal ivaretas.

Tiltaket skal gjennomføres på en så skånsom måte som mulig og ikke opprettholdes lenger enn nødvendig.

§ 10-7 Bruk av tvang i akutte faresituasjoner

Ved akutt fare for skade på barnets eller andre personers liv eller helse eller ved vesentlig skade på eiendom kan institusjonen, dersom det er strengt nødvendig, benytte tvang for å avverge skade etter straffeloven §§ 17 og 18. Tiltak skal opphøre straks skaden eller faren er avverget.

Dersom det er strengt nødvendig å isolere barnet, jf. første ledd, skal minst én av personalet være til stede i rommet eller i naborom med ulåst dør. Isolasjon av et barn er bare tillatt i rom med vindu og med minst 8 m² gulvflate. Isolasjon kan bare besluttes av institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av tvang i akutte faresituasjoner.

§ 10-8 Kroppsvisitasjon og undersøkelse av barnets rom, eiendeler, brev og pakker

Ved begrunnet mistanke om at barnet besitter tyve-gods, farlige gjenstander, rusmidler eller andre skadelige medikamenter og tilhørende brukerutstyr, kan barnet kroppsvisiteres eller barnets rom og eiendeler undersøkes. Undersøkelser kan på samme vilkår foretas for brev og pakker som kommer til institusjonen. Tiltak etter første og annet punktum kan iverksettes bare hvis dette er nødvendig for å gi barnet forsvarlig omsorg og behandling eller for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.

Kroppsvisitasjoner kan bare omfatte kroppens overflater, munnhulen samt gjennomsvikning av klær.

Bare institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt, kan beslutte tiltak etter første ledd.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av kroppsvisitasjon og undersøkelser etter denne bestemmelsen.

§ 10-9 Innskrenkninger i bevegelsesfrihet mv. for barn i atferdsinstitusjoner

Når barn er i atferdsinstitusjon etter §§ 4-4, 6-1 eller 6-2 og det er nødvendig ut fra formålet med oppholdet, kan institusjonen

- innskrenke barnets rett til å bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonsområdet, herunder nekte barnet å forlate institusjonsområdet
- låse døren til institusjonen for barnet eller kreve at barnet har følge av institusjonsansatte utenfor institusjonen for å gjennomføre tiltak etter bokstav a
- innskrenke barnets rett til besøk, herunder nekte barnet besøk
- innskrenke barnets rett til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, herunder nekte bruk
- inndra elektroniske kommunikasjonsmidler dersom barnet ikke retter seg etter institusjonens avgjørelse om å nekte bruk etter bokstav d.

Vedtak om å innskrenke barnets bevegelsesfrihet og besøk etter første ledd kan treffes for inntil 14 dager om gangen. Vedtak om å innskrenke eller inndra et elektronisk kommunikasjonsmiddel kan treffes for inntil fire uker fra barnet ankommer institusjonen, og deretter for maksimum 14 dager om gangen. Institusjonen må fortløpende vurdere om vedtaket skal opprettholdes.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av vedtak etter bestemmelsen.

§ 10-10 Rusmiddeltesting

Barn kan samtykke til at det tas prøver av biologisk materiale under oppholdet for å fastslå om det er brukt

rusmidler, når det er nødvendig for å gi barnet forsvarlig omsorg og behandling. Barn med vedtak om opphold i atferdsinstitusjon, jf. §§ 6-1, 6-2 og 4-4, kan samtykke til at det foretas slik rusmiddeltesting også ved inntak i institusjonen.

For barn under 15 år, skal også de som har foreldreansvar samtykke eller barnevernstjenesten hvis den har overtatt omsorgen for barnet. For barn under 15 år i omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, skal barne-, ungdoms- og familieetaten samtykke i tillegg til barnet.

Når barneverns- og helsenemnda har truffet vedtak om rusmiddeltesting av et barn som er i institusjon etter § 6-2, kan institusjonen kreve at det tas prøver av biologisk materiale.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av rusmiddeltesting.

§ 10-11 *Inndragning av farlige gjenstander m.m.*

Dersom institusjonen finner tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter og tilhørende brukerutstyr, skal den inndra det. Ulovlige gjenstander, rusmidler eller medikamenter skal overleveres til politiet og tyvegods skal overleveres til politiet eller eieren. Øvrig gjenstander kan tilintetgjøres, oppbevares eller overleveres politiet.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av inndragning og håndtering av gjenstander, herunder om overlevering til politiet.

§ 10-12 *Tilbakeføring ved rømming*

Hvis barnet forlater institusjonen uten tillatelse eller unnlater å komme tilbake til institusjonen etter fravær, skal institusjonen prøve å bringe barnet frivillig tilbake til institusjonen. Tilbakeføring skal om mulig skje i samarbeid med foreldre og barnevernstjenesten.

Dersom vedtaket for oppholdet i institusjonen gir adgang til det etter §§ 4-2, 4-4, 4-5, 5-1, 6-2 og 6-6, kan barnevernstjenestens leder dersom det er nødvendig kreve bistand fra politiet til å bringe barnet tilbake til institusjonen mot sin vilje, jf. § 12-10.

Departementet kan gi forskrift om varsling av barnevernstjeneste og politi, og om samarbeid med andre instanser ved rømming og tilbakeføring.

§ 10-13 *Beskyttelsestiltak for barn som er utsatt eller i fare for menneskehandel*

Når det er truffet vedtak etter § 6-6, skal institusjonen iverksette de beskyttelsestiltak som barneverns- og helsenemnda har fastsatt etter § 6-6 annet ledd for å hindre at barnet får kontakt med personer som kan utnytte barnet til menneskehandel.

§ 10-14 *Saksbehandling og klage*

Avgjørelser om bruk av tvang eller inngrep i barnets personlige integritet etter §§ 10-7, 10-8, 10-9 og 10-11 er enkeltvedtak. Avgjørelsene skal i tillegg protokollføres, sendes barnevernstjenesten og forelegges statsforvalteren.

Avgjørelser om rusmiddeltesting etter § 10-10 skal protokollføres og begrunnes. Protokollen skal sendes barnevernstjenesten og forelegges statsforvalteren. Tilbakeføring etter § 10-12 første ledd skal dokumenteres. Tilbakeføring mot barnets vilje etter § 10-12 annet ledd skal i tillegg protokollføres og begrunnes. Protokollen skal sendes barnevernstjenesten og forelegges statsforvalteren.

Barnet og foreldrene kan klage direkte til statsforvalteren på enkeltvedtak og brudd på bestemmelser i kapittel 10 om rettigheter og bruk av tvang på institusjon. Statsforvalteren skal også behandle andre muntlige og skriftlige henvendelser fra barnet og foreldrene om andre forhold som gjelder oppholdet på institusjonen.

Klager behandles etter reglene i forvaltningsloven og statsforvalteren kan prøve alle sider av saken. Institusjonen skal informere barnet og foreldrene om adgangen til å klage. Hvis barnet ønsker det, skal institusjonen bistå med å utforme og oversende klager.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klagebehandling ved institusjonsopphold.

§ 10-15 *Generelle krav til barnevernsinstitusjoner*

Enhver barnevernsinstitusjon skal være godkjent av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Institusjonen skal ha en definert målgruppe og et formulert mål for sin faglige virksomhet. Institusjonen skal anvende metoder som er faglig og etisk forsvarlige og tilpasset institusjonens målgrupper og målene for institusjonens virksomhet.

Institusjonen skal ha en skriftlig plan for sin virksomhet. Institusjonen skal føre internkontroll for å sikre forsvarlig drift.

Departementet kan gi forskrift om internkontroll og nærmere krav til kvalitet, bemanning og kompetanse i institusjonene.

§ 10-16 *Krav til bemanning og kompetanse i barnevernsinstitusjon*

Barnevernsinstitusjonen skal til enhver tid ha forsvarlig bemanning og kompetanse. Institusjonen skal ha en stillingsplan som sikrer en faglig forsvarlig drift. Institusjonen skal ha ansatte med tilstrekkelig nivå og bredde i kompetansen ut fra institusjonens målgruppe og målsetting.

Institusjonen skal ha en arbeidstidsordning som sikrer kontinuitet og stabilitet for barna. Faglig personell som ansettes i en institusjon skal minst ha relevant

bachelorutdanning. Barne-, ungdoms- og familieetaten kan i særlige tilfeller gi unntak fra dette kravet.

Institusjonen skal ha en leder og en stedfortreder for lederen. Fra 1. januar 2031 skal disse ha barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå. Kompetansekravet er oppfylt også for ledere og stedfortredende ledere som har relevant bachelorutdanning, og som innen 1. januar 2031 har gjennomført relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.

Institusjonen skal sørge for at de ansatte får nødvendig faglig veiledning og opplæring.

§ 10-17 Godkjenning av barnevernsinstitusjoner

Barne-, ungdoms- og familieetaten regionalt skal godkjenne barnevernsinstitusjoner.

En barnevernsinstitusjon kan godkjennes bare dersom den drives i samsvar med denne loven med forskrifter og ellers drives på en forsvarlig måte. Godkjenningen skal gjelde for bestemte målgrupper.

Barnevernsinstitusjoner kan bestå av flere institusjonsavdelinger. Dersom en institusjonsavdeling utfører selvstendige faglige og administrative oppgaver, må den ha egen godkjenning.

Dersom institusjonen ikke lenger oppfyller vilkårene for godkjenning, skal det treffes vedtak om bortfall av godkjenning.

Avgjørelser om godkjenning kan påklages til sentralt nivå i barne-, ungdoms- og familieetaten.

Departementet kan gi forskrift om godkjenningsordningen, om regnskapsføring og om offentlige myndigheters innsyn i regnskapene.

§ 10-18 Kartlegging under opphold på barnevernsinstitusjon

Barnevernsinstitusjonen kan kartlegge barnets behov under oppholdet. Formålet med kartleggingen skal være å tilrettelegge tilbudet for det enkelte barnet.

§ 10-19 Barnevernstjenestens plikt til å følge opp barn på barnevernsinstitusjon

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen skal følge opp barnet på barnevernsinstitusjonen, jf. kapittel 8. Departementet kan gi forskrift om barnevernstjenestens plikt til å følge opp barnet.

§ 10-20 Rettigheter og plikter under opphold i sentre for foreldre og barn

Sentre for foreldre og barn som tilbyr heldøgnstjenester, skal sørge for at familiene får et faglig forsvarlig tilbud. Senteret skal behandle familiene hensynsfullt og slik at den enkeltes integritet blir ivaretatt.

Foreldre og barns rett til privatliv og familieliv, og foreldrenes rett til å ta beslutninger for barnet, skal respekteres under oppholdet så langt det er forenlig med

formålet med oppholdet og senterets ansvar for trygghet og trivsel for alle på senteret.

Departementet kan gi forskrift om barns og foreldres rettigheter og plikter under opphold i sentre for foreldre og barn.

§ 10-21 Godkjenning av og krav til kvalitet, bemanning og kompetanse i senter for foreldre og barn

Sentre for foreldre og barn som tilbyr heldøgnstjenester, skal være kvalitetssikret og godkjent av barne-, ungdoms- og familieetaten etter §§ 10-15 og 10-17.

Senteret skal til enhver tid ha forsvarlig bemanning og kompetanse. Senteret skal ha en stillingsplan som sikrer en faglig forsvarlig drift. Senteret skal ha tilsatt personell med tilstrekkelig kompetanse ut fra senterets målgruppe og målsetting.

Senteret skal ha en leder og en stedfortreder for lederen. Leder eller stedfortreder skal minst ha treårig høyskoleutdanning i sosialfag eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå, samt tilleggsutdanning i administrasjon og ledelse.

For personell i senteret som skal bistå barnevernstjenesten med utredning av barnets omsorgssituasjon gjelder § 15-6.

Departementet kan gi forskrift om internkontroll, krav til kvalitet, bemanning, kompetanse, godkjenning, regnskapsføring og offentlige myndigheters innsyn i regnskapene ved sentre for foreldre og barn.

§ 10-22 Institusjoner med hjem

Barnevernsinstitusjoner som skal ta mot barn etter § 6-1 eller § 6-2 kan omfatte institusjoner med hjem.

Hjemmene må ha særlige forutsetninger for å ta imot barn med alvorlige adferdsvansker og må være knyttet opp mot en oppfølgingsenhet.

Oppfølgingsenheten har ansvaret for oppfølgingen av hjemmene, herunder ansvaret for opplæring, behandling og veiledning.

Departementet kan gi forskrifter om institusjoner med hjem.

Kapittel 11. Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

§ 11-1 Opphold på omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere

Barn som har kommet til Norge og søker om beskyttelse etter utlendingsloven, og som ikke er i følge med foreldre eller andre med foreldreansvar, skal få tilbud fra barne-, ungdoms- og familieetaten om opphold på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere.

Tilbudet skal gjelde fra barnet blir overført fra utlendingsmyndighetene til barne-, ungdoms- og familieetaten, og frem til barnet blir bosatt i en kommune eller forlater Norge.

Tilbud etter første og annet ledd gjelder for barn som er under 15 år når de søker om beskyttelse. For barn over 15 år gjelder bestemmelsen fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

§ 11-2 Omsorgsansvar for barnet

Når barnet oppholder seg på et omsorgssenter, har barne-, ungdoms- og familieetaten omsorgsansvaret for barnet. Omsorgssenteret skal utøve omsorgen på vegne av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Omsorgssenteret skal gi barnet forsvarlig omsorg og bidra til at barnet får nødvendig oppfølging og behandling.

§ 11-3 Utredning og oppfølging av barnet

Omsorgssenteret skal utrede barnets situasjon og behov og utarbeide et forslag til oppfølging av barnet mens det oppholder seg i senteret. Forslaget skal oversendes barne-, ungdoms- og familieetaten senest tre uker etter at barnet har ankommet senteret. Senest seks uker etter at barnet er kommet til senteret, skal barne-, ungdoms- og familieetaten treffe vedtak om hvordan barnet skal følges opp i senteret.

Omsorgssenteret og barne-, ungdoms- og familieetaten skal følge barnets utvikling nøye. Dersom barnets behov for oppfølging endrer seg vesentlig, skal det om nødvendig treffes nytt oppfølgingsvedtak.

§ 11-4 Kartlegging som grunnlag for bosetting

Omsorgssenteret skal kartlegge barnets situasjon og behov. Kartleggingen skal danne grunnlag for etterfølgende bosetting i en kommune. Kartleggingen kan oversendes til aktuelle myndigheter uten barnets samtykke.

§ 11-5 Rettigheter for barnet og krav til omsorgssenteret

Loven §§ 10-1 til 10-8, §§ 10-10 til 10-12 og § 10-14, gjelder tilsvarende for omsorgssentre. Det samme gjelder §§ 10-15 til § 10-17.

§ 11-6 Ansvar for etablering, drift og oppholdsutgifter

Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvar for at det etableres og drives omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere.

Barne-, ungdoms- og familieetaten dekker utgiftene til opphold i omsorgssenter etter § 11-1.

§ 11-7 Vedtak om plassering i omsorgssenter

Når et barn oppholder seg i et omsorgssenter som følge av vedtak etter § 3-2, § 4-2 eller § 5-1, gjelder § 16-5 om utgiftsfordeling tilsvarende som ved opphold i institusjon.

§ 11-8 Bolig for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere

Ved bosetting av enslige mindreårige som har søkt om beskyttelse, eller som har fått opphold i landet på grunnlag av slik søknad, skal kommunen vurdere den enkeltes behov og på denne bakgrunn tilby egnet bolig.

Kapittel 12. Saksbehandlingsregler

§ 12-1 Anvendelse av forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i eller i medhold av loven her. Dette gjelder også for klientsaker i private institusjoner, private sentre for foreldre og barn og private omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere som er godkjent etter §§ 10-17, 10-21 og 11-5.

Departementet kan gi forskrift om at forvaltningsloven skal gjelde for avgjørelser som blir tatt mens barnet oppholder seg i institusjon, eller mens barnet og foreldrene oppholder seg i senter for foreldre og barn.

§ 12-2 Foreldres partsrettigheter og barnevernstjenestens plikt til å gi informasjon om vedtak

Barnevernstjenesten skal alltid vurdere om foreldrene er part i saken, jf. forvaltningsloven § 2 bokstav e. Dette gjelder også når foreldrene ikke bor sammen.

Barnevernstjenesten skal informere foreldre med foreldreansvar om alle vedtak som treffes. Lovbestemt taushetsplikt er ikke til hinder for at barnevernstjenesten gir slik informasjon. Barnevernstjenesten kan unnlate å informere foreldre med foreldreansvar om vedtak dersom det kan utsette barnet eller andre personer for fare eller skade. Informasjon om vedtak kan også unnlates i saker der forelderen ikke er tilgjengelig.

§ 12-3 Barns partsrettigheter

Barn som har fylt 15 år, er part i saken. I saker som gjelder tiltak for barn med atferdsvansker eller tiltak for barn som er utsatt for menneskehandel, er barnet alltid part. For å gjøre partsrettigheter gjeldende må barnet forstå hva saken gjelder.

Barneverns- og helsenemnda kan innvilge et barn under 15 år partsrettigheter dersom hensynet til barnet tilsier det.

§ 12-4 Barnevernets journalplikt

Barnevernet skal føre en journal for hvert enkelt barn. Journalen skal inneholde alle vesentlige faktiske opplysninger og barnevernsfaglige vurderinger som barnevernet bygger sin saksbehandling på og som kan ha betydning for de beslutninger og vedtak som treffes.

Departementet kan gi forskrift om nærmere krav til journalplikten og innholdet i journalen.

§ 12-5 *Krav til begrunnelse av vedtak*

Det skal fremgå av barnevernets vedtak hvilke faktiske opplysninger og barnevernsfaglige vurderinger som er lagt til grunn for avgjørelsen. Det skal fremgå av vedtaket hva som er barnets mening, og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste og hensynet til familiebånd er vurdert, skal også fremgå av vedtaket.

§ 12-6 *Partenes rett til dokumentinnsyn og unntak fra innsyn for å beskytte barnet*

Partene har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter etter reglene i forvaltningsloven §§ 18 til 19. Partene har rett til å bli forelagt opplysninger, jf. forvaltningsloven § 17.

Partene kan nektes innsyn i sakens dokumenter dersom innsyn kan utsette barnet eller andre personer for fare eller skade. Opplysninger som er holdt tilbake, skal på anmodning gjøres kjent for en representant for parten når ikke særlige grunner taler mot det.

Partene kan nektes innsyn i sakens dokumenter også dersom innsyn kan hindre at barnevernstjenesten kan få gjennomført en undersøkelse etter § 2-2. Begrensningene i innsyn gjelder bare så lenge undersøkelsen pågår.

§ 12-7 *Bruk av sakkyndige*

Barnevernstjenesten kan engasjere sakkyndige til å utarbeide sakkyndigrapport i saken. Alle sakkyndigrapporter skal sendes barnesakkyndig kommisjon for vurdering. Rapporter må være vurdert av kommisjonen før den kan legges til grunn for vedtak om tiltak etter loven. Dette gjelder likevel ikke for vedtak om akutttiltak etter kapittel 4. Sakkyndigrapporter skal være vurdert av kommisjonen også før de legges til grunn for barnevernstjenestens beslutning om å henlegge en sak etter undersøkelse, jf. § 2-5.

Departementet kan gi forskrift om krav til sakkyndiges mandater, rapporter og egenerklæringer.

§ 12-8 *Barnesakkyndig kommisjon*

Barnesakkyndig kommisjon skal kvalitetsvurdere de sakkyndiges rapporter i barnevernssaker.

Kommisjonen skal vurdere sakkyndigrapporter som er avgitt til barnevernstjenesten, barneverns- og helsenemnda eller domstolen. Kommisjonen skal også vurdere rapporter fra sakkyndige som private parter har engasjert. Kommisjonen skal informere oppdragsgiveren og den sakkyndige om sin vurdering.

Kommisjonens medlemmer oppnevnes av Kongen.

Departementet kan gi forskrift om kommisjonens oppgaver, organisasjon og saksbehandling.

§ 12-9 *Klage til statsforvalteren over barnevernstjenestens og barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak*

Barnevernstjenestens vedtak kan påklages til statsforvalteren. Det samme gjelder barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak om oppfølging etter § 11-3. Også avgjørelse om individuell plan etter § 15-10 kan påklages til statsforvalteren.

Statsforvalteren kan prøve alle sider av vedtaket. Når klager på barnevernstjenestens vedtak behandles, skal statsforvalteren legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønn. Der som et vedtak som gir klageren medhold, ikke kan settes i verk straks, kan statsforvalteren bestemme at det skal settes i verk midlertidige tiltak som kan dekke det øyeblikkelige behovet.

Første ledd gjelder ikke saker som kan påklages til barneverns- og helsenemnda etter kapittel 14.

§ 12-10 *Politibistand ved gjennomføring av undersøkelser og ved fullbyrding av vedtak*

Når det er nødvendig, kan barnevernstjenestens leder kreve at politiet bistår ved gjennomføring av undersøkelser etter § 2-2 og fullbyrdelse av vedtak etter §§ 3-7, 3-8, 4-2, 4-3, 4-4, 4-5, 5-1, 5-5, 6-2 og 6-6.

§ 12-11 *Krav om politiattest*

Personer som skal ansettes i barnevernstjenesten eller utføre oppgaver på vegne av den, jf. § 15-3, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barnevernstjenesten som ledd i hjelpetiltak etter kapittel 3. Også tillitspersoner etter § 1-4 og personer som skal føre tilsyn med barn i fosterhjem etter § 9-10, skal legge frem politiattest.

Personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av en barnevernsinstitusjon etter kapittel 10, et senter for foreldre og barn etter kapittel 10 eller et omsorgssenter etter kapittel 11, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som utfører andre oppgaver for institusjonen, senteret for foreldre og barn eller omsorgssenteret, og som har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der.

Personer som skal oppnevnes som talsperson etter § 14-13, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som skal føre tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn eller omsorgssentre etter § 17-3 annet ledd.

Personer som skal godkjennes som fosterforeldre, jf. § 9-5, skal legge frem uttømmende og utvidet politiattest i samsvar med politiregisterloven § 41. Tilsvarende gjelder for personer som tar imot barn i avlastningshjem. Det kan kreves avgrenset politiattest etter politi-

registerloven § 39 første ledd også fra andre som bor i fosterhjemmet eller avlastningshjemmet.

Den som skal ansettes som nemndleder i barneverns- og helsenemnda, skal legge frem en uttømmende politiattest som nevnt i politiregisterloven § 41 første ledd.

Personer med anmerkning knyttet til lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig straffelov §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200 annet ledd, 201 første ledd bokstav c, 201 a, 203, 204 a, 219, 224, 229 annet og tredje straffalternativ, 231, 233 og 268 jf. 267 eller straffeloven 231, 232, 257, 258, 274, 275, 282, 283, 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 311, 312, 314, 327 eller 328 skal ikke få utføre oppgaver overfor mindreårige. Personer med anmerkning knyttet til andre straffebud skal ikke godkjennes som fosterforeldre eller ta imot barn i avlastningshjem dersom anmerkningen kan skape tvil om hvorvidt de egner seg for oppgaven.

Det kan innhentes nye eller oppdaterte opplysninger etter at politiattest er utstedt, i samsvar med politiregisterloven § 43.

Departementet kan gi forskrift til denne bestemmelsen.

Kapittel 13. Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

§ 13-1 Taushetsplikt og adgang til å gi opplysninger

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Taushetsplikten omfatter også opplysninger om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysning om oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barnevernet å gi slik opplysning.

Opplysninger kan gis til andre forvaltningsorganer når det er nødvendig for å ivareta oppgaver etter denne loven, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse. Også yrkesutøvere etter helsepersonelloven kan gis opplysninger etter denne bestemmelsen. Bestemmelsene i forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6 gjelder ikke.

§ 13-2 Plikt til å melde fra til barnevernstjenesten

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold i følgende tilfeller:

- a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt

- b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling
- c) når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring
- d) når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd
- e) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Også yrkesutøvere som opptrer i medhold av helsepersonelloven, psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, familievernkontorloven og friskolelova plikter å gi opplysninger etter denne bestemmelsen. Det samme gjelder meklere i ekteskapssaker og private som utfører oppgaver for staten, fylkeskommuner eller kommuner, og de som utfører slike oppgaver på vegne av organisasjoner.

§ 13-3 Tilbakemelding fra barnevernstjenesten

Når barnevernstjenesten har mottatt en bekymringsmelding, skal den innen tre uker bekrefte at bekymringsmeldingen er mottatt. Barnevernstjenesten kan unnlate å gi bekreftelse dersom bekymringsmeldingen er åpenbart grunnløs, eller dersom andre særlige hensyn tilsier det.

Når barnevernstjenesten mottar en bekymringsmelding fra offentlige meldere og yrkesutøvere etter § 13-2, skal den i tilbakemeldingen også opplyse om det er igangsatt undersøkelse. Innen tre uker etter at undersøkelsen er avsluttet, skal barnevernstjenesten gi ny tilbakemelding om hvorvidt den følger opp barnet og familien videre. Barnevernstjenesten skal også gi tilbakemelding om hvordan barnet og familien følges opp, dersom det er nødvendig av hensyn til melderens videre oppfølging av barnet.

§ 13-4 Pålegg om å gi opplysninger

De organene som er ansvarlige for gjennomføringen av bestemmelser i denne loven, kan gi pålegg til offentlige myndigheter om å gi taushetsbelagte opplysninger når det er nødvendig for å vurdere, forberede og behandle saker om

- a) vedtak om medisinsk undersøkelse og behandling, jf. § 3-7
- b) vedtak om behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov, jf. § 3-8
- c) akuttvedtak om omsorgsovertakelse, jf. § 4-2
- d) vedtak om midlertidig flytteforbud, jf. § 4-3
- e) akuttvedtak om plassering i atferdsinstitusjon, jf. § 4-4

- f) akuttvedtak om plassering av barn i institusjon når det er fare for menneskehandel, jf. § 4-5
- g) vedtak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-1
- h) oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-7
- i) vedtak om fratakelse av foreldreansvar, jf. § 5-8
- j) vedtak om oppheving av vedtak om fratakelse av foreldreansvar, jf. § 5-9
- k) vedtak om adopsjon, jf. § 5-10
- l) vedtak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke, jf. § 6-2
- m) vedtak om plassering i institusjon ved fare for menneskehandel, jf. § 6-6
- n) vedtak om samvær, jf. §§ 7-2 og 7-3.

Ansvarlige organer kan pålegge myndighetene å gi taushetsbelagte opplysninger også i saker etter § 3-4 om pålegg om hjelpetiltak når det er nødvendig for å unngå at et barn havner i en alvorlig situasjon som beskrevet i § 5-1 om omsorgsovertakelse.

Adgangen til å pålegge myndighetene å gi taushetsbelagte opplysninger gjelder også når vedtak som er truffet av barneverns- og helsenemnda, skal prøves rettslig etter § 14-25.

Så langt det er mulig, skal opplysninger innhentes i samarbeid med den saken gjelder, eller slik at vedkommende får kjennskap til at opplysningene innhentes. Sakens parter skal få informasjon om pålegget og hva det innebærer, hvis ikke slik informasjon kan hindre eller vanskeliggjøre at barnevernstjenesten får gitt barnet tilstrekkelig hjelp.

Også yrkesutøvere i medhold av helsepersonelloven, psykisk helsevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, familievernkontorloven og friskolelova plikter å gi opplysninger etter denne bestemmelsen. Det samme gjelder meklere i ekteskapssaker og private som utfører oppgaver for staten, fylkeskommuner eller kommuner, og de som utfører slike oppgaver på vegne av organisasjoner.

Myndigheter med ansvar etter denne loven kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven.

§ 13-5 Barnevernets opplysningsplikt

Barnevernstjenesten skal på eget initiativ gi opplysninger til helse- og omsorgstjenesten i kommunen når det er grunn til å tro at en gravid kvinne misbruker rusmidler på en slik måte at det er overveiende sannsynlig at barnet vil bli født med skade, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 10-3. Taushetsplikten er ikke til hinder for at slike opplysninger gis. Barnevernstjenesten plikter å gi slike opplysninger også etter pålegg fra de organene som er ansvarlige for gjennomføringen av helse- og omsorgstjenesteloven.

Barnevernstjenesten skal uten hinder av taushetsplikt gi informasjon til politiet om at det er truffet vedtak om skjult adresse i samsvar med denne loven. Barnevernstjenesten skal gi informasjon til politiet så snart som mulig.

Dersom påtalemyndigheten har besluttet overføring av en sak til barnevernstjenesten etter straffeprosessloven § 71 b, skal barnevernstjenesten underrette påtalemyndigheten om hvorvidt den treffer vedtak i saken eller ikke.

Dersom et barn er bortført fra barnevernet og til en annen stat, skal barnevernstjenesten gi opplysninger til myndighetene i barnets oppholdsstat, dersom det er forsvarlig og til barnets beste.

Barnevernet skal gi opplysninger til andre offentlige myndigheter når dette følger av annen lov eller forskrift.

§ 13-6 Behandling av personopplysninger

Organer som utfører oppgaver etter denne loven, kan behandle personopplysninger, blant annet opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven.

Bestemmelsen omfatter også private som utfører oppgaver etter denne loven.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, adgangen til viderebehandling, utlevering, registerføring og tilgang til registre.

Kapittel 14. Behandling av saker i barneverns- og helsenemnda

§ 14-1 Saklig og stedlig virkeområde for barneverns- og helsenemnda

Barneverns- og helsenemnda er et uavhengig og upartisk avgjørelsesorgan. Nemnda avgjør nærmere bestemte saker om tvang etter barnevernsloven og enkelte saker etter helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven.

Nemnda avgjør saker som reises av kommunene innenfor nemndas stedlige virkeområde. Departementet bestemmer nemndenes stedlige virkeområde.

Departementet kan av hensyn til hensiktsmessig saksavvikling eller i særlige tilfeller bestemme at saker som reises i én kommune, i en avgrenset periode skal avgjøres i en annen nemnd enn fastsatt etter annet ledd.

Departementet kan gi forskrift om nemndenes stedlige virkeområde.

§ 14-2 Nemndas sammensetning

Hver nemnd skal bestå av nemndledere, et utvalg av fagkyndige og et utvalg av alminnelige medlemmer. Nemndlederen skal oppfylle kravene for å bli dommer.

Departementet kan bestemme at det alminnelige medlemsutvalget skal deles i underutvalg som dekker ulike deler av nemndenes stedlige virkeområde.

Departementet oppnevner utvalg av fagkyndige og utvalg av alminnelige medlemmer. Oppnevningen gjelder for fire år om gangen. Det alminnelige medlemsutvalget oppnevnes fra utvalget av meddommere som velges etter domstolloven § 66 første ledd.

Departementet kan gi forskrift om hvilke krav som skal stilles til medlemmene av det alminnelige medlemsutvalget og utvalg av fagkyndige.

§ 14-3 *Nemndas sammensetning i enkeltsaker*

Saker som nevnt i § 14-1 første ledd annet punktum skal behandles av en ordinær nemnd. En ordinær nemnd skal bestå av nemndlederen, ett medlem fra det alminnelige medlemsutvalget og ett fra utvalget av fagkyndige.

Nemndlederen kan beslutte at særlig vanskelige saker skal behandles av en utvidet nemnd. En utvidet nemnd skal bestå av nemndlederen, to medlemmer fra det alminnelige medlemsutvalget og to fra utvalget av fagkyndige.

Nemndlederen kan avgjøre en sak alene dersom det er forsvarlig og partene i saken samtykker til det.

Nemndlederen kan avgjøre en sak alene også dersom saken gjelder krav om endring av tidligere vedtak eller dom, pålegg om utredning i senter for foreldre og barn etter § 2-3 eller pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4, og nemndlederen finner det ubetenkelig under hensyn til sakens tema, vanskelighetsgrad og behovet for fagkyndighet.

Dersom en sak gjelder forlengelse av nemndas vedtak etter § 6-6 om plassering i institusjon når det er fare for at et barn kan utnyttes til menneskehandel, skal nemndlederen avgjøre saken alene.

§ 14-4 *Habilitet*

Domstolloven kapittel 6 om habilitet gjelder for nemndlederen og medlemmene. At nemndledere og medlemmer tidligere har vært med på å behandle saker med de samme partene eller i samme sakskompleks i nemnda, medfører ikke i seg selv inhabilitet.

§ 14-5 *Hovedprinsippene for saksbehandlingen i nemnda*

Saksbehandlingen skal være rettferdig, forsvarlig, rask, effektiv og tillitsskapende. Nemnda skal sørge for at partene i saken

- får argumentere for sin sak og føre bevis, normalt ved muntlige forklaringer direkte for nemnda
- får mulighet til å imøtegå motpartens argumentasjon og bevis
- behandles likeverdig og får nødvendig veiledning.

Nemnda skal sørge for at bevisførselen gir et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag, og skal foreta en selvstendig

og reell vurdering av sakens bevis. Nemndas vedtak og andre viktige avgjørelser skal begrunnes.

Nemndlederen har ansvaret for at saker behandles i samsvar med første og annet ledd. Nemndlederen skal planlegge og lede saksforberedelser, forhandlingsmøter og rådslagningsmøter blant nemndas medlemmer. Nemndlederen skal påse at saksbehandlingen er tilpasset sakens art, omfang og vanskelighetsgrad.

§ 14-6 *Partenes rett til dokumentinnsyn*

Partene har rett til innsyn i sakens dokumenter og kan kreve kopi av dem. Begrensningene i partenes rett til å se saksdokumenter etter forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav d og annet ledd, gjelder ikke for disse dokumentene.

Partene har ikke rett til innsyn i opplysninger om identiteten til anonyme vitner eller andre opplysninger som kan bidra til å avsløre barnets adresse i tilfeller der barnet bor på skjult adresse. Det samme gjelder saker hvor det er fremmet krav om at barnet skal bo på skjult adresse.

§ 14-7 *Advokater for partene*

Den offentlige parten skal normalt være representert av en advokat.

Nemnda skal oppnevne advokat for de private partene. Advokaten skal straks gjøres kjent med kommunens begjæring om tiltak med vedlagte dokumenter og gis en frist for tilsvarende etter § 14-10.

Departementet kan gi forskrift om utvalg av en bestemt gruppe advokater som kan oppnevnes for private parter.

§ 14-8 *Innledning av sak for nemnda*

En sak for nemnda innledes ved at kommunen sender en begjæring om tiltak til nemnda.

En klagesak etter § 5-5 skal forberedes av kommunen etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 33 første til fjerde ledd.

Når en sak gjelder krav fra den private parten om endringer i et tidligere vedtak, skal kommunen forberede og sende saken til nemnda snarest mulig, og senest innen tre måneder etter at kommunen mottok kravet. I særlige tilfeller kan fristen være seks måneder.

Dersom statsforvalteren blir kjent med forhold som tilsier at det bør iverksettes tiltak som krever vedtak i nemnda, kan statsforvalteren sende begjæring som nevnt i første ledd.

§ 14-9 *Begjæring om tiltak*

Kommunens begjæring om tiltak skal minst inneholde

- navn på nemnda
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger

- c) en kort beskrivelse av hvilke tiltak kommunen krever
- d) en redegjørelse for foreldrenes rettslige og faktiske tilknytning til barnet og en begrunnelse for forslaget om hvem som er sakens parter
- e) kommunens fremstilling av saken
- f) en oversikt over de bevisene kommunen vil føre, blant annet oversikt over vitner og sakkyndige, med opplysninger om hva vitneforklaringene og de sakkyndiges forklaring gjelder
- g) forslag til vedtak med en kort oppsummerende redegjørelse for omstendighetene som begrunner forslaget, og med henvisning til de rettsreglene som gjøres gjeldende
- h) informasjon om hvorvidt barnet ønsker partsrettigheter etter § 12-3 annet ledd, og kommunens vurdering av om barnet bør innvilges partsrettigheter
- i) informasjon om barnet ønsker å bli hørt, og eventuelt hvordan.

Begjæringen skal gi grunnlag for en forsvarlig behandling av saken. Begjæringen skal være utformet slik at de private partene kan ta stilling til kommunens krav om tiltak og forberede saken. Kommunens argumentasjon skal ikke gå lenger enn nødvendig. I begjæringen skal kommunen redegjøre for forhold som kan ha betydning for nemndlederens vurdering av den videre saksbehandlingen, nemndas sammensetning og avgjørelsesform.

Dersom en begjæring ikke oppfyller vilkårene i første og annet ledd, skal nemndlederen gi pålegg om retting av begjæringen og sette en kort frist for rettingen. Nemndlederen kan avvise saken dersom begjæringen ikke rettes innen fristen.

§ 14-10 Tilsvaret fra private parter

Nemnda skal straks varsle private parter om kommunens begjæring om tiltak, og nemnda skal sette en kort frist for tilsvaret, normalt ti dager. Tilsvaret skal inneholde

- a) en redegjørelse for partenes syn på begjæringen og kommunens fremstilling av saken
- b) en oversikt over de bevisene de private partene vil føre, blant annet oversikt over vitner og sakkyndige, med opplysninger om hva vitneforklaringene og de sakkyndiges forklaring gjelder
- c) en redegjørelse for forhold som kan ha betydning for nemndlederens vurdering av den videre saksbehandlingen, nemndas sammensetning og avgjørelsesform.

§ 14-11 Saksforberedelsen i nemnda

Gjennom saksforberedelsen skal rammene for saken i nemnda fastsettes i overensstemmelse med hovedprinsippene for saksbehandlingen etter § 14-5.

Nemndlederen skal vurdere og om nødvendig ta avgjørelser om den videre behandlingen av begjæringen, blant annet om

- a) nemndas sammensetning
- b) om saken kan være egnet for samtaleprosess
- c) behovet for møter, herunder saksforberedende møte og forhandlingsmøte
- d) tema, tid og sted for møter
- e) behovet for ytterligere bevisførsel, herunder sakkyndige utredninger
- f) bevisførselens form
- g) hvordan barnet skal bli hørt, jf. § 14-13
- h) behovet for tolk i møter i nemnda.

Dersom de faktiske forholdene i en sak er uoversiktlige, kan nemndlederen pålegge kommunen å gi en kortfattet, systematisert redegjørelse for de faktiske forhold eller deler av dem. Nemndlederen skal gi de private partene en frist til å uttale seg om hvilke deler av redegjørelsen de aksepterer, og hvilke deler de ikke aksepterer. Dersom de private partene ikke aksepterer redegjørelsen, kan nemndlederen anmode dem om kort å redegjøre for sitt syn. Nemndlederen kan oppfordre partene til å samarbeide om redegjørelsen.

Nemndlederen kan kreve at partene gir en kort avsluttende redegjørelse for forslag til vedtak, de omstendighetene som begrunner forslaget, de rettsreglene som gjøres gjeldende, og de bevisene partene vil føre.

Saker som gjelder de private partenes felles barn, kan behandles felles og til felles avgjørelse uten at lovbestemt taushetsplikt er til hinder for det.

Departementet kan gi forskrift om krav til sakkyndiges mandater, rapporter og egenerklæringer.

§ 14-12 Avgjørelser under saksforberedelsen

Avgjørelser om saksbehandlingen under saksforberedelsen treffes av nemndleder. Dersom nemndlederen ikke har mulighet til å ta en avgjørelse raskt, kan en annen nemndleder ta avgjørelsen.

Avgjørelser som nevnt i første ledd kan omgjøres dersom det er nødvendig for å sikre en forsvarlig saksbehandling. Avgjørelser som er tatt under saksforberedelsen, er ikke bindende under forhandlingsmøtet.

Nemndlederen kan avvise eller heve en sak under saksforberedelsen.

§ 14-13 Høring av barn i saker for nemnda

Nemnda må avgjøre etter en konkret vurdering i den enkelte sak hvordan barnet skal høres under nemndas behandling av saken. Barnet kan uttale seg direkte til nemnda, eller nemnda kan oppnevne en talsperson for barnet eller oppnevne en sakkyndig til å snakke med barnet.

Departementet kan gi forskrift om barns medvirkning i saker for nemnda.

§ 14-14 Samtaleprosess

Nemndlederen kan tilby partene å delta i en samtaleprosess som alternativ til ordinær behandling, dersom saken er egnet for det. Formålet med samtaleprosessen er å bedre partenes kommunikasjon og gi dem mulighet til å bli enige om løsninger til barnets beste som hel eller delvis løsning på saken.

Partene må samtykke til samtaleprosessen. Private parter skal representeres av advokat. Nemndlederen kan oppnevne en sakkyndig for å bistå i samtaleprosessen.

Nemndlederen skal påse at hensynet til barnets beste og de private partenes rettsikkerhet blir ivaretatt. Nemndleder kan gi partene anledning til å prøve ut en midlertidig ordning for en nærmere fastsatt tid. Nemndlederen kan når som helst avbryte samtaleprosessen og henvise saken til ordinær behandling.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av samtaleprosesser, herunder om unntak fra fristkravene i kapittel 4 og 14.

§ 14-15 Innkalling av partene til forhandlingsmøte

Nemnda skal innkalle partene til forhandlingsmøte. Parter som har en advokat som prosessfullmektig, innkalles via advokaten. Parter som ikke har advokat, innkalles direkte. Om nødvendig kan partene innkalles ved forkynning i samsvar med § 14-24. Nemnda kan unnlate å forkynne innkallingen etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 16 tredje ledd.

Saken kan behandles selv om en privat part uteblir, så lenge parten er innkalt etter reglene i første ledd.

§ 14-16 Forhandlingsmøte eller skriftlig behandling

Saker for nemnda skal behandles så hurtig som hensynet til en forsvarlig saksbehandling gjør mulig.

Nemndlederen kan treffe vedtak etter skriftlig behandling uten å ha gjennomført forhandlingsmøte dersom det er forsvarlig, og partene i saken samtykker til det.

Nemndlederen kan treffe vedtak etter skriftlig behandling uten å ha gjennomført forhandlingsmøte dersom saken gjelder krav om endring av tidligere vedtak eller dom, pålegg om utredning i senter for foreldre og barn etter § 2-3 eller pålegg om hjelpetiltak etter § 3-4, og nemndlederen finner det ubetenkelig. Vurderingen skal omfatte blant annet sakens tema, vanskelighetsgrad og behovet for fagkyndighet.

Når vilkårene i andre eller tredje ledd er oppfylt, kan det treffes vedtak på grunnlag av en kombinasjon av forhandlingsmøte og skriftlig behandling.

Nemndlederen styrer forhandlingsmøtet og påser at det gjennomføres innenfor de rammene som er fastsatt. For øvrig gjelder tvisteloven § 9-15 tilsvarende så langt den passer.

§ 14-17 Møter for lukkede dører

Nemndas møter holdes for lukkede dører.

Nemnda kan likevel beslutte at møtet skal holdes helt eller delvis for åpne dører, når partene begjærer det eller samtykker til det, og nemnda finner det ubetenkelig.

Dersom partene samtykker, og nemnda finner det ubetenkelig, kan nemnda beslutte at personer som har tilknytning til en av partene, kan være til stede under forhandlingene. Det samme gjelder for personer som ønsker å være til stede i opplæringsøyemed. Nemnda kan på samme vilkår gi personer adgang til å være til stede under forhandlingene og ved nemndas rådslagningsmøte når det skjer i forskningsøyemed.

Personer som får være til stede etter denne bestemmelsen, har taushetsplikt og referatforbud hvis ikke nemnda beslutter noe annet.

§ 14-18 Bevisføring

For nemnda gjelder følgende regler i tvisteloven om bevisføring tilsvarende så langt de passer:

- a) kapittel 21 om alminnelige regler om bevis, unntatt § 21-4
- b) kapittel 22 om bevisforbud og bevisfritak
- c) kapittel 24 om vitnebevis
- d) kapittel 25 om sakkyndigbevis
- e) kapittel 26 om realbevis
- f) kapittel 27 om bevisopptak i rettssak.

Nemnda kan legge sakkyndigbevis til grunn bare dersom de har vært vurdert av barnesakkyndig kommisjon, jf. § 12-8. Dette gjelder likevel ikke ved behandling av akuttvedtak.

§ 14-19 Nemndas avgjørelsesgrunnlag

Avgjørelser etter et forhandlingsmøte tas på grunnlag av behandlingen av saken i møtet. Nemndlederen kan beslutte at skriftlige redegjørelser om faktiske forhold etter § 14-11 tredje ledd skal inngå i avgjørelsesgrunnlaget.

Dersom saken avgjøres uten forhandlingsmøte, er avgjørelsesgrunnlaget sakens dokumenter og eventuell bevisførsel i saksforberedende møte.

Dersom saken avgjøres på grunnlag av en kombinasjon av forhandlingsmøte og skriftlig behandling, er avgjørelsesgrunnlaget behandlingen i forhandlingsmøtet og sakens dokumenter.

Når nemnda behandler klager på akuttvedtak og vedtak om midlertidig flytteforbud, gjelder § 14-23 tredje ledd.

§ 14-20 Nemndas vedtak

Nemnda skal treffe vedtak i saken snarest mulig og senest to uker etter at forhandlingsmøtet ble avsluttet. Dersom fristen ikke overholdes, skal årsaken oppgis i vedtaket.

For rådslagningsmøte og avstemning gjelder tvisteloven § 19-3 tilsvarende så langt den passer.

Et vedtak skal begrunnes som en dom. Tvisteloven § 19-6 gjelder tilsvarende så langt den passer. Det skal fremgå av vedtaket hva som er barnets mening, og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste og hensynet til familieband er vurdert, skal også fremgå av vedtaket.

Ved forkynning av vedtaket skal nemnda gjøre partene oppmerksom på at de kan kreve rettslig prøving, jf. § 14-25.

Nemndas vedtak blir bindende når det er underskrevet av alle nemndas medlemmer. Nemndlederen underskriver til slutt.

§ 14-21 Retting av feil i nemndas vedtak

For retting av feil i nemndas vedtak gjelder tvisteloven § 19-8 tilsvarende så langt den passer. Nemnda plikter å behandle en begjæring om retting av feil i vedtak når begjæringen fremsettes innen fristen for å kreve rettslig prøving.

Dersom nemnda ved en feil eller forglemmelse ikke har truffet vedtak om krav som har vært fremsatt av partene under saken, kan nemnda treffe tilleggsvedtak. Tvisteloven § 19-9 gjelder tilsvarende så langt den passer.

§ 14-22 Vurdering av akuttvedtak og vedtak om midlertidig flytteforbud

Akuttvedtak etter §§ 4-2, 4-4 og 4-5 og vedtak om midlertidig flytteforbud etter § 4-3 skal straks etter iverksettingen sendes til nemnda. Nemndlederen vurderer om vedtaket skal godkjennes. Nemndlederen skal avgjøre saken snarest, og om mulig innen 48 timer etter at nemnda har mottatt den.

Nemndlederen kan innhente ytterligere opplysninger når det er nødvendig for å ta stilling til godkjenningsspørsmålet.

Nemndlederen skal gi en kort begrunnelse for avgjørelsen.

§ 14-23 Klage på akuttvedtak og vedtak om midlertidig flytteforbud

De private partene kan påklage akuttvedtak etter § 4-2 første og annet ledd, § 4-4 og § 4-5 og vedtak om midlertidig flytteforbud etter § 4-3. Klagen fremsettes direkte for nemnda.

Klagen behandles av nemndlederen alene. I særlige tilfeller kan nemnda settes som en ordinær nemnd, jf. § 14-3.

Det skal holdes et møte der partene får mulighet til å redegjøre for sitt syn og til å føre de bevisene som nemndlederen tillater.

Vedtak i klagesaken skal treffes innen én uke etter at nemnda mottok saken. Dersom klagen er behandlet av

en ordinær nemnd, er fristen for å treffe vedtak to uker etter at nemnda mottok saken.

§ 14-24 Forkynning av nemndas vedtak

Nemndas vedtak forkynnes ved oversendelse, jf. domstolloven § 163 a.

Nemnda kan beslutte at et vedtak skal forkynnes ved stevnevitne etter reglene i domstolloven dersom den finner det nødvendig.

Domstollovens regler om gjennomføring av forkynning gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 14-25 Rettslig prøving av nemndas vedtak

De private partene eller kommunen kan bringe nemndas vedtak inn for tingretten for rettslig prøving etter reglene i tvisteloven kapittel 36. For barns adgang til å kreve rettslig prøving gjelder § 12-3.

Fristen for å reise søksmål om rettslig prøving er én måned fra den dagen da den som har rett til å reise søksmål, fikk melding om vedtaket. Retten kan gi tillatelse til å reise søksmål selv om søksmålsfristen ikke er overholdt.

Retten kan legge sakkyndigbevis til grunn bare dersom de har vært vurdert av barnesakkyndig kommisjon, jf. § 12-8. Dette gjelder likevel ikke ved rettslig prøving av akuttvedtak.

Kapittel 15. Kommunens og barnevernstjenestens ansvar og oppgaver

§ 15-1 Kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

§ 15-2 Kommunens overordnede ansvar for barnevernstjenesten

Kommunen har ansvar for å utføre de oppgavene i denne loven som ikke er lagt til et statlig organ.

Kommunen skal sørge for nødvendig opplæring og veiledning av barnevernstjenestens personell. Personellet har plikt til å delta i den opplæringen og veiledningen som blir bestemt. Departementet kan gi forskrift om opplæring.

Kommunen skal tilby veiledet praksis i barnevernstjenesten når en utdanningsinstitusjon ber om det. Kommunen skal samarbeide med utdanningsinstitusjonen om gjennomføring av veiledet praksis.

Kommunen skal ha internkontroll etter reglene i kommuneloven § 25-1.

§ 15-3 Barnevernstjenestens organisering og oppgaver

I hver kommune skal det være en barnevernstjeneste som utfører oppgaver etter denne loven. Barnevernstjenesten skal ha en leder.

Barnevernstjenesten har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd. Ansvarer omfatter tiltak rettet mot barnets omsorgssituasjon eller atferd.

Barnevernstjenesten skal blant annet

- a) gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger
- b) gjennomføre undersøkelser av barnets omsorgssituasjon
- c) treffe vedtak om hjelpetiltak
- d) forberede saker for behandling i barneverns- og helsenemnda
- e) iverksette og følge opp tiltak.

Barnevernstjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid.

Kommunestyret selv skal minst én gang i året få en redegjørelse om tilstanden i barnevernstjenesten.

§ 15-4 Stedlig ansvarsområde

Den kommunen der et barn oppholder seg, har ansvaret for å yte tjenester og iverksette tiltak etter denne loven.

Den kommunen der et barn sist var registrert bostatt, har ansvaret for å yte tjenester og iverksette tiltak etter denne loven når barnet oppholder seg i en annen stat, jf. § 1-2.

Kommunen kan inngå avtale om at ansvaret for en barnevernssak overføres til en annen kommune som barnet har tilknytning til.

Dersom det oppstår tvist mellom kommuner om hvilken kommune som har ansvaret for saken, kan kommunene kreve at statsforvalteren avgjør tvisten. Departementet kan gi forskrift om hvordan tvisten skal behandles.

§ 15-5 Ansvarer for å reise sak

Kommunen der barnet oppholder seg, har ansvaret for å reise sak for barneverns- og helsenemnda etter §§ 3-7, 3-8, 5-1, 6-2 og 6-6. Når det er truffet vedtak etter kapittel 4 om akutttiltak, har kommunen der barnet oppholdt seg da vedtaket ble truffet, ansvar for å reise sak etter første punktum. En sak er reist når begjæring om tiltak er sendt til nemnda.

Den kommunen som har sendt begjæring om tiltak til nemnda, har ansvaret for saken selv om barnets tilknytning til kommunen endrer seg i tidsrommet fra begjæringen om tiltak er sendt nemnda, og til vedtaket er

truffet. Ansvarer for saken bortfaller dersom den kommunen som har reist saken, ikke får medhold i saken.

Den kommunen som har sendt begjæring om tiltak til nemnda, har ansvaret for saken selv om barnet oppholder seg i en annen stat.

Den kommunen som har reist saken, har ansvaret for gjennomføring og oppfølging av vedtaket. Kommunen har ansvaret for saken selv om barnets tilknytning til kommunen skulle endre seg. Dette gjelder også når det er truffet vedtak etter §§ 3-2 og 6-1.

Kommunen kan avtale med en annen kommune som barnet har tilknytning til, at ansvaret for å reise sak, gjennomføre og følge opp vedtaket overføres til denne kommunen.

§ 15-6 Krav til kompetanse for barnevernstjenestens personell m.m.

Personell i barnevernstjenesten som skal utføre oppgaver etter § 15-3 tredje ledd, skal fra 1. januar 2031 oppfylle ett av følgende vilkår:

- a) barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå
- b) relevant bachelorutdanning dersom det innen 1. januar 2031 kan dokumenteres minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet i tillegg til at det er gjennomført en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.

Bestemmelsen gjelder også for barnevernstjenestens leder og lederens stedfortreder, for sakkyndige som barnevernstjenesten har engasjert etter § 2-2, og for personell som bistår barnevernstjenesten med utredning som barne-, ungdoms- og familieetaten tilbyr etter § 16-3 fjerde ledd bokstav a.

Kommunen kan gi midlertidig dispensasjon fra kravet om mastergrad i tilfeller der stillingen det søkes om dispensasjon for har vært offentlig utlyst, og ingen kvalifiserte søkere har meldt seg. Kommunen skal lage en ettårig plan for systematisk veiledning av den nyansatte ved utførelse av de oppgavene som følger av § 15-3 tredje ledd. Kommunen skal informere statsforvalteren om at midlertidig dispensasjon er gitt.

Den ansatte må innen tre år fra tidspunktet for tiltrædelse ha gjennomført og bestått en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng. Kommunen kan gi varig unntak fra kravet om mastergrad når det foreligger dokumentasjon på bestått videreutdanning. Kommunen skal informere statsforvalteren om at varig unntak er gitt.

§ 15-7 Bistand fra private tjenesteytere

Kommunen kan inngå avtale med private tjenesteytere om bistand til å utføre oppgaver og tjenester etter denne loven som innebærer utøvelse av offentlig myndighet. Den private tjenesteyteren kan ikke overdra avtalen til andre.

Når barnevernstjenesten utfører oppgaver etter § 15-3 tredje ledd, kan den bare la seg bistå av private som oppfyller kompetansekravene etter § 15-6.

Kommunen kan ikke inngå avtale med private tjenesteytere om bistand til å

- a) fungere som leder og stedfortredende leder av barnevernstjenesten
- b) treffe avgjørelser og vedtak
- c) representere barnevernstjenesten i barnevern- og helsenemnda
- d) velge og godkjenne fosterhjem
- e) utarbeide og evaluere planer etter lovens kapittel 7 og 8.

§ 15-8 Samarbeid og samordning

Barnevernstjenesten skal samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi barnet et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

Barnevernstjenesten skal, i tillegg til å følge opp enkelte barn, samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteyterne slik at barnevernstjenesten og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteyter menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

Barnevernstjenesten bør også samarbeide med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge.

§ 15-9 Rett til individuell plan

Barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester har rett til å få utarbeidet en individuell plan. Barnevernstjenesten skal samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteytere om planen for å bidra til et helhetlig tjenestetilbud for barnet.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke grupper av barn plikten etter første ledd omfatter, og om innholdet i individuelle planer.

§ 15-10 Barnevernstjenestens ansvar for oppfølging av barn i fengsel

Når barnevernstjenesten har fått melding om fengslingsmøte etter straffeprosessloven § 183 tredje ledd, skal den være til stede i hvert fengslingsmøte, hvis ikke retten kommer til at det åpenbart er unødvendig at barnevernstjenesten deltar i flere møter enn det første. Bar-

nevernstjenesten skal uttale seg om behovet for tiltak etter kapittel 3, 5 og 6 og gi informasjon om arbeidet med å iverksette tiltak. Reglene i straffeprosessloven § 118 gjelder tilsvarende.

Når et barn under 18 år sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, skal barnevernstjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og barnet. Barnevernstjenesten skal delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak etter endt varetekt eller straffegjennomføring. Barnevernstjenestens oppfølging av et barn under opphold i fengsel skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år etter § 3-6 første ledd.

§ 15-11 Kommunens økonomiske ansvar

Kommunen skal sørge for bevilgninger som er nødvendige for å yte tjenester og sette i verk tiltak som den har ansvaret for etter denne loven.

Den kommunen som er ansvarlig for å yte tjenester eller sette i verk tiltak etter § 15-4 eller § 15-5, dekker utgiftene til tjenestene og tiltakene. Når kommunen benytter seg av barne-, ungdoms- og familieetatsens tjenester og tiltak, betaler kommunen egenandel etter § 16-5 tredje ledd.

Kommunen dekker sine egne utgifter til saker i barnevern- og helsenemnda. Kommunen dekker i tillegg utgifter til private parter vitner som er nødvendige for å få opplyst saker i nemnda.

Kommunen dekker sine egne utgifter med saken ved rettslig prøving av nemndas vedtak etter § 4-25.

§ 15-12 Kommunens adgang til å kreve oppfostringsbidrag fra foreldre

Når et barn er plassert utenfor hjemmet som følge av et vedtak etter denne loven, kan kommunen kreve at foreldrene skal betale oppfostringsbidrag fra måneden etter at vedtaket ble iverksatt, og til den måneden da vedtaket opphører. Kommunen kan kreve oppfostringsbidrag fra foreldrene bare dersom det anses som rimelig ut fra foreldrenes økonomiske situasjon.

Krav om bidrag eller endring av fastsatt bidrag etter første ledd skal sendes til bidragsfogden. Bidragsfogden etter denne bestemmelsen er det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet utpeker, og dette organet avgjør kravet og fastsetter beløpet. Den bidragspliktige kan sette frem krav om å få endret fastsatt bidrag eller ettergitt bidragsgjeld. Bidraget kan fastsettes eller endres med virkning fra inntil tre måneder før kravet ble mottatt. Bidrag som er fastsatt etter barneloven faller bort fra det tidspunktet bidrag kan fastsettes etter denne bestemmelsen. Barnevernstjenesten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi bidragsfogden de opplysninger som er nødvendige i den enkelte saken.

Bidragsfogdens vedtak kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet utpeker.

Bidrag etter denne bestemmelsen innkreves av Innkrevingsentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav etter bidragsinnkrevingsloven. Bidraget skal innbetales til kommunen.

Departementet kan gi forskrift om bidrag etter denne bestemmelsen.

§ 15-13 Forsøk for å utvikle samarbeidsformer

Kongen kan samtykke til at kommuner setter i gang forsøk for å utvikle samarbeidsformer mellom barnevernstjenesten og aktuelle samarbeidspartnere i statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning.

Kongen kan samtykke til at forsøket kan gjennomføres uten hinder av lovbestemt taushetsplikt etter denne loven og etter spesialisthelsetjenesteloven § 6-1, helsepersonelloven kapittel 5, forvaltningsloven §§ 13 til 13 f, barnehageloven § 44, helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 og opplæringslova § 15-1.

Kongen kan også samtykke til at det opprettes et felles register på forsøksstedet. Registeret skal angi hvorvidt de enkelte forvaltningsorganene har personopplysninger, og hvor opplysningene eventuelt finnes.

Kommunestyret skal fastsette vedtekter for det enkelte forsøk. Forvaltningsloven § 37 gjelder tilsvarende for utarbeidelse av slike vedtekter.

Vedtektene skal godkjennes av Kongen. I forbindelse med godkjenningen kan Kongen gjøre mindre endringer i vedtektene. Kongen kan gjøre mindre endringer i allerede godkjente vedtekter.

Kongen kan gi forskrift om forsøk etter denne bestemmelsen, herunder om godkjenning og iverksetting av forsøk.

Kapittel 16. Statlig barnevernsmyndighet

§ 16-1 Statlige barnevernsmyndigheters organisatoriske inndeling

De statlige barnevernsmyndighetene består av departementet, barne-, ungdoms- og familieetaten og statsforvalterne. De statlige barnevernsmyndighetene ledes av departementet.

Barne-, ungdoms- og familieetaten er inndelt i sentralt, regionalt og lokalt nivå. Etatens sentrale nivå leder etatens virksomhet.

Barnevernsinstitusjonene er statlig barnevernsmyndighet på lokalt nivå.

§ 16-2 Departementets ansvar og oppgaver

Departementet skal

- a) følge med på at loven og forskriftene og andre bestemmelser som gjelder for tjenester og tiltak etter denne loven, blir anvendt riktig og på en måte som tjener lovens formål

- b) sørge for at erfaringene med loven blir vurdert, og at det blir gjennomført nødvendige endringer i regelverket
- c) gi nødvendige retningslinjer og tilrettelegge for god saksbehandling
- d) sette i gang forskning som kan få betydning for løsningen av oppgaver etter loven
- e) sørge for å utvikle statistikk og analyser om barnevernet
- f) sørge for at det finnes et forsvarlig tilbud for utdanning av personell, og for at de som skal anvende loven får forsvarlig veiledning.

Departementet kan kreve at organer som hører inn under loven, uten hinder av taushetsplikt gir opplysninger som er nødvendige for at departementet skal kunne utføre sine oppgaver etter første ledd.

§ 16-3 Barne-, ungdoms- og familieetatens ansvar og oppgaver

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal yte tjenester og tilby tiltak etter denne loven til barn og unge som oppholder seg i Norge.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal etter anmodning fra kommunen

- a) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn utenfor hjemmet når det treffes akuttvedtak etter §§ 4-1, 4-2, 4-4 eller 4-5
- b) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i fosterhjem
- c) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i barnevernsinstitusjon. Staten kan i særlige tilfeller tilby plass i spesialisert fosterhjem.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal videre blant annet

- a) rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem
- b) etablere og drifte barnevernsinstitusjoner etter denne loven, som også kan ha tilknyttede spesialisttjenester for omsorg og behandling av barn
- c) godkjenne barnevernsinstitusjoner i samsvar med § 10-17, sentre for foreldre og barn i samsvar med § 10-21 og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere i samsvar med § 11-5
- d) tilby veiledet praksis i institusjon når en utdanningsinstitusjon ber om det, og samarbeide med utdanningsinstitusjonen om gjennomføring av veiledet praksis.

Barne-, ungdoms- og familieetaten kan tilby barnevernstjenesten

- a) utredning av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0 til 6 år dersom det er stor usikkerhet ved om et barn utsettes for alvorlig omsorgssvikt
- b) hjelpetiltak i etterkant av utredning etter bokstav a når det er nødvendig for at barnet skal få forsvarlig hjelp

- c) spesialiserte hjelpetiltak i hjemmet dersom slike tiltak kan forhindre at barn blir plassert utenfor hjemmet.

For å oppfylle plikten til å bistå kommunene etter annet ledd skal barne-, ungdoms- og familieetaten ha et tiltaksapparat som er tilgjengelig og tilstrekkelig differensiert.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal gjennomføre internkontroll for å sikre at oppgavene utføres i samsvar med de kravene som er fastsatt i loven eller i medhold av loven. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens egenart, aktiviteter og risikoforhold. Etaten skal også kunne redegjøre for hvordan kravene oppfylles. Departementet kan gi forskrift om internkontroll.

Departementet kan gi forskrift om barne-, ungdoms- og familieetatens myndighet, oppgaver og organisering på sentralt, regionalt og lokalt nivå.

§ 16-4 Samarbeid med institusjoner som hører inn under andre lover

Når barnevernstjenesten vurderer å plassere barn i institusjoner som er regulert av en annen lov, skal barne-, ungdoms- og familieetaten sørge for at det blir etablert et samarbeid med barnevernstjenesten og disse institusjonene. Kongen kan gi regler om samarbeidsordninger, herunder regler om plikt til å delta i slike ordninger.

§ 16-5 Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar og rett til å kreve kommunal egenandel

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal dekke den delen av utgiftene til barnevernsinstitusjoner som overstiger den andelen av utgiftene som kommunen plikter å betale etter tredje ledd. Det samme gjelder for utgiftene til fosterhjem etter § 16-3 annet ledd bokstav a og c, utredninger av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0 til 6 år etter § 16-3 fjerde ledd bokstav a og hjelpetiltak etter § 16-3 fjerde ledd bokstav b og c. Betalingsansvaret gjelder for tiltak og tjenester som barne-, ungdoms- og familieetaten tilbyr. Departementet kan avgrense varigheten av etatens betalingsansvar for akuttiltak etter § 16-3 annet ledd bokstav a.

Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar gjelder for personer under 20 år.

Barne-, ungdoms- og familieetaten kan kreve egenandel av kommunen når kommunen benytter seg av tjenester og tiltak som omfattes av første ledd. Satser for egenbetalingen fastsettes av departementet. Den kommunen som har søkt om tjenester og tiltak for barnet, skal betale egenandelen.

Departementet kan gi forskrift om barne-, ungdoms- og familieetatens betalingsansvar etter første ledd og kommunens egenandel etter tredje ledd, her-

under forskrift som fastsetter nærmere rammer for statens betalingsansvar.

§ 16-6 Særbestemmelser for Oslo kommune

Lovens bestemmelser om barne-, ungdoms- og familieetatens oppgaver og myndighet gjelder ikke Oslo kommune. I Oslo kommune skal etatens oppgaver og myndighet ivaretas av kommunen. Kommunens vedtak om godkjenning etter § 10-17 kan påklages til sentralt nivå i barne-, ungdoms- og familieetaten.

Departementet kan gi forskrift om Oslo kommunes plikter, oppgaver og kompetanse og om statlig tilsyn og kontroll.

§ 16-7 Statsforvalterens ansvar og oppgaver

Statsforvalteren skal

- føre tilsyn etter kapittel 17
- gi kommunene råd og veiledning
- behandle klager på barnevernstjenestens og barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak i samsvar med § 12-9 og barnevernsinstitusjoners vedtak om bruk av tvang i samsvar med § 10-14.

Kapittel 17. Statlig tilsyn

§ 17-1 Tilsynets formål

Det statlige tilsynets formål er å bidra til å styrke kvaliteten i barnevernet og til at barnevernsmyndighetene ivaretar barn og foreldres rettssikkerhet og yter forsvarelige tjenester og tiltak.

§ 17-2 Statens helsetilsyns oppgaver og ansvar

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsynet med barnevernsvirksomheten i de enkelte kommuner og med barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, samt med andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Statens helsetilsyn skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i denne loven med forskrifter.

Statens helsetilsyn kan føre tilsyn med lovligheten av oppfyllelse av plikter etter denne loven og forskrifter til loven.

§ 17-3 Statsforvalterens tilsynsansvar

Statsforvalteren skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter kapittel 1 til 15 i denne loven og plikter etter kommuneloven § 25-1. Reglene i kommuneloven kapittel 30 gjelder for denne tilsynsvirksomheten.

Statsforvalteren skal føre tilsyn med at barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere drives i samsvar med denne loven og forskrifter til loven.

Statsforvalteren skal også føre tilsyn med lovligheten av andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Ansvaret omfatter også tilsyn med private som utfører oppgaver etter denne loven.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av tilsynet.

§ 17-4 Tilsynsmyndighetenes tilgang til opplysninger

Statens helsetilsyn og statsforvalteren kan kreve at kommunale organer som hører inn under loven, barne-, ungdoms- og familieetaten, barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere gir de opplysninger og meldinger som er nødvendige for at myndighetene skal kunne utøve sine tilsynsoppgaver. Taushetsplikten er ikke til hinder for at slike opplysninger gis til myndighetene. I tillegg til å kreve opplysninger kan myndighetene kreve adgang til stedene.

§ 17-5 Pålegg og sanksjoner

Statsforvalteren kan gi barne-, ungdoms- og familieetaten pålegg om å rette forhold som er i strid med bestemmelser i denne loven. Pålegg kan også gis til private aktører som utfører oppgaver etter denne loven.

Dersom det avdekkes uforsvarlig drift ved en institusjon eller et senter, kan statsforvalteren gi institusjonens eller senterets leder eller eier pålegg om å rette forholdet eller å nedlegge driften.

Den som får varsel om pålegg, skal få en rimelig frist til å rette forhold før statsforvalteren gir pålegg. Statsforvalterens vedtak om pålegg kan påklages til Statens helsetilsyn.

§ 17-6 Mulkt

Dersom en kommune ikke overholder fristen for gjennomgang av meldinger etter § 2-1 og gjennomføring av undersøkelse etter § 2-2, kan statsforvalteren ilegge kommunen mulkt. Departementet kan gi forskrift om adgangen til å ilegge mulkt og om mulktens størrelse.

Kapittel 18. Avsluttende bestemmelser

§ 18-1 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

Fra den tid loven trer i kraft oppheves lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester.

Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

§ 18-2 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I følgende bestemmelser skal uttrykkene «barnevernloven» og «lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester» endres til «barnevernsloven»:

1. I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte § 6
2. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt § 5-43 første ledd bokstav h
3. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift § 3-4 første ledd bokstav a
4. I lov 22. juni 2012 nr. 43 om arbeidsgivers innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold § 8 første og annet ledd

2. I følgende bestemmelser skal uttrykket «barneverntjenesten» endres til «barnevernstjenesten»:

1. I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten § 40 nr. 3 bokstav f
2. I lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering § 10-4 annet og tredje ledd

3. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd nr. 2 bokstav a og b skal lyde:

- a) for den som er part i sak hvor barnevernet har fattet vedtak som nevnt i *barnevernsloven § 4-2 første og annet ledd og § 4-4 første ledd*, men hvor vedtaket ikke blir etterfulgt av at barnevernet starter forberedelse til sak som skal behandles av *barneverns- og helsenemnda* etter *kapittel 14 i barnevernsloven*.
- b) for den som er part i sak hvor barnevernet har startet forberedelse til sak som skal behandles av *barneverns- og helsenemnda* etter *kapittel 14 i barnevernsloven*, men hvor saken likevel ikke blir oversendt *nemnda*.

§ 17 tredje ledd nr. 1 og 2 skal lyde:

1. I saker som skal behandles av *barneverns- og helsenemnda* etter helse- og omsorgstjenesteloven.
2. saker som skal behandles av *barneverns- og helsenemnda* etter *kapittel 14 i barnevernsloven*.

4. I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

§ 55 første ledd tredje punktum skal lyde:

Trengst det, bør sakkunnige, *barnevernstenesta* eller sosialtenesta uttale seg før *statsforvalteren* avgjør spørsmålet.

§ 61 a skal lyde:

§ 61 a *Fritak for tieplikht for barnevernstenesta*

Barnevernstenesta kan uhindra av tieplikhta etter *barnevernsloven § 13-1* gi opplysningar til domstolen i sak om foreldreansvar, kvar barnet skal bu fast og samvær.

§ 64 fjerde ledd skal lyde:

Retten skal avgjøre spørsmålet om foreldreansvar ved dom. Retten bør innhente fråsegrner frå den kommunale *barnevernstenesta* der det trengst. Retten bør gje dei næraste slektningane til barnet eller dei som barnet bur saman med, høve til å uttale seg, med mindre dette er uturvande.

§ 64 syvende ledd skal lyde:

Retten skal gje melding til den kommunale *barnevernstenesta* og *statsforvaltaren* dersom ingen har vendt seg til retten etter § 64 a, eller dersom dommen fører til at ingen har foreldreansvar for barnet. *Barnevernstenesta* skal plassere og følgje opp barnet etter reglane i *barnevernsloven*.

§ 64 c første ledd skal lyde:

Retten skal av eige tiltak og utan ugrunna opphald ta avgjerd om foreldreansvar når det er teke ei førebels avgjerd og ingen har teke ut søksmål etter § 64. Dette gjeld ikkje dersom retten etter § 64 b har tatt avgjerd om at ingen skal ha foreldreansvaret, og gitt melding til den kommunale *barnevernstenesta* og *statsforvaltaren*.

§ 69 skal lyde:

§ 69 Tilhøvet mellom reglane om fostringsplikt etter barnelova og barnevernsloven

Fostringstilskot som er fastsette etter lova her fell bort frå det tidspunktet tilskot kan fastsetjast etter *barnevernsloven* § 15-13 første ledd.

5. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 71 b skal lyde:

Har noen som ikke er fylt 15 år, begått en ellers straffbar handling, kan påtalemyndigheten beslutte at saken skal overføres til *barnevernstjenesten*. *Barnevernstjenesten* skal underrette påtalemyndigheten om hvorvidt den treffer vedtak i saken eller ikke.

§ 183 tredje ledd skal lyde:

Er siktede under 18 år, skal påtalemyndigheten varsle *barnevernstjenesten* om fengslingen. *Barnevernstjenesten* skal møte til hvert fengslingsmøte, med mindre retten finner at deltagelse utover det første fengslingsmøtet er åpenbart unødvendig. *Barnevernstjenesten* skal uttale seg om behovet for tiltak etter *barnevernsloven* og gi informasjon om det arbeidet som pågår med å iverksette tiltak. Reglene i § 118 gjelder tilsvarende.

§ 226 første ledd bokstav e skal lyde:

- e. å tjene som forberedelse for *barnevernstjenestens* behandling av spørsmålet om det skal sette i verk tiltak etter *barnevernsloven*, og

§ 232 a skal lyde:

Når etterforskning settes i gang mot barn under 18 år og saken ikke er av bagatellmessig art, skal politiet straks underrette *barnevernstjenesten*. Er barnet i institusjon skal også institusjonen underrettes.

Barnevernstjenesten skal i saker som nevnt i første ledd underrettes om avhør av mistenkte dersom det er høve til det.

Når *barnevernstjenesten* har bedt om det, skal den også gis anledning til å uttale seg før tiltalspørsmålet avgjøres.

6. I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap skal § 26 a lyde:

§ 26 a Opplysningsplikt til barnevernet

Meklere som arbeider innenfor rammen av denne loven skal i sitt arbeid være oppmerksomme på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstjenesten*.

Meklere som arbeider innenfor rammen av denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til *barnevernstjenesten* uten ugrunnet opphold

- a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling,
- c) når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,
- d) når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd,
- e) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Meklere som arbeider innenfor rammen av denne loven, plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvarende med *barnevernsloven* § 13-4.

7. I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer gjøres følgende endringer:

§ 5-6 første ledd skal lyde:

Smittevernemnda skal sørge for at det blir oppnevnt advokat for de private parter. Advokaten skal omgående gjøres kjent med begjæring om tiltak med vedlagte dokumenter, og gis frist for tilsvarende etter *barnevernsloven* § 14-10.

§ 7-5 første og annet ledd skal lyde:

Gjennomføring av tiltak med tvang etter denne lovs §§ 5-2 og 5-3 avgjøres av smittevernemnda. Smittevernemnda er den av *barneverns-* og *helsenemndene*,

jf. *barnevernsloven § 14-1*, som departementet utpeker til denne oppgaven. Når det foreligger et alvorlig utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom, jf. § 1-3 nr. 4, kan flere nemnder utpekes til smittevernnemnder.

Reglene i *barnevernsloven kapittel 14* gjelder i den utstrekning annet ikke fremgår av loven her.

§ 7-6 første ledd skal lyde:

Smittevernnemnda settes sammen etter reglene i *barnevernsloven § 14-2*.

8. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 2-17 første ledd første punktum skal lyde:

Vilkårene for medlemskap i trygden etter kapitlet her anses ikke oppfylt i tidsrom da en person sitter i varetekt, soner straff, utholder tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg etter straffeloven eller er anbrakt i institusjon som nevnt i *barnevernsloven § 6-2*.

§ 3-25 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Barnetillegg for fosterbarn (se *barnevernsloven § 9-1*) ytes dersom pensjonisten har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram.

§ 6-4 første ledd tredje punktum skal lyde:

Likestilt med et privat pleieforhold er tilsyn og pleie av et barn som er plassert i et fosterhjem etter *barnevernsloven § 5-3 første ledd*.

§ 11-20 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Som barn regnes egne barn og fosterbarn, se *barnevernsloven § 9-1*, dersom medlemmet har forsørget fosterbarnet i de to siste årene før krav om barnetillegg blir satt fram.

§ 12-15 sjette ledd første punktum skal lyde:

Barnetillegg for fosterbarn (se *barnevernsloven § 9-1*) ytes dersom mottakeren har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram.

§ 17-9 tredje ledd skal lyde:

For fosterbarn (se *barnevernsloven § 9-1*) kan det ytes stønad til barnetilsyn etter § 15-10 eller § 15-11 første ledd bokstav d) når den gjenlevende har forsørget barnet de siste to årene eller oppfostringen tok til før dødsfallet.

§ 18-5 femte ledd skal lyde:

Når barnepensjon til barna i et barnekull beregnes, skal det ses bort fra søsken som mottar redusert barnepensjon på grunn av opphold i helseinstitusjon, eller som blir forpleid etter *barnevernsloven*.

§ 22-3 b første punktum skal lyde:

Grunnstønad og hjelpestønad til barn som er plassert i fosterhjem etter *barnevernsloven § 5-3 første ledd*, utbetales til fosterforeldrene.

§ 25-11 skal lyde:

§ 25-11 *Opplysningsplikt til barnevernet*

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstjenesten*.

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til *barnevernstjenesten* uten ugrunnet opphold

- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller *behandling*,
- når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for *behandling eller opplæring*,
- når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd,
- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med *barnevernsloven § 13-4*.

9. I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer skal § 10 lyde:

§ 10 *Opplysningsplikt til barnevernet*

Fagpersonell ved familievernkontor skal i sitt arbeid være oppmerksomme på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstjenesten*.

Fagpersonellet skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til *barnevernstjenesten* uten ugrunnet opphold

- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller *behandling*,
- når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for *behandling eller opplæring*,

- d) *når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd,*
- e) *når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.*

Fagpersonellet plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med *barnevernsloven § 13-4*.

10. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd tredje punktum skal lyde:

I tilfeller som omfattes av *barnevernsloven § 5-6* om forbud mot å ta med barnet ut av Norge, skal samtykke kun innhentes fra *barnevernstjenesten*.

§ 7 a skal lyde:

§ 7 a Underretningsplikt til kommunens barnevernstjeneste

Passmyndigheten skal straks underrette kommunens *barnevernstjeneste* om vedtak om nektelse eller tilbakekall av pass etter § 5 tredje ledd bokstav g, jf. § 7 første ledd bokstav b.

11. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa gjøres følgende endringer:

§ 13-2 skal lyde:

§ 13-2 Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring og videregående opplæring i institusjonar etter barnevernslova

Når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter *barnevernslova*, er det den fylkeskommunen der institusjonen ligg som har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring og videregående opplæring etter lova her. Fylkeskommunen der institusjonen ligg har rett til refusjon av utgifter til opplæringa frå fylkeskommunen der barnet eller den unge er busett på det tidspunktet det blir gjort vedtak om plassering, etter satsar fastsett av departementet.

Ansvaret omfattar barn og unge i institusjonar i fylkeskommunen som barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for etter *barnevernslova § 16-3 tredje ledd bokstav b* og barn og unge i private og kommunale institusjonar som er godkjende etter *barnevernslova § 16-3 tredje ledd bokstav c*. Dersom opplæringa skjer i institusjonen, skal institusjonen sørge for nødvendige lokale til formålet.

Departementet gir forskrifter om refusjon av utgifter til opplæring av barn og unge frå andre fylkeskommunar.

§ 15-3 skal lyde:

§ 15-3 Opplysningsplikt til barnevernet

Tilsette i skolen skal i arbeidet sitt vere merksame på forhold som kan føre til tiltak frå *barnevernstenesta*.

Tilsette i skolen skal utan hinder av teieplikta melde frå til *barnevernstenesta* utan ugrunna opphald

- a) *når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli mishandla, utsett for alvorlege manglar ved den daglege omsorga eller anna alvorleg omsorgssvikt,*
- b) *når det er grunn til å tru at eit barn har ein livstruande eller annan alvorleg sjukdom eller skade og ikkje kjem til undersøking eller behandling,*
- c) *når det er grunn til å tru at eit barn med nedsett funksjonsevne eller eit spesielt hjelpetrengande barn ikkje får dekt sitt særlege behov for behandling eller opplæring,*
- d) *når eit barn har vist alvorlege åtferdsvanskar i form av alvorlege eller gjentatte brotsverk, problematisk bruk av rusmidler eller ei anna form for utprega normlaus åtferd,*
- e) *når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli utnytta til menneskehandel.*

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, pliktar også å gi opplysningar etter pålegg i samsvar med *barnevernsloven § 13-4*.

§ 15-6 første ledd skal lyde:

Dersom *barnevernstenesta* har overteke omsorga etter *barnevernslova § 5-1*, har *barnevernstenesta* rett til å ta avgjerder på vegner av barnet. Tilsvarende gjeld vedtak om flytteforbod etter *barnevernslova § 4-3* og vedtak om plassering etter *barnevernslova § 4-2*.

12. I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter gjøres følgende endringer:

§ 3-4 sjette ledd skal lyde:

Har *barnevernstjenesten* overtatt omsorgen for en pasient eller bruker under 18 år etter *barnevernsloven § 4-2 eller 5-1*, gjelder første til femte ledd tilsvarende for *barnevernstjenesten*.

§ 4-4 fjerde og femte ledd skal lyde:

Har *barnevernstjenesten* overtatt omsorgen for et barn under 16 år etter *barnevernsloven § 4-2 eller 5-1*, har *barnevernstjenesten* rett til å samtykke til helsehjelp.

Når barnet er fylt 7 år, og når et yngre barn er i stand til å danne seg egne synspunkter på det samtykket dreier seg om, skal foreldrene, andre som har foreldreansvaret eller *barnevernstjenesten* gi barnet informasjon og anledning til å si sin mening før de avgjør spørsmål om å samtykke til helsehjelp. Det skal legges vekt på hva barnet mener, i samsvar med barnets alder og modenhet. Er barnet fylt 12 år, skal det legges stor vekt på hva barnet mener.

§ 4-5 andre ledd skal lyde:

Dersom *barnevernstjenesten* har overtatt omsorgen for barn mellom 16 og 18 år etter *barnevernsloven* § 5-1, har *barnevernstjenesten* rett til å samtykke til helsehjelp.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2 *Barnas rett til samvær med foreldrene i helseinstitusjon*

Barn har rett til samvær med minst en av foreldrene eller andre med foreldreansvaret under hele oppholdet i helseinstitusjon, med mindre dette er utilrådelig av hensyn til barnet, eller samværsretten er bortfalt etter reglene i barneloven eller *barnevernsloven*.

13. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. skal § 33 lyde:

§ 33. Opplysningsplikt til barnevernet

Den som yter helsehjelp, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstjenesten*.

Helsepersonell skal uten hinder av taushetsplikt etter § 21 melde fra til *barnevernstjenesten* uten ugrunnet opphold

- a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller *behandling*,
- c) når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for *behandling* eller *opplæring*,
- d) når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd,
- e) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Helsepersonell plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med *barnevernsloven* § 13-4.

I helseinstitusjoner skal det utpekes en person som skal ha ansvaret for videreformidling av opplysninger etter annet og tredje ledd. Denne personen skal uten ugrunnet opphold gi melder tilbakemelding på om melding etter annet ledd er videreformidlet. Dersom meldingen ikke er videreformidlet, skal det begrunnes. Melder har fortsatt et ansvar for å melde, dersom melder mener at vilkårene etter annet ledd er oppfylt. Personen som har ansvaret for videreformidling av opplysningene skal også påse at *barnevernstjenestens* tilbakemeldinger etter *barnevernsloven* § 13-3, uten ugrunnet opphold videreformidles til melder.

14. I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd skal § 2 annet ledd lyde:

Annen omsorgsperson eller *barnevernsinstitusjon* som har barn under 18 år boende fast hos seg, har rett til barnetrygd dersom barnet er bosatt i riket etter bestemmelsene i § 4.

15. I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar gjøres følgende endringer:

§ 7-4 skal lyde:

§ 7-4 Opplysningsplikt til barnevernet

Tilsette i skolen skal i arbeidet sitt vere merksame på forhold som kan føre til tiltak frå *barnevernstenesta*.

Tilsette i skolen skal utan hinder av teieplikta melde frå til *barnevernstenesta* utan ugrunna opphald

- a) når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli mishandla, utsett for alvorlege manglar ved den daglege omsorga eller anna alvorleg omsorgssvikt,
- b) når det er grunn til å tru at eit barn har ein livstruande eller annan alvorleg sjukdom eller skade og ikkje kjem til undersøking eller *behandling*,
- c) når det er grunn til å tru at eit barn med nedsett funksjonsevne eller eit spesielt hjelpetrengande barn ikkje får dekt sitt særlege behov for *behandling* eller *opplæring*,
- d) når eit barn viser alvorlege åtferdsvanskar i form av alvorlege eller gjentatte brotsverk, problematisk bruk av rusmidler eller ei anna form for utprega normlaus åtferd,
- e) når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli utnytta til menneskehandel.

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, pliktar også å gi opplysningar etter pålegg i samsvar med *barnevernsloven* § 13-4.

§ 7-7 overskriften og første ledd skal lyde:

§ 7-7 *Rett til å ta avgjerder på vegner av barnet når barnevernstenesta har overteke omsorga*

Dersom *barnevernstenesta* har overteke omsorga etter *barnevernslova* § 5-1, har *barnevernstenesta* rett til å ta avgjerder på vegner av barnet. Tilsvarande gjeld vedtak om flytteforbod etter *barnevernslova* § 4-3 og vedtak om plassering etter *barnevernslova* § 4-2.

16. I lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd første punktum skal lyde:

Etter reglene i loven her innkreves underholdsbi-
drag som påhviler noen etter barneloven, ekteskapsloven eller *barnevernsloven*.

§ 5 annet ledd annet punktum skal lyde:

Innkrevingssentralen skal også kreve inn bidrag fastsatt etter *barnevernsloven § 15-13* på grunnlag av omsorgsovertakelse.

17. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 261 første ledd lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en mindreårig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den mindreårige boende fast hos seg, eller som urettmessig unndrar den mindreårige fra noen som har omsorgen etter *barnevernsloven*, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som tar en mindreårig ut av landet eller holder tilbake en mindreårig i utlandet og ved det ulovlig unndrar den mindreårige fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse har foreldreansvar. Tilsvarende gjelder der det er fattet vedtak om omsorgsovertakelse, flytteforbud eller institusjonsplassering etter *barnevernsloven §§ 5-1, § 4-3, 6-2 eller § 6-6* eller der begjæring om slike tiltak er sendt *barneverns- og helsenemnda* etter *barnevernsloven § 14-9*, eller der det i en akutt situasjon er iverksatt midlertidig vedtak etter *barnevernsloven §§ 4-2, 4-4 og 4-5*.

18. I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 18 annet ledd skal lyde:

Barn som det er fattet vedtak om etter *barnevernsloven § 5-1 første ledd bokstav a til d, § 3-1 og § 3-4 første ledd bokstav b*, har rett til prioritet ved opptak i barnehage.

§ 31 femte og sjette ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp etter denne loven for barn i *barnevernsinstitusjon* og barn som er pasient i helseinstitusjon eid av regionalt helseforetak, eller i privat helseinstitusjon med avtale med regionalt helseforetak.

Departementet kan gi forskrift om ansvar for utgifter til spesialpedagogisk hjelp, hvem som skal regnes som bosatt i kommunen, refusjon av andre kommuners eller fylkeskommuners utgifter til spesialpedagogisk hjelp, fylkeskommunens ansvar for rett til spesialpedagogisk hjelp for barn i *barnevernsinstitusjon* og fylkeskommunens ansvar for rett til spesialpedagogisk hjelp for barn som er pasienter i helseinstitusjon eid av regionalt helseforetak, eller i privat helseinstitusjon med avtale med regionalt helseforetak.

§ 32 fjerde ledd skal lyde:

Dersom *barnevernstjenesten* har overtatt omsorgen etter *barnevernsloven § 5-1*, har *barnevernstjenesten* rett til å ta avgjørelser etter dette kapitlet på vegne av

barnet. Tilsvarende gjelder ved vedtak om flytteforbud etter *barnevernsloven § 4-3* og vedtak om plassering etter *barnevernsloven § 4-2*.

§ 46 skal lyde:

§ 46 *Opplysningsplikt til barnevernet*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstjenesten*.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til *barnevernstjenesten* uten ugrunnet opphold

- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling,
- når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,
- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvarende med *barnevernsloven § 13-4*.

19. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om meklings og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

§ 1-4 a annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke enkeltvedtak som er truffet i medhold av *barnevernsloven*.

§ 36-3 tredje ledd skal lyde:

Søksmålet rettes mot staten ved departementet. I saker som gjelder vedtak truffet av *barneverns- og helsenemnda*, rettes søksmålet mot kommunen. Er det kommunen som reiser søksmålet, må dette rettes mot den eller de private parter i det vedtak som blir angrepet.

§ 36-10 tredje ledd skal lyde:

Anke over tingrettens dom i sak om *barneverns- og helsenemndas* vedtak etter *barnevernsloven* kan ikke fremmes uten lagmannsrettens samtykke. Samtykke kan bare gis når

- anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak,
- det er grunn til å behandle saken på ny fordi det er framkommet nye opplysninger,
- det er vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling, eller
- dommen går ut på tvang som ikke er vedtatt av *nemnda*.

20. I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 84 b annet ledd skal lyde:

For beboere som er enslige, mindreårige asylsøkere, kan utlendingsmyndighetene ikke anmode ansatte som nevnt i første ledd, og ansatte i omsorgssentre for *enslige mindreårige asylsøkere* og barnevernsinstitusjoner, jf. *barnevernsloven kapittel 10 og 11*, om opplysninger etter første ledd.

§ 106 c fjerde ledd skal lyde:

Politiet skal varsle *barnevernstjenesten* om pågripelse av barn så snart som mulig etter at det blir sannsynlig at politiet vil begjære internering. Varsel skal uansett gis så snart som mulig dersom andre særlige grunner tilsier det. *Barnevernstjenesten* skal så vidt mulig avgi en skriftlig uttalelse i saken, med mindre retten eller *barnevernstjenesten* finner det åpenbart unødvendig. *Barnevernstjenesten* skal delta i møte om internering dersom retten eller *barnevernstjenesten* finner deltagelse nødvendig. Reglene i straffeprosessloven § 118 gjelder tilsvarende.

21. I lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale krisesenter-tilbud skal § 6 lyde:

§ 6. Opplysningsplikt til barnevernet

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, skal i arbeidet sitt vere merksame på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstenesta*.

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, skal utan hinder av teieplikta melde frå til *barnevernstenesta* utan ugrunna opphald

- når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli mishandla, utsett for alvorlege manglar ved den daglege omsorga eller anna alvorleg omsorgssvikt,
- når det er grunn til å tru at eit barn har ein livstruande eller annan alvorleg sjukdom eller skade og ikkje kjem til undersøking eller *behandling*,
- når det er grunn til å tru at eit barn med nedsett funksjonsevne eller eit spesielt hjelpetrengende barn ikkje får dekt sitt særlege behov for *behandling* eller opplæring,
- når eit barn har vist alvorlege åtferdsvanskar i form av alvorlege eller gjentatte brotsverk, problematisk bruk av rusmidler eller ei anna form for utprega normlaus åtferd,
- når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli utnytta til menneskehandel.

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, pliktar også å gi opplysningar etter pålegg i samsvar med *barnevernsloven § 13-4*.

22. I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal § 45 lyde:

§ 45 Opplysningsplikt til barnevernet

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstjenesten*.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til *barnevernstjenesten* uten ugrunnet opphold

- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller *behandling*,
- når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for *behandling* eller opplæring,
- når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmiddel, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd,
- når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med *barnevernsloven § 13-4*.

23. I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. gjøres følgende endringer:

§ 3-9 a skal lyde:

§ 3-9 a Helse- og omsorgstjenester for barn plassert utenfor hjemmet etter *barnevernsloven*

Kommunen skal ha tilbud om nødvendige helse- og omsorgstjenester for barn som er plassert utenfor hjemmet etter *barnevernsloven*.

§ 9-7 fjerde ledd femte punktum skal lyde:

Dersom vedtaket er påklaget etter § 9-11 andre ledd, kan vedtaket ikke iverksettes før *barneverns- og helsenemnda* har godkjent vedtaket.

§ 9-11 skal lyde:

§ 9-11 Klage

Beslutning etter § 9-5 tredje ledd bokstav a kan påklages av brukeren eller pasienten, verge og pårørende til statsforvalteren. Statsforvalteren skal prøve alle sider av saken.

Vedtak etter § 9-5 tredje ledd bokstavene b og c som er overprøvd av statsforvalteren etter § 9-8, kan påklages av brukeren eller pasienten, vergen og pårørende, til *barneverns- og helsenemnda*. Klageadgangen gjelder også hvis statsforvalteren har nektet å godkjenne kommunens vedtak, forutsatt at kommunen fortsatt ønsker å gjennomføre tiltaket. *Nemnda* skal prøve alle sider av saken.

Det kan oppnevnes et eget utvalg av fagkyndige for saker som etter reglene i dette kapitlet skal behandles av *nemnda*. Forhandlingsmøte for saker etter denne bestemmelsen, skal holdes snarest og hvis mulig innen to uker etter at *nemnda* mottok saken, jf. *barnevernsloven* §§ 14-16. For øvrig gjelder reglene i *barnevernsloven* §§ 14-1 til 14-7, §§ 14-9 til 14-12, §§ 14-15 til 14-21 og § 14-24. Kongen kan gi forskrift om at disse reglene skal gjelde helt eller delvis.

Klagesaken skal forberedes av *statsforvalteren* etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 33 første til fjerde ledd. *Statsforvalteren* skal redegjøre for de omstendigheter som ligger til grunn for vedtaket. De skriftlige uttalelser og forklaringer som vedtaket bygger på, skal vedlegges. Det skal opplyses om hvilke personer som skal gi forklaring for *nemnda*.

Klagefristen er tre uker fra vedtaket eller melding om beslutning er kommet frem til den som har klagerett etter første og andre ledd.

§ 9-12 første ledd skal lyde:

Vedtak i klagesak etter § 9-11 andre ledd kan bringes inn for tingretten etter reglene i tvisteloven kapittel 36. Søksmålsadgangen gjelder ikke hvis *barneverns- og helsenemnda* har nektet å godkjenne kommunens vedtak.

§ 10-2 annet til femte ledd skal lyde:

Vedtak etter første ledd skal treffes av *barneverns- og helsenemnda*.

Nemndas vedtak etter første ledd kan bare settes i verk dersom institusjonen faglig og materielt er i stand til å tilby vedkommende tilfredsstillende hjelp sett i forhold til formålet med inntaket i institusjonen. Kommunen kan la være å sette et vedtak i verk om forholdene tilsier det. Er vedtaket ikke satt i verk innen seks uker, faller det bort.

Et midlertidig vedtak etter første ledd kan treffes av kommunen dersom de interesser bestemmelsen skal ivareta kan bli vesentlig skadelidende dersom vedtak ikke treffes og gjennomføres straks. For øvrig gjelder reglene i *barnevernsloven* §§ 14-22 og 14-23.

Er det truffet midlertidig vedtak, skal et forslag til endelig vedtak sendes *nemnda* innen to uker. Dersom saken ikke er sendt til *nemnda* innen denne fristen, faller vedtaket bort.

§ 10-3 femte til syvende ledd skal lyde:

Et midlertidig vedtak etter første ledd kan treffes av kommunen dersom de interesser bestemmelsen skal ivareta kan bli vesentlig skadelidende dersom vedtaket ikke treffes og gjennomføres straks. For øvrig gjelder reglene i *barnevernsloven* §§ 14-22 og 14-23.

Er det truffet midlertidig vedtak, skal forslag til endelig vedtak sendes *barneverns- og helsenemnda* innen to uker. Dersom saken ikke er sendt til *nemnda* innen denne fristen, faller vedtaket bort.

Når *nemnda* har fattet vedtak etter første ledd og kvinnen er tatt inn på institusjon, skal kommunen uten hinder av taushetsplikt gi *barnevernstjenesten* melding om dette. Meldingen skal omfatte opplysninger om hvem kvinnen er, den vurdering av rusavhengighet og fare for skade på barnet som lå til grunn for vedtaket, forventet termin og hvilken institusjon kvinnen er tatt inn på. Tilsvarende gjelder når kommunen har truffet midlertidig vedtak etter femte ledd, og vedtaket er godkjent av *nemnda* etter *barnevernsloven* § 14-22 første ledd.

§ 10-5 skal lyde:

§ 10-5 *Bruk av barneverns- og helsenemnda i saker etter §§ 10-2 og 10-3*

Barnevernsloven §§ 14-1 til 14-7, §§ 14-9 til 14-12 og §§ 14-15 til 14-24 gjelder tilsvarende for saker etter §§ 10-2 og 10-3 i den utstrekning annet ikke fremgår av loven her.

Forhandlingsmøte for saker etter §§ 10-2 og 10-3 skal holdes snarest og hvis mulig innen to uker etter at *nemnda* mottok saken, jf. *barnevernsloven* § 14-16.

24. I lov 6. juni 2014 nr. 19 om stans i utbetalinga av offentlege ytingar og barnebidrag når ein av foreldra har bortført eit barn til utlandet skal § 3 annet ledd lyde:

Barnebidrag tyder i lova her barnebidrag som vert kravd inn av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav, med unntak av oppfostringsbidrag fastsett etter *barnevernsloven* § 15-13.

25. I lov 5. juni 2015 nr. 39 om nasjonalt identitetskort gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd tredje punktum skal lyde:

I tilfeller som omfattes av *barnevernsloven* § 5-6 om forbud mot å ta med barnet ut av Norge, skal samtykke kun innhentes fra *barnevernstjenesten*.

§ 8 a skal lyde:

§ 8 a *Underrettningsplikt til kommunens barnevernstjeneste*

ID-kortmyndigheten skal straks underrette kommunens *barnevernstjeneste* om vedtak om nektelse eller tilbakekall av nasjonalt ID-kort med reiserett etter § 5 tredje ledd bokstav e, jf. § 8 første ledd bokstav a.

26. I lov 4. april 2015 nr. 85 om gjennomføring av konvensjon 19. oktober 1996 om jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid vedrørende foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn skal § 5 tredje ledd tredje punktum lyde:

Når *barneverns- og helsenemnda* overfører saken, kan tingretten overprøve vedtaket etter *barnevernsloven*.

27. I lov 16. juni 2017 nr. 48 om adopsjon gjøres følgende endringer:

§ 12 annet ledd skal lyde:

Dersom barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for et barn etter *barnevernsloven § 5-1*, skal adopsjonssaken avgjøres av *barneverns- og helsenemnda etter barnevernsloven § 5-10*. Når *nemnda* avgjør adopsjonssøknaden, skal likevel adopsjonsmyndigheten utstede adopsjonsbevillingen.

§ 25 skal lyde:

§ 25 Besøkskontakt mellom adoptivbarnet og dets opprinnelige foreldre

Dersom en adopsjon er gjennomført etter *barnevernsloven § 5-10*, og *barneverns- og helsenemnda* har truffet vedtak om besøkskontakt mellom barnet og de opprinnelige foreldrene etter *barnevernsloven § 5-11*, gjelder § 24 med de begrensninger som måtte følge av vedtaket.

§ 53 tredje ledd skal lyde:

§ 12 andre ledd og *barnevernsloven § 5-10* gjelder for behandling av saker om samtykke til adopsjon som bringes inn for *barneverns- og helsenemnda* etter lovens ikraftttredelse. Er saken brakt inn for *nemnda* før lovens ikraftttredelse, skal disse bestemmelsene likevel gjelde dersom forhandlingsmøtet i *nemnda* ikke allerede er påbegynt. Ved rettslig overprøving av *nemndas* vedtak skal de regler som gjaldt da *nemnda* behandlet saken, anvendes.

28. I lov 1. mars 2019 nr. 3 om tilskudd til visse private virksomheter med offentlig tjenstepensjonsordning skal § 2 første ledd lyde:

Departementet kan etter søknad tildele tilskudd til private virksomheter som har levert spesialisthelsetjenester som nevnt i spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a eller *barnevernstjenester* som staten har finansieringsansvaret for etter *barnevernsloven § 16-5*, til dekning av årlig premie til offentlig tjenstepensjonsordning som regulert i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 4.

29. I lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid skal § 49 lyde:

§ 49 Opplysningsplikt til barnevernet

Personell som arbeider innenfor rammen av denne loven, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra *barnevernstjenesten*.

Personell som arbeider innenfor rammen av denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til *barnevernstjenesten* uten ugrunnet opphold

a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den

daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgsvikt,

b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller *behandling*,

c) når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for *behandling eller opplæring*,

d) når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd,

e) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Personell som arbeider innenfor rammen av denne loven, plikter også å gi opplysninger etter pålegg i svar med *barnevernsloven § 13-4*.

30. I lov 18. desember 2020 nr. 146 om finansavtaler skal § 4-52 fjerde ledd lyde:

Kongen kan i forskrift gi regler om kompetanse for *barnevernsmyndigheten* til å opprette konto for en mindreårig som det er iverksatt tiltak for etter *barnevernsloven*, for midler som den mindreårige har rett til å disponere over etter reglene i vergemålsloven, herunder regler om kompetanse til å gi den mindreårige disposisjonsrett over slik konto selv om det ikke foreligger samtykke fra vergen.

B.

V e d t a k t i l l o v

om endringer i barnevernloven

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 2-1 fjerde ledd skal lyde:

I hver kommune skal det være *en barneverntjeneste som utfører oppgaver etter denne loven. Barneverntjenesten skal ha en leder.*

§ 2-1 syvende ledd skal lyde:

Kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring og *veiledning* av barneverntjenestens personell. *Personelet* er forpliktet til å delta i *den opplæringen og veiledningen som blir bestemt. Departementet kan gi forskrift om opplæring.*

§ 2-1 nytt åttende ledd skal lyde:

Kommunen skal tilby veiledet praksis i barneverntjenesten når en utdanningsinstitusjon ber om det. Kommu-

nen skal samarbeide med utdanningsinstitusjonen om gjennomføring av veiledet praksis.

Nåværende åttende ledd blir nytt niende ledd.

Ny § 2-1 a skal lyde:

§ 2-1 a. Krav til kompetanse for barneverntjenestens personell

Personell i barneverntjenesten som skal

- a) gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger
- b) gjennomføre undersøkelser av barnets omsorgssituasjon
- c) treffe vedtak om hjelpetiltak
- d) forberede saker for behandling i fylkesnemnda, eller
- e) iverksette og følge opp tiltak

må fra 1. januar 2031 ha barnevernfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå. Kompetansekravet er også oppfylt av personell som har relevant bachelorutdanning og som innen 1. januar 2031 kan dokumentere minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet og som har gjennomført en barnevernfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.

Bestemmelsen gjelder også for barneverntjenestens leder og lederens stedfortreder, samt for sakkyndige barneverntjenesten har engasjert etter § 4-3 og for personell som bistår barneverntjenesten med utredning Barne-, ungdoms- og familieetaten tilbyr etter § 2-3 tredje ledd bokstav a.

Når barneverntjenesten utfører oppgaver etter denne bestemmelsen, kan den bare la seg bistå av private som oppfyller kompetansekravene i første ledd.

Ny § 2-1 b skal lyde:

§ 2-1 b. Midlertidig dispensasjon og varig unntak fra krav til mastergrad

Kommunen kan gi midlertidig dispensasjon fra kravet om mastergrad etter § 2-1 a i tilfeller der stillingen det søkes dispensasjon for har vært offentlig utlyst, og ingen kvalifiserte søkere har meldt seg. Kommunen skal lage en ettårig plan for systematisk veiledning av den nyansatte ved utførelse av de oppgavene som følger av § 2-1 a. Kommunen skal informere statsforvalteren om at midlertidig dispensasjon er gitt.

Den ansatte må innen tre år fra tidspunktet for tiltredelse ha gjennomført og bestått en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng. Kommunen kan gi varig unntak for kravet til mastergrad når det foreligger dokumentasjon på bestått videreutdanning. Kommunen skal informere statsforvalteren om at varig unntak er gitt.

§ 3-1 skal lyde:

§ 3-1. Kommunens og barneverntjenestens forebyggende virksomhet

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for om-

sorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Barneverntjenesten har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon eller atferd. Ansaret omfatter tiltak rettet mot barnets omsorgssituasjon eller atferd.

Barneverntjenesten skal sette inn tiltak tidlig for å forebygge alvorlig omsorgssvikt og atferdsvansker.

§ 4-3 syvende ledd nytt første punktum skal lyde:

Når det er nødvendig for å avklare om vilkårene for omsorgsovertakelse av barn i alderen 0 til 6 år er oppfylt, kan barneverntjenesten ved samtykke vedta utredning av barnets omsorgssituasjon i senter for foreldre og barn.

Nåværende første punktum blir nytt annet punktum.

§ 5-1 nytt annet ledd skal lyde:

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal tilby veiledet praksis i institusjon når en utdanningsinstitusjon ber om det. Barne-, ungdoms- og familieetaten skal samarbeide med utdanningsinstitusjonen om gjennomføring av veiledet praksis.

Ny § 5-11 skal lyde:

§ 5-11. Krav til bemanning og kompetanse i barneverninstitusjon

Barneverninstitusjonen skal til enhver tid ha forsvarlig bemanning og kompetanse. Institusjonen skal ha en stillingsplan som sikrer en faglig forsvarlig drift. Institusjonen skal ha ansatte med tilstrekkelig nivå og bredde i kompetansen sett i forhold til institusjonens målgruppe og målsetting.

Institusjonen skal ha en arbeidstidsordning som sikrer kontinuitet og stabilitet for barna. Faglig personell som ansettes i en institusjon skal minst ha relevant bachelorutdanning. Barne-, ungdoms- og familieetaten kan i særlige tilfeller gi unntak fra dette kravet.

Institusjonen skal ha en leder og en stedfortreder for lederen. Fra 1. januar 2031 skal disse ha barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå. Kompetansekravet er oppfylt også for ledere og stedfortredende ledere som har relevant bachelorutdanning, og som innen 1. januar 2031 har gjennomført relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.

Institusjonen skal sørge for at de ansatte får nødvendig faglig veiledning og opplæring.

§ 5A-7 skal lyde:

§ 5A-7. Tilsyn, godkjenning, rettigheter under oppholdet, krav til kvalitet og kompetanse

Lovens §§ 5-7, 5-8, 5-9, 5-10 og 5-11 med tilhørende forskrifter gjelder tilsvarende for omsorgssentre som for institusjoner.

Ny § 6-7 c skal lyde:

§ 6-7 c. Behandling av personopplysninger

Organer som utfører oppgaver etter denne loven, kan behandle personopplysninger, blant annet opplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven.

Bestemmelsen omfatter også private som utfører oppgaver etter denne loven.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke personopplysninger som kan behandles, adgangen til viderebehandling, utlevering, registerføring og tilgang til registre.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

C.

I

Stortinget ber regjeringen utrede krav om autorisasjon for de som skal jobbe med omsorgsovertaker.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for at de folkevalgte i kommunen ved starten av hver periode får en god innføring i sitt lokale barnevern.

III

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en ordning med annenhåndsvurdering av akutt-/hastevedtak.

IV

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om at uføre fosterforeldre ikke får avkortning i sin uføretrygd som følge av fosterhjemsoppdraget.

V

Stortinget ber regjeringen arbeide videre med å finne et alternativt begrep til atferdsbegrepet i barnevernsloven.

VI

Stortinget ber regjeringen følge opp rettsikkerhetsutvalgets anbefalinger på barnevernsområdet uten ubegrunnet opphold.

VII

Stortinget ber regjeringen vurdere en styrking og omstilling av det statlige tilbudet for målgruppene «akutt» og «atferd høy» blant barn med særlig omfattende oppfølgingsbehov, og sikre at ideelle aktører fortsatt kan levere tilbud for målgruppene «omsorg for barn under 13 år» og rusbehandling.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 27. mai 2021

Kristin Ørmen Johnsen

leder og ordfører

